

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΜΣ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Πολεμική Διένεξη Αιθιοπίας - Ερυθραίας: Θέσεις Συμφερόντων των Εμπλεκομένων Μερών, Κρίσιμες Εστίες Πρόκλησης και Προοπτικές Επίλυσης

Επιμέλεια : Δανιλάκης Βασίλειος
ΑΜ: 27281
Εξάμηνο: Δ΄
Επιβλέπων Καθηγητής: Π. Βαρβαρούσης

ΑΘΗΝΑ
- ΙΟΥΝΙΟΣ 2009 -

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>Εισαγωγικά</u>	σελ 4
-------------------------	-------

Μέρος 1 **Αιθιοπία και Ερυθραία**

1.1 Η Γεωστρατηγική θέση του Ανατολικού Κέρας της Αφρικής.....	σελ 7
1.2 Αιθιοπία και Ερυθραία : Βασικά Στοιχεία Προφίλ.....	σελ 9
1.3 Η Οικονομική Κατάσταση της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας.....	σελ 10
1.4 Ποιος είναι ο Ρόλος της Θρησκείας στο χρονικό της Διένεξης ;.....	σελ 12

Μέρος 2 **Το Ιστορικό πλαίσιο έως την Διένεξη Αιθιοπίας- Ερυθραίας**

2.1 Από τα χρόνια της Αποικιοκρατίας μέχρι το 1945.....	σελ 15
2.2 Από το 1945 μέχρι το 1974.....	σελ 17
2.3 Από το 1974 μέχρι το 1993.....	σελ 19

Μέρος 3 **Ο Πόλεμος Αιθιοπίας- Ερυθραίας (1998 – 2000) και το Μετά**

3.1 Οι Αιτίες και οι Αφορμές του Πολέμου.	σελ 22
3.2 Ο Πόλεμος Αιθιοπίας- Ερυθραίας (1998 – 2000)	σελ 26
3.3 Οι Συνέπειες του Πολέμου.....	σελ 28
3.4 Το Τέλος του Πολέμου και η Συμφωνία του Αλγέρι 12/12/2000.....	σελ 30
3.5 Οι Αποφάσεις της <u>Ethiopian-Eritrean Boundary Commission (EEBC)</u> και οι Αντιδράσεις	σελ 32
3.6 Η Αναζωπύρωση της Έντασης το 2005 και η Κατάσταση των Σχέσεων των δυο χωρών έως το 2008.....	σελ 35

Μέρος 4 **Οι Θέσεις των Εμπλεκόμενων Μερών**

4.1 Η Θέση της Αιθιοπίας.....	σελ 39
4.2 Η Θέση της Ερυθραίας.....	σελ 41
4.3 Η Θέση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.....	σελ 43
4.4 Η Θέση της Αφρικανικής Ένωσης.....	σελ 45

4.5	Η Θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....σελ 47
4.6	Η Θέση των ΗΠΑ.....σελ 49
4.7	Η Θέση της Ρωσίας.....σελ 52
4.8	Η Θέση της Κίνας.....σελ 55

Μέρος 5 Η Σημερινή Κατάσταση των Σχέσεων Αιθιοπίας – Ερυθραίας και οι Κρίσιμες Εστίες Πρόκλησης

5.1	Το Σημερινό Status Quo μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας.....σελ 59
5.2	Αιθιοπικός Ιμπεριαλισμός ή ζωτική ανάγκη πρόσβασης στη Θάλασσα ;σελ 62
5.3	Σομαλία και Τρομοκρατία: Η Ανάμειξη, οι Διαφορετικές Θέσεις και η Αντιπαράθεση της Αιθιοπίας- Ερυθραίας.....σελ 65
5.3.1	Το Χρονικό της Εσωτερικής Κρίσης στη Σομαλία.....σελ 65
5.3.2	Η Γεωστρατηγική Σημασία της Σομαλίας.....σελ 67
5.3.3	Η Σημερινή Κατάσταση στη Σομαλία και η εμφάνιση της al-Shabab και της Πειρατείας.....σελ 67
5.3.4	Η Εμπλοκή και η έντονη Αντιπαράθεση της Ερυθραίας, της Αιθιοπίας και της Διεθνούς Κοινότητας στη Σομαλία.....σελ 70
5.4	Σουδάν : τα Συμφέροντα και η Κόντρα Αιθιοπίας- Ερυθραίας.....σελ 72
5.5	Πόσο επικίνδυνη είναι η πρόσφατη Διένεξη Ερυθραίας- Τζιμπουτί ;σελ 75

Μέρος 6 Προτάσεις και Προοπτικές Επίλυσης της Διένεξης

6.1	Προτάσεις Πολιτικής προς την Αιθιοπία και την Ερυθραία.....σελ 79
6.2	Προτάσεις Πολιτικής προς τη Διεθνή Κοινότητα.....σελ 81
6.3	Προοπτικές Επίλυσης της Διένεξης.....σελ 83

Μέρος 7 Κριτική Επισκόπηση - Συμπεράσματασελ 87

Παράρτημα.....σελ 92

Χάρτες.....σελ 101

Βιβλιογραφικές Πηγές.....σελ 103

Θα πειστεί κάποτε το χοντροκέφαλο ανθρώπινο γένος ότι μεγαλύτερη μωρία και συμφορά από τον πόλεμο δεν υπάρχει, και από τα παθήματά του θα διδαχθεί κάποτε ότι πρέπει να τον καταργήσει, σαν υπερβολικά οδυνηρό και ακριβό τρόπο για επίλυση διαφορών;

Εμάνουελ Καντ, 1724-1804,

Γερμανός φιλόσοφος

Εισαγωγικά

Η Διένεξη μεταξύ της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές συγκρούσεις που έχουν τελεστεί στην Αφρικανική Ήπειρο. Αφορά δυο κράτη που βρίσκονται στο πολύπαθο¹ Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής και τα οποία έχουν εμπλακεί σε μια συνεχόμενη αντιπαλότητα και εχθρότητα για πολλά χρόνια . Αποκορύφωμα όλης αυτής της αντιπαλότητας ήταν ο Πόλεμος του 1998 – 2000 μεταξύ της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας , ο όποιος άφησε πίσω του περίπου 100,000 νεκρούς².

Ολόκληρη η Διεθνής Κοινότητα , δηλαδή ο ΟΗΕ , η ΕΕ , οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Κίνα έχουν ασχοληθεί και εμπλακεί άμεσα ή έμμεσα (ανάλογα με τα συμφέροντά τους πάντα) με την επίλυση της Διένεξης ανάμεσα στα δυο κράτη. Έχουν προταθεί λύσεις και έχουν γίνει πολλές ενέργειες και κινήσεις , οι οποίες θα αναλυθούν διεξοδικά στα επόμενα κεφάλαια. Παρολαυτά, όμως, μια οριστική λύση δεν έχει γίνει αποδεκτή παράλληλα και από τις δυο πλευρές. Αποτέλεσμα αυτού; Μέχρι και σήμερα , κατά μήκος των κοινών συνόρων τους η Αιθιοπία και η Ερυθραία βρίσκονται σε πολεμική ετοιμότητα και οποιαδήποτε γεγονός μπορεί να οδηγήσει σε μια νέα πολεμική σύρραξη.

Με το ζήτημα της Διένεξης της Αιθιοπίας – Ερυθραίας ασχολείται και η παρούσα ερευνητική μελέτη. Στόχος της εργασίας είναι να αναλυθεί η Διένεξη ανάμεσα στα δυο Αφρικανικά κράτη από όλες τις πλευρές της. Δηλαδή να διερευνηθούν οι θέσεις συμφερόντων των εμπλεκομένων μερών και να εξετασθούν ως προς το κατά πόσο πραγματοποιήσιμες είναι οι διάφορες λύσεις που έχουν κατά καιρούς προταθεί για την τελική επίλυση της διένεξης.

Στην κατεύθυνση αυτή, **στο πρώτο μέρος** της παρούσας εργασίας γίνεται μια εξέταση των βασικών στοιχείων των εμπλεκομένων μερών. Καταρχάς εξετάζεται η γεωστρατηγική θέση του Ανατολικού Κέρασ της Αφρικής (της ευρύτερης Αφρικανικής περιοχής όπου περιλαμβάνονται και

¹ Markakis, John(2003) 'The horn of conflict', *Review of African Political Economy*, 30:97,359 — 362.

² International Crisis Group, *Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War*. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ:2.

η Ερυθραία και η Αιθιοπία). Τι είναι αυτό, λοιπόν που κάνει τόσο ιδιαίτερη και σημαντική αυτή τη περιοχή? Παράλληλα στο πρώτο μέρος αναλύεται η Εθνοτική και η Πληθυσμιακή Διάσταση του πληθυσμού που κατοικεί στην ευρύτερη περιοχή των δυο χωρών καθώς επίσης και η Οικονομική Κατάσταση και οι Οικονομικές Πηγές της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας. Τέλος ιδιαίτερη μνεία γίνεται και στο παράγοντα της θρησκείας: Διερευνάται δηλαδή αν το γεγονός ότι η Αιθιοπία είναι κυρίως μια Χριστιανική χώρα και η Ερυθραία κυρίως μια Μουσουλμανική χώρα ` αν αυτό έχει διαδραματίσει κάποιο ρόλο στο ευρύτερο χρονικό της διένεξης ή όχι ;

Στο δεύτερο μέρος εξετάζεται το Ιστορικό πλαίσιο των δυο χωρών έως τη περίοδο της επίμαχης σύγκρουσής τους. Ο λόγος για τον οποίο γίνεται αυτό , είναι διότι η Ιστορία της Ερυθραίας και της Αιθιοπίας και ιδιαίτερα τον 20 αιώνα ήταν λίγο πολύ κοινή. Για αυτό το λόγο, το να κατανοήσουμε το Ιστορικό παρελθόν των δυο χωρών και ιδιαίτερα τη κοινή Ιστορική τους πορεία , αποτελεί βασικό παράγοντα κατανόησης και των λόγων της Διένεξής τους. Σε τρεις χρονικές περιόδους χωρίζεται το Ιστορικό παρελθόν της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας έως τη δεκαετία της Διένεξής τους. Η Πρώτη χρονική περίοδος αρχίζει στα μέσα του 19 αιώνα ` από τα χρόνια της αποικιοκρατίας και τελειώνει το 1945 με το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η Δεύτερη χρονική περίοδος αρχίζει από το 1945 και ολοκληρώνεται το 1974` μια χρονιά σταθμός όταν μια ομάδα κατώτερων αξιωματικών του στρατού, εκμεταλλεύτηκε τις τότε αναταραχές και εγκαθίδρυσε δικτατορικό στρατιωτικό καθεστώς εκθρονίζοντας τον αυτοκράτορα Haile Sellassie. Τέλος, η Τρίτη χρονική περίοδος αρχίζει το 1974 και τελειώνει το 1993 , όταν η Ερυθραία αποκτά την πλήρη ανεξαρτησία της από την Αιθιοπία μέσω της διεξαγωγής δημοψηφίσματος³.

Στο τρίτο μέρος της εργασίας διερευνάται διεξοδικά η Εμπόλεμη Δεκαετία του 1990, στην οποία η Αιθιοπία και η Ερυθραία ενεπλάκησαν σε πολεμική αναμέτρηση. Στην κατεύθυνση αυτή αναλύονται οι αιτίες και οι αφορμές του Πολέμου του 1998 – 2000 μεταξύ των δυο χωρών καθώς επίσης και οι συνέπειες του Πολέμου αυτού. Αργότερα αναλύονται οι Συμφωνίες Ειρήνης που ακολούθησαν μετά το τερματισμό της πολεμικής σύρραξης καθώς επίσης και ο ρόλος που διαδραμάτισε η Ανεξάρτητη Επιτροπή (το επίσημο όργανο που συστάθηκε για την τελική οριοθέτηση των συνόρων). Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις αντιδράσεις που ακολούθησαν από την πλευρά των δυο χωρών ` ως προς τις αποφάσεις της Ανεξάρτητης Επιτροπής.

Στη συνέχεια στο **τέταρτο μέρος** εξετάζονται οι θέσεις των εμπλεκόμενων μερών ως προς την υπό εξέταση διένεξη. Συγκεκριμένα εξετάζονται οι θέσεις της Αιθιοπίας , της Ερυθραίας καθώς

επίσης του ΟΗΕ και της Αφρικανικής Ένωσης. Επίσης δεν θα μπορούσε να παραληφθεί η αναφορά στην θέση και στον ρόλο που διαδραμάτισαν η ΕΕ , οι ΗΠΑ , η Ρωσία και η Κίνα στο χρονικό της διένεξης Αιθιοπίας - Ερυθραίας. Ποια είναι η εμπλοκή , λοιπόν, των χωρών αυτών στη διένεξη ; Παράλληλα όμως εξετάζονται και οι γενικότερες θέσεις και η εξωτερική πολιτική που άσκησαν και ασκούν αυτά τα μέρη ως προς τα δυο Αφρικανικά Κράτη.

Στο πέμπτο μέρος της παρούσας εργασίας , η σφαίρα της εξέτασης προχωράει στην σημερινή κατάσταση των σχέσεων μεταξύ της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας. Επιχειρείται να δοθούν απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα, όπως: Ποιο είναι , λοιπόν, το σημερινό Status Quo μεταξύ των δυο χωρών; Πόσο μακριά βρίσκονται οι σχέσεις των δυο χωρών , ως προς μια νέα μελλοντική πολεμική σύρραξη; Και ποιες είναι πράγματι οι νέες αφορμές και προφανώς οι εστίες διαφωνίας και έντασης⁴ , που μπορούν να αναζωπυρώσουν θανάσιμα τις σχέσεις Αιθιοπίας – Ερυθραίας; Στην κατεύθυνση αυτή εξετάζεται το ερώτημα αν η Αιθιοπία πραγματικά έχει ανάγκη να έχει πρόσβαση στη θάλασσα ή αν αυτό αποτελεί Αιθιοπικό Ιμπεριαλισμό; Επίσης εξετάζονται πόσο επικίνδυνη είναι η διαφωνία που έχουν οι δυο χώρες ως προς την υποστήριξη ή μη του σημερινού πολιτικού καθεστώτος στην Σομαλία ; Ποιες είναι οι επιπτώσεις της ανάμειξής τους στις σχέσεις τους με το Σουδάν ; Και τέλος πόσο επικίνδυνη αποτελεί η πρόσφατη διένεξη Ερυθραίας- Τζιμπουτί;

Στο έκτο μέρος κατατίθενται διάφορες Προτάσεις Πολιτικής προς την Αιθιοπία και την Ερυθραία, οι οποίες έχουν υποθεί από διάφορους μελετητές και ερευνητές που έχουν ασχοληθεί με την επίλυση της συγκεκριμένης διένεξης. Εξετάζονται οι Γενικότερες Προοπτικές Επίλυσης της Διένεξης ενώ στο τελευταίο και **έβδομο μέρος** ακολουθεί μια κριτική επισκόπηση του ζητήματος και κατατίθενται τα τελικά συμπεράσματα και τα σχόλιά μου ως προς τη Διένεξη της Αιθιοπίας – Ερυθραίας.

³ Müller, Tanja R.(2006) 'State making in the Horn of Africa: notes on Eritrea and prospects for the end of violent conflict in the Horn', *Conflict, Security & Development*,6:4,503 — 530. Σελ: 508 και BBC World News: **Timeline: Ethiopia** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072219.stm.

⁴ Abbink, John(2003)'Ethiopia—Eritrea: proxy wars and prospects of peace in the horn of Africa',*Journal of Contemporary African Studies*,21:3,407 — 426 .Σελ 413-415.

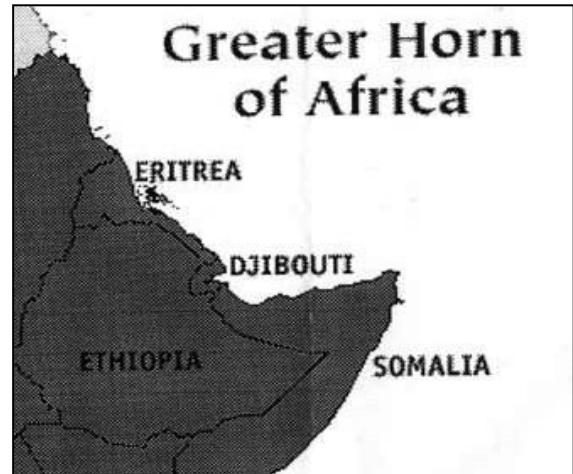
Μέρος 1

ΑΙΘΙΟΠΙΑ ΚΑΙ ΕΡΥΘΡΑΙΑ

Κεφάλαια

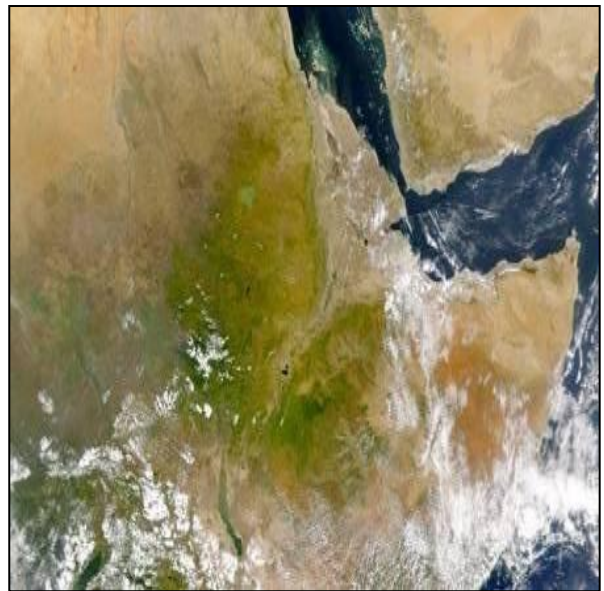
1.1 Η Γεωστρατηγική θέση του Ανατολικού Κέρατος της Αφρικής.

Προτού προχωρήσουμε στην εξέταση των βασικών στοιχείων της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας, αξίζει να αναφερθούμε στην γεωγραφική θέση των δυο αυτών χωρών. Η Αιθιοπία και η Ερυθραία λοιπόν, είναι δυο κράτη της Ανατολικής Αφρικής, τα οποία μαζί με τη Σομαλία και το Τζιμπουτί αποτελούν το λεγόμενο Ανατολικό Κέρατος της Αφρικής. Ποια είναι λοιπόν η γεωστρατηγική σημασία αυτού του γεωγραφικού χώρου;

Το ανατολικό Κέρατος της Αφρικής έχει συνολική έκταση 2.000.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά της Αφρικανικής Ηπείρου και συνολικά κατοικείται από 101 εκατομμύρια ανθρώπους. (από αυτά στην Αιθιοπία: 85 εκ., στη Σομαλία: 10 εκ., στην Ερυθραία: 5,5 εκ. και στο Τζιμπουτί: 0,7 εκ. κατοίκους). Το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής, ως συνέπεια της Κοιλάδας των ρωγμών, είναι ορεινό με ψηλότερες τις κορυφές στα βουνά Σίμιεν της Βορειοδυτικής Αιθιοπίας. Τα βουνά κατηφορίζουν σε έναν τεράστιο γκρεμό στην Ερυθρά Θάλασσα και πιο σταθερά στον Ινδικό Ωκεανό. Τα πεδινά του Κέρατος είναι γενικά ξηρά παρά την εγγύτητά τους στον Ισημερινό. Αυτό συμβαίνει επειδή οι άνεμοι των τροπικών μουσώνων, που φέρνουν εποχιακές βροχές στο Σαχέλ και το Σουδάν, πνέουν από τα δυτικά. Συνεπώς, χάνουν την υγρασία τους καθώς συναντούν το Τζιμπουτί και τη Σομαλία, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος του Κέρατος να λαμβάνει λίγες βροχοπτώσεις κατά τη διάρκεια της εποχής του μουσώνα. Οι θερμοκρασίες στην ακτή της Ερυθράς Θάλασσας είναι από τις πιο θερμές στον κόσμο, χαρακτηριστικά γύρω στους 41°C τον Ιούλιο και 32°C τον Ιανουάριο. Παρολαυτά στις υψηλότερες κορυφές των βουνών Σίμιεν, οι θερμοκρασίες σπάνια αγγίζουν τους 14°C και μπορούν να πέσουν στους - 10°C τις ασυννέφιαστες νύχτες.

Από στρατηγικής άποψης , το Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής βρίσκεται σε ένα ξεχωριστό σημείο. Ιδιαίτερα σημαντικό από εμπορική, οικονομική και αμυντική άποψη. Συγκεκριμένα βρίσκεται ανάμεσα σε δυο Ηπείρους (την Αφρική και την Ασία) και αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εμπορικό σταυροδρόμι (θαλάσσιο και χερσαίο) ανάμεσα σε χώρες της Νοτιανατολικής Ασίας, της Αραβικής Χερσονήσου , της Αφρικής και της Ευρώπης. Ας μην ξεχνάμε ότι το **Κέρασ της Αφρικής** (εναλλακτικά βορειοανατολική Αφρική και ενίοτε Σομαλική χερσόνησος) προεξέχει για εκατοντάδες χιλιόμετρα στην Αραβική Θάλασσα και βρίσκεται κατά μήκος της νότιας πλευράς του Κόλπου του Άντεν⁵.

Από τις τέσσερις χώρες που το αποτελούν, κυρίαρχη θέση κατέχει η **Αιθιοπία**. Η Αιθιοπία είναι η μεγαλύτερη σε έκταση και σε πληθυσμό χώρα στο Κέρασ της Αφρικής συγκριτικά με τις άλλες τρεις. Παρολαυτά, όμως, καμία από τις τέσσερις χώρες δεν έχει καταφέρει να ορθοποδήσει και να λειτουργεί ομαλά. Η Ερυθραία και η Αιθιοπία χαρακτηρίζονται από μια χαλαρή μορφή δημοκρατία⁶ και έχουν εχθρικές σχέσεις, εμφύλιοι πόλεμοι έχουν ξεσπάσει στην Σομαλία το 1977 και στο Σουδάν αργότερα, ενώ πολλές συγκρούσεις έχουν γίνει στο εσωτερικό του Τζιμπουτί . Τα μεγαλύτερα προβλήματα όμως είναι ότι το Κέρασ της Αφρικής συχνά ταλαιπωρείται από φυσικές καταστροφές, όπως ξηρασίες ή πλημμύρες , οι οποίες χτυπούν πολύ σκληρά τις αγροτικές περιοχές. Κατά συνέπεια, η περιοχή έχει μερικά από τα πιο υψηλά επίπεδα υποσιτισμού⁷ στον κόσμο και απειλείται συνεχώς από σημαντική ανθρωπιστική κρίση. Μεταξύ του 1982 και του 1992, περίπου δύο εκατομμύρια άνθρωποι πέθαναν στο Κέρασ της Αφρικής λόγω αυτού του συνδυασμού πολέμου και λιμοκτονίας.

Οπότε σε πιο συμπέρασμα καταλήγουμε , όσων αφορά τη γεωστρατηγική σημασία του Κέρασ της Αφρικής; Καταλήγουμε στο ότι παρά το γεγονός ότι τα προαναφερθείσα κράτη κατέχουν μια σημαντική γεωγραφική θέση , δεν έχουν καταφέρει λόγω των εσωτερικών θρησκευτικών και πολιτικών αλλά και των ενδιάμεσων διαφωνιών και συγκρούσεών τους να

⁵ Tom J. Farer, War Clouds on the Horn of Africa, 1 Carnegie Endowment for International peace, 1976

⁶ Σύμφωνα με τον «Δείκτη Δημοκρατίας» του *«The Economist»* η Αιθιοπία αλλά και η Ερυθραία αποτελούν «υβριδικό καθεστώς» με ένα σύστημα κυρίαρχου κόμματος . Για την Αιθιοπία είναι το Λαϊκό Επαναστατικό Δημοκρατικό Μέτωπο Αιθιοπίας και για την Ερυθραία το Λαϊκό Μέτωπο για τη Δημοκρατία και τη Δικαιοσύνη.

ορθοποδήσουν. Όμως οι ξένες αποικιοκρατικές δυνάμεις παλαιότερα και μετέπειτα οι ισχυροί παίκτες του Ψυχρού πολέμου , κατάφεραν να επωφεληθούν άμεσα από την εκμετάλλευση αυτής της περιοχής και φυσικά εις βάρος του γηγενή πληθυσμού. Αξίζει να αναφέρουμε ότι η Ιταλία κατείχε την Ερυθραία από το 1880 μέχρι το 1941 και μετέπειτα την Αιθιοπία από το 1936 μέχρι το 1941. Η Μεγάλη Βρετανία είχε βάσεις στη Σομαλία και η Γαλλία στο Τζιμπουτί. Παράλληλα , κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου η ΕΣΣΔ και οι ΗΠΑ , προσπάθησαν και επέτυχαν να επηρεάζουν άμεσα τις χώρες του Κέρατος της Αφρικής ανάλογα πάντα με τα συμφέροντά τους. Αλλά ακόμη και τον 21 αιώνα και μάλιστα μετά την 11 Σεπτεμβρίου 2001 , το Κέρατος της Αφρικής έχει αποτελέσει κέντρο εστίασης για τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Γαλλία, τη Γερμανία και ένδεκα αφρικανικά έθνη αναφορικά με την καμπάνια του «Πολέμου κατά της τρομοκρατίας»⁸.

1.1 Αιθιοπία και Ερυθραία : Βασικά Στοιχεία Προφίλ

Όπως προαναφέραμε η Αιθιοπία και η Ερυθραία είναι δυο κράτη που βρίσκονται στο Κέρατος της Αφρικής. Από πληθυσμιακή άποψη η Αιθιοπία είναι πολύ μεγαλύτερη από την Ερυθραία. Συγκεκριμένα η **Ομοσπονδιακή Λαϊκή Δημοκρατία της Αιθιοπίας** έχει συνολική έκταση 1,104,300 km² και ο πληθυσμός της εκτιμάται ότι επί έτη 2009 , έχει φτάσει και τα 85 εκατομμύρια

ανθρώπους. Η Αιθιοπία συνορεύει βόρεια με την Ερυθραία, βορειοανατολικά με το Τζιμπουτί, ανατολικά με τη Σομαλία, νότια με την Κένυα και δυτικά με το Σουδάν. Η Αιθιοπία είναι η παλαιότερη ανεξάρτητη χώρα στην Αφρική⁹, έχει πρωτεύουσα την Αντίς Αμπέμπα και είναι ένα από τα αρχαιότερα κράτη του κόσμου με έναν πολιτισμό που χρονολογείται παραπάνω από 2000 χρόνια. Επίσης ήταν ένα από τα 51 πρώτα κράτη- μέλη των Ηνωμένων Εθνών. Αρχηγός του κράτους είναι ο Πρόεδρος Woldegiorgis Girma , ενώ ο Πρωθυπουργός της Αιθιοπίας είναι ο Meles Zenawi.

⁷ Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών Τροφίμων και Γεωργίας (F.A.O.): www.fao.org και Δράση ενάντια στη πείνα: www.act-fr.org

⁸ Sudan Tribune: US sees Somalia as key front in war on terror, 8 January 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article19636>

⁹ Donald Crummey (2003), 'The Horn of Africa: Between History and Politics', *Northeast African Studies*, Vol. 10, No. 3 pp. 117–138.

Το Κράτος της Ερυθραίας έχει συνολική έκταση 121.320 τετραγωνικά χιλιόμετρα και είναι μια χώρα της βορειοανατολικής Αφρικής που βρίσκεται στα παράλια της Ερυθράς Θάλασσας¹⁰. Ο Πληθυσμός της Ερυθραίας είναι περίπου 5.502.026 (113η στον κόσμο), σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2008¹¹. Ανατολικά βλέπει στην Ερυθρά θάλασσα, συνορεύει δυτικά με το

Σουδάν, νότια με την Αιθιοπία, και νοτιοανατολικά με το Τζιμπουτί. Πρωτεύουσα είναι η Ασμάρα. Είναι ένα από τα νεότερα ανεξάρτητα κράτη με ανεξαρτησία από την Αιθιοπία στις 24 Μαΐου 1993. Ο Πρόεδρος του Κράτους είναι από το 1993 μέχρι και σήμερα ο **Isaias Afworki**. Αξίζει να αναφέρουμε ότι η Ερυθραία είναι ένα μονοκομματικό κράτος, με αποκλειστικά και μόνο κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώ έχει ασκηθεί έντονη κριτική στη Κυβέρνησή της ότι περιορίζει την ελευθερία έκφρασης του Τύπου και αδιαφορεί για οποιαδήποτε δημοκρατική μεταρρύθμιση¹².

1.2 Η Οικονομική Κατάσταση της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας

Η Οικονομία της Αιθιοπίας βασίζεται κυρίως στη γεωργία, μιας και περίπου το 80 % του πληθυσμού της χώρας ασχολείται με τη γεωργία ενώ στο σύνολο της χώρας οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις αντιπροσωπεύουν μόλις το 15 – 20 % . Ο γεωργικός τομέας αντιπροσωπεύει πάνω από το μισό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) και το 90 % των εσόδων από τις εξαγωγές, οι σημαντικότερες των οποίων είναι ο καφές¹³. Αλλα βασικά είδη Εξαγωγής¹⁴ είναι τα ζαχαροκάλαμα, οι ελαιούχοι σπόροι, το κερύ μελισσών και τα δέρματα. Επιπλέον η Αιθιοπία έχει έναν από τους μεγαλύτερους πόρους του ζωικού κεφαλαίου στο κόσμο. Το Κατακεφαλήν ΑΕΠ της Αιθιοπίας εκτιμάται από την Παγκόσμια Τράπεζα ότι είναι μόλις 160 αμερικανικά δολάρια.

¹⁰ GEBREMARIAM WOLDEMICAEL (2000), ‘THE EFFECTS OF WATER SUPPLY AND SANITATION ON CHILDHOOD MORTALITY IN URBAN ERITREA’, *Cambridge University Press - J. biosoc. Sci.* 32, 207–227 . Σελ 211.

¹¹ CIA: The World Fact Book, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/eritrea/geos/so.html>

¹² Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict', *Cambridge Review of International Affairs*, 16:1, 119 — 133. Σελ: 124-125.

¹³ Η Αιθιοπία είναι ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός καφέ, μετά την Ουγκάντα και την Ακτή του Ελεφαντοστού και μάλιστα στα υψίπεδα της Αιθιοπίας παράγονται μερικές από τις πιο εξαιρετικές και σπάνιες γεύσεις καφέ στο κόσμο.

¹⁴: BBC World News: **Country profile: Ethiopia** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072164.stm

Η γεωργία¹⁵ της χώρας όμως εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από βροχοπτώσεις, και περιορίζεται στα εύφορα υψίπεδα. Από το 2004 η απελευθέρωση της αγοράς γεωργικών προϊόντων και οι αρκετές βροχοπτώσεις οδήγησαν σε αύξηση της γεωργικής παραγωγής. Το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά μέσο όρο επτά έως οκτώ ποσοστιαίες μονάδες ετησίως. Ωστόσο, εκτιμάται ότι κάθε χρόνο μεταξύ τεσσάρων και πέντε εκατομμύρια Αιθίοπες είναι αντιμέτωποι με τον υποσιτισμό. Σύμφωνα με έρευνες του ΟΗΕ το προσδόκιμο όριο ζωής για τους άνδρες είναι τα 52 χρόνια και για τις γυναίκες τα 54 χρόνια.

Η επισιτιστική κατάσταση¹⁶ της χώρας θεωρείται ότι είναι μια από τις χειρότερες στον κόσμο. Αυτό οφείλεται στο υψηλό ποσοστό της αύξησης του πληθυσμού, στο ιδιαίτερα άθλιο και φτωχό οδικό δίκτυο που δεν επιτρέπει την μεταφορά των εμπορευμάτων, στις χαμηλές αποδόσεις στη γεωργία, στη καταστροφή των δασών, στις φυσικές καταστροφές και στη σοβαρή διάβρωση του εδάφους στις πλαγιές των καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Χαρακτηριστικό είναι ότι η χαρά της χώρας σε καλύτερες συγκομιδές το 2004 αντισταθμίστηκε το 2006 από τις καταστροφικές πλημμύρες στο νότο.

Η Ερυθραία από την άλλη πλευρά, έχοντας ασφαλώς πολύ μικρότερο πληθυσμό συγκριτικά με την Αιθιοπία, αντιμετωπίζει και αυτή σοβαρά προβλήματα υποσιτισμού και φτώχειας¹⁷. Η Οικονομία της Ερυθραίας βασίζεται κυρίως στην κτηνοτροφία, στην εξαγωγή δερμάτων και σόργο, στην κλωστοϋφαντουργία και στο αλάτι¹⁸. Αξίζει να αναφέρουμε ότι βασικός παράγοντας της Οικονομίας της Ερυθραίας είναι και η αλιεία· μιας και η Ερυθραία αποτελεί μια παραθαλάσσια χώρα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας το Κατακεφαλήν ΑΕΠ της Ερυθραίας είναι 220 αμερικανικά δολάρια ενώ το προσδόκιμο όριο ζωής για τους άνδρες είναι τα 56 χρόνια και για τις γυναίκες τα 60 χρόνια. Η Ερυθραία είναι μια από τις 20 πιο φτωχές χώρες του κόσμου ενώ τα 2/3 του πληθυσμού της χώρας λαμβάνουν επισιτιστική βοήθεια¹⁹. Αυτό δεν

¹⁵ Wichelns, Dennis, Barry Jr, John, Miller, Martina, Nakao, Megumi, Philo, Lisa D. and Zitello, Adam(2003)'Cooperation regarding water and other resources will enhance economic development in Egypt, Sudan, Ethiopia and Eritrea', *International Journal of Water Resources Development*, 19:4,535 — 552. Σελ: 544-545.

¹⁶ Θα πρέπει εδώ να επισημανθεί το τεράστιο θέμα της λεγόμενης ανθρωπιστικής βοήθειας. Η βοήθεια στέλνεται κυρίως όταν οι τιμές είναι χαμηλές με σκοπό να σταθεροποιηθούν οι αγορές στις αναπτυσσόμενες χώρες και όχι όταν υπάρχει πραγματική ανάγκη. Σχεδόν πάντα συνοδεύεται με σύναψη εμπορικών συμφωνιών που δεν περιλαμβάνουν κυρίως τρόφιμα, αλλά αναφέρονται σε έργα υποδομής ακόμα και οπλικά συστήματα.

¹⁷ JUNE ROCK, (1999) 'Relief and rehabilitation in Eritrea: lessons and issues', *Third World Quarterly*, Vol 20, No 1, pp 129-142. Σελ 134-138.

¹⁸ BBC World News: **Country profile: Eritrea**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070813.stm

¹⁹ Ο Ερλ Μπούτζ Υπουργός Γεωργίας των ΗΠΑ το 1966 έλεγε "η βοήθεια είναι ένα θαυμάσιο μέσο για να ξεπερδύουμε με τα πλεονάσματα μας. Είναι επίσης ένα θαυμάσιο πολιτικό σλόγκαν". Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι Αφρικανικές χώρες αρνήθηκαν τη "γενναιόδωρη" βοήθεια μεταλλαγμένων σπόρων και τροφών από τις Η.Π.Α ακόμα και όταν έφτασαν σε επίπεδα λοιμού 14 εκατ. κατοίκων το 1999. Η άρνηση αυτή προκάλεσε γενική επίθεση από τον αμερικάνικο τύπο αφού παρουσιάστηκε ως άρνηση των υποσιτισμένων στην ευεργεσία. Η Ζάμπια, πρωτοστατώντας στην άρνηση αυτή, αντιστάθηκε γιατί τροφοδοτούσε την Ε.Ε με σπόρους και δεν ήθελε να χάσει την αγορά,

είναι τυχαίο , μιας και το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού της Ερυθραίας ασχολείται με το στρατό και όχι με κάποια άλλη οικονομική δραστηριότητα.

Λόγω της στρατηγικής θέσης της, της δυνατότητας ανάπτυξης εξορυκτικής βιομηχανίας και εξαγωγής πετρελαίου, όπως και της ανάπτυξης του τουρισμού χάρη στις ακτές της Ερυθράς Θάλασσας, το μέλλον της χώρας εμφανίζεται περισσότερο ευόιο από εκείνο άλλων αφρικανικών χωρών²⁰. Η Σημερινή κατάσταση της Οικονομίας της χώρας όμως είναι πολύ άσχημη. Η Ερυθραία έχει μια πολύ μεγάλη έκταση από άγονες περιοχές και βασίζεται σε περιορισμένο αριθμό καλλιεργήσιμων εκτάσεων προς τα δυτικά και τα βορειοδυτικά. Αυτές οι περιοχές είναι κατά μήκος των συνόρων με την Αιθιοπία και συνεχώς προσβαλλόμενες από διάφορες συγκρούσεις . Η Αιθιοπία είναι πιο τυχερή σε σχέση με την Ερυθραία και διατηρεί το διπλάσιο της αρδευόμενης έκτασης . Όμως η Αιθιοπία είναι αποκλεισμένη²¹ από τη θάλασσα και δεν έχει καμία πρόσβαση σε αυτήν. Χρειάζεται τις γειτονικές χώρες προς αυτήν για τη μεταφορά του εμπορίου της.

1.3 Ποιος είναι ο Ρόλος της Θρησκείας στο χρονικό της Διένεξης ;

Ένας κρίσιμος παράγοντας που αξίζει να τον εξετάσουμε πάντοτε όσον αφορά την επίπτωση του ή όχι στο χρονικό της διένεξης Αιθιοπίας- Ερυθραίας , είναι η θρησκεία. Και αυτό όχι τυχαία. Σε πολλές παρόμοιες ή μη διακρατικές συγκρούσεις , οι διαφορετικές θρησκείες των πληθυσμών φανατίζουν τους πληθυσμούς και δημιουργούν εχθρικά συναισθήματα. Κλασσικά παραδείγματα: οι διενέξεις Ινδίας – Πακιστάν ως προς το Κασμίρ, η περίπτωση της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης κτλ.

Όσον αφορά τις δυο χώρες που εξετάζουμε , η Αιθιοπία αποτελεί το δεύτερο παλαιότερο χριστιανικό κράτος στο κόσμο μετά την Αρμενία. Υπολογίζεται ότι το 61,6 % του πληθυσμού της Αιθιοπίας είναι χριστιανοί²² στο θρήσκευμα. Από αυτό το ποσοστό το 50,6% υπολογίζεται ότι ανήκει στην Αιθιοπική Ορθόδοξη Εκκλησία , το 10, 1 % ότι είναι Χριστιανοί Προτεστάντες και το 0,9% ότι είναι Καθολικοί Χριστιανοί. Επίσης σύμφωνα με στοιχεία του U.S. Department of States,

γνωρίζοντας ότι αν υιοθετούσε μεταλλαγμένες καλλιέργειες, η Ε.Ε. δε θα αγόραζε πλέον. Και τούτο διότι η Ε.Ε. βρίσκονταν σε εμπορικό πόλεμο με τις ΗΠΑ, αρνούμενη την είσοδο των Γ.Τ.Ο. στο εσωτερικό της, γνωρίζοντας το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των Η.Π.Α. σε αυτή την αγορά και το κίνδυνο η τροφή του πλανήτη να ελεγχθεί πλήρως από τους σπόρους των αμερικάνικων εταιρειών.

²⁰ Müller, Tanja R.(2006) 'State making in the Horn of Africa: notes on Eritrea and prospects for the end of violent conflict in the Horn', *Conflict, Security & Development*, 6:4,503 — 530. Σελ:509-511.

²¹ Η Αιθιοπία δεν είναι όμως η μόνη χώρα που είναι κλειδωμένη στην Αφρική. Στην Αφρική μόνο, υπάρχουν περισσότερες από δώδεκα χώρες που είναι αποκλεισμένες ενώ παράλληλα υπάρχουν πέντε με έξι χώρες στην Ευρώπη και στην Ασία.

²² BBC World News: **Country profile: Ethiopia**http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072164.stm

το 40 με 45% του πληθυσμού της Αιθιοπίας είναι Μουσουλμάνοι²³ (και μάλιστα οι πλειοψηφία αυτών είναι Σουνίτες). Επίσης 22,000 Αιθίοπες εκτιμάται ότι είναι Ιουδαιστές , μερικοί ανήκουν στην θρησκευτική ομάδα Falash Mura και δεν αναγνωρίστηκαν ποτέ από το Ισραήλ ως Ιουδαιστές διότι είχαν ασπαστεί και το Χριστιανισμό παλαιότερα. Τέλος το 4,6 του πληθυσμού εκτιμάται ότι είναι Ανιμίτες (δηλαδή ακολουθούν ορισμένες Αφρικανικές Παραδοσιακές Λατρείες).

Στην Ερυθραία το 49% του πληθυσμού είναι Σουνίτες Μουσουλμάνοι και το 49 % είναι Χριστιανοί²⁴.

Από αυτούς οι πιο πολλοί ανήκουν στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ερυθραίας , άλλοι ανήκουν στην

Αιθιοπική Καθολική Εκκλησία και στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και ένα μικρότερο ποσοστό είναι Προτεστάντες Χριστιανοί. Οι προαναφερθείσες 4 Θρησκείες είναι οι μόνες που είναι

συνταγματικά κατοχυρωμένες στην Ερυθραία και πέρα από αυτές οποιαδήποτε άλλη απαγορεύεται. Όσων αφορά την Αιθιοπία, το Σύνταγμα της κατοχυρώνει την ελευθερία στην θρησκεία, δεν υπάρχει κρατική

θρησκεία , δεν επιτρέπεται να λειτουργούν πολιτικά κόμματα με χαρακτήρα θρησκευτικό και τέλος όλες οι επίσημες θρησκείες οφείλουν μέσω των οργάνων τους να δηλώνονται κάθε τρία χρόνια.

Απαγορεύεται ο προσηλυτισμός εις βάρος μιας άλλης θρησκείας και για αυτό το λόγο στην Αιθιοπία έχουν υπάρξει ορισμένες στιγμές έντασης μεταξύ των Μουσουλμάνων και της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αιθιοπίας και μεταξύ των Προτεστάντων και της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αιθιοπίας.

Αναφορικά με τη διένεξη Αιθιοπίας- Ερυθραίας , δεν μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε παράγοντας εχθρότητας και σύγκρουσης μεταξύ των δυο κρατών. Δεν αποτελεί βασικό κίνητρο και αφορμή διαμάχης ο παράγοντας της θρησκείας μεταξύ των δύο χωρών αλλά έχει αποτελέσει παράγοντα έντασης στο εσωτερικό και των δύο κρατών. Και αυτό δεν είναι κάτι ασήμαντο. Σίγουρα οι διαφορετικές θέσεις και φυσικά τα συμφέροντα των διαφόρων επίσημων θρησκειών και στις δυο χώρες , δημιουργούν πολλές φορές κλίμα αντιπαλότητας . Ένα κλίμα αντιπαλότητας που ενώ μπορεί να βρίσκεται σε ισορροπία , είναι εύκολο κάποια στιγμή να

²³ Αξίζει να αναφέρουμε ότι το Ισλάμ εκτιμάται ότι έφτασε στην Αιθιοπία το 650 μΧ και σήμερα περίπου 1.000.000 Αιθίοπες Μουσουλμάνοι ζουν στη πρωτεύουσα Αντίς Αμπέμπα , ενώ οι άλλοι κατοικούν στις επαρχίες Σομαλί και Αφάρ. Bariagaber, Assefaw(1998)' The politics of cultural pluralism in Ethiopia and Eritrea: trajectories of ethnicity and constitutional experiments' ,*Ethnic and Racial Studies*,21:6,1056 — 1073. Σελ 1064- 1067.

²⁴ Heraklides Alexis , *The Self-determination of Minorities in International Politics*, British Library Cataloguing in Publication Data, 1991 Σελ:179 και BBC World News:**Country profile: Ethiopia**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072164.stm

φουντώσει και να υπάρξουν ιδιαίτερα άσχημες επιπτώσεις. Αυτό που είναι σίγουρο , είναι ότι η θρησκεία έχει την ιδιότητα να φανατίζει τους πιστούς της , όταν τη χειρίζονται σωστά αλλά τα λάθος άτομα.

Παρολαυτά δεν μπορούμε να παραλείψουμε το γεγονός ότι η επέκταση και η διάδοση του Ισλαμικού Φονταμενταλισμού , δεν είναι κάτι ευχάριστο και δεκτό από την Κυβέρνηση της Αιθιοπίας. Τελευταίο παράδειγμα σύγκρουσης μεταξύ Αιθιοπίας και φανατικών Ισλαμιστών αποτελούν τα γεγονότα στη Σομαλία. Η Αιθιοπία είχε στείλει στρατεύματα στη Σομαλία για την κατάπαυση της Εμφύλιας Σύγκρουσης και για την αποκατάσταση της ειρήνης. Παρολαυτά, νέος πρόεδρος της Σομαλίας εξελέγη στο Τζιμπουτί ο Σαρίφ Αχμέτ, στις 30 Ιανουαρίου του 2009, ο οποίος έπειτα από συμφωνία με τις αντιμαχόμενες παρατάξεις επέβαλε τον ισλαμικό νόμο (Σαρία). Αυτή η εξέλιξη θα μπορούσε να θεωρηθεί ελεγχόμενη για τη Κυβέρνηση της Αιθιοπίας , όμως μέχρι σε αυτό στάδιο. Οι φανατικοί Ισλαμιστές Αντάρτες , οι οποίοι επιδιώκουν μια επέκταση του Ισλαμικού Φονταμενταλισμού σε χώρες του Ανατολικού Κέρας της Αφρικής θεωρούνται επικίνδυνοι. Και ας μην ξεχνάμε ότι η Ανατολικότερη επαρχία της Αιθιοπίας, η επαρχία Σομαλί συνορεύει με την Σομαλία και μάλιστα οι κάτοικοί της είναι κυρίως Μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα. Οπότε θα μπορούσε να θεωρηθεί μια περιοχή της Αιθιοπίας, ιδιαίτερα ευάλωτη σε οποιαδήποτε είδους βλέψεις θρησκευτικής επιρροής από τους φανατικούς Ισλαμιστές αντάρτες της Σομαλίας.

Μέρος 2

Το Ιστορικό Πλαίσιο εως την Διένεξη Αιθιοπίας-Ερυθραίας

Προτού προχωρήσουμε στην εξέταση του πολέμου της Αιθιοπίας – Ερυθραίας του 1998-2000 , είναι ορθό να εξετάσουμε συνοπτικά το πρόσφατο Ιστορικό παρελθόν των δυο χωρών (και ιδιαίτερα από το τέλος του 19 αιώνα έως τη σημερινή εποχή). Ο λόγος που γίνεται αυτό, είναι διότι η εξέταση και η ανάλυση της κοινής Ιστορίας²⁵ που είχαν αυτά τα δύο κράτη , μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα τους λόγους και τις αιτίες που τους οδήγησαν στο Πόλεμο. Τι είναι αυτό, λοιπόν, που έκανε δύο κράτη (που ουσιαστικά ήταν ενωμένα για πολλούς αιώνες στο παρελθόν) να έρθουν αντιμέτωπα ;

Κεφάλαια

2.1 Από τα χρόνια της Αποικιοκρατίας μέχρι το 1945

Το 1855, ο Ras Kassa Hailu της περιοχής Kwara - που αργότερα έγινε ο αυτοκράτορας **Tewodros II** (Θεόδωρος) - επιβλήθηκε ως ο ισχυρότερος άνδρας της περιφερειακής αριστοκρατίας στην Αιθιοπία. Σχημάτισε στρατό για την κατάκτηση των περιοχών Tigre, Amhara και Shoa και στην συνέχεια περισσότερο με την στρατιωτική αλλά και την πολιτική δύναμη που απέκτησε επιβλήθηκε και της υπόλοιπης αριστοκρατίας, νικώντας τους άλλους αρχηγούς και έγινε ο απόλυτος κυρίαρχος ολόκληρης της περιοχής²⁶. Αυτή ήταν η βάση της σύγχρονης Αιθιοπίας. Το 1869 όμως οι Βρετανοί έστειλαν στρατιωτική-εξερευνητική αποστολή η οποία επιτέθηκε στον Tewodros II . Αποτέλεσμα ήταν να αυτοκτονήσει όταν οι Βρετανοί τον απέκλιναν στο φρούριό του.

Δύο ηγέτες της Αιθιοπίας που τον διαδέχτηκαν, ο αυτοκράτορας **Yohannes IV** (Ιωάννης) και ο **Menelik II**, έχτισαν επάνω στα επιτεύγματα του Tewodros. Συνέχισαν να χτίζουν το κράτος και να καταπολεμούν τα ξένα αποικιακά σχέδια για την Αιθιοπία. Ο Menelik II που ήταν βασιλιάς του Σίβα από το 1865 έως το 1889, έγινε αυτοκράτορας το **1889** και μετέφερε την πρωτεύουσα στην περιοχή που σήμερα είναι γνωστή ως **Addis Ababa**. Η περιοχή της Ερυθραίας όμως από το 1885 άρχιζε να καταλαμβάνεται από τους Ιταλούς , έως όπου καταλείφθηκε ολόκληρη και μετατράπηκε σε Ιταλική Αποικία το 1890. Από τότε αρχίζει και ο διαχωρισμός των συνόρων ανάμεσα στα δυο κράτη.

Το 1896 τα Ιταλικά στρατεύματα με την βοήθεια στρατού από την Ερυθραία προσπάθησαν να καταλάβουν την Αιθιοπία. Ο **Menelik II** για πρώτη φορά με ένα μεγάλο, πολυεθνικό και σύγχρονα οργανωμένο στρατό, κατάφερε και τους νίκησε, όντας επικεφαλής του στρατού του, στην μάχη της **Adwa** στις 2 Μαρτίου του 1896 και

²⁵ Reid, Richard(2007) ' The Trans-Mereb Experience: Perceptions of the Historical Relationship between Eritrea and Ethiopia',Journal of Eastern African Studies,1:2,238 — 255.

²⁶ Αν και η Αιθιοπία ήταν ενωμένη και κάτω από τα βασίλεια του Axum και του Zagwe, αυτό που διακρίνει την κυριαρχία του Tewodros II ήταν ότι αρχικά υπό την ηγεσία του και στην συνέχεια από τους διαδόχους του, τα σύνορα της 'Αβησσυνίας' επεκτείνονταν συνεχώς και όχι μόνο καθιέρωσαν ένα συνεκτικό κράτος αλλά συνέχισαν να επεκτείνονται εποικίζοντας νέες περιοχές.

τους έδωξε στην Ερυθραία. Αυτό είναι ένα γεγονός μεγάλης υπερηφάνειας για τους Αιθίοπες αλλά και για όλους τους ανθρώπους αφρικανικής προέλευσης. Ήταν η πρώτη ήττα Ευρωπαϊκού στρατού από Αφρικανικό στρατό στην σύγχρονη εποχή. Η Αιθιοπική κυριαρχία και αυτονομία ήταν πια αδιαμφισβήτητη. Το 1900 ,το 1902 και το 1908 , η Ιταλική Αποικία της Ερυθραίας και η Αυτοκρατορία της Αιθιοπίας υπέγραψαν τρεις συνοριακές συμφωνίες (από τις οποίες καμία δεν έγινε σεβαστή). Ο Menelik II συνέχισε τον εκσυγχρονισμό της Αιθιοπίας, εισάγοντας τον ηλεκτρισμό και το τηλέφωνο, κατασκευάζοντας σχολεία, νοσοκομεία, δρόμους και σιδηρόδρομους. Πέθανε το 1913.

Μετά από μία περίοδο σύντομων βασιλείων, ο Ras Tafari Mekonen που το **1930** ανακηρύχθηκε αυτοκράτορας **Haile Sellassie**, επιβλήθηκε ως ηγέτης της Αιθιοπίας. Συγκέντρωσε το κράτος και επέκτεινε την κοινωνία πολιτών της Αιθιοπίας ως αντίβαρο στις πολύ-φυλετικές δυνάμεις. Ενθάρρυνε την ενότητα μέσω της ανάπτυξης ενός εθνικού στρατού, μιας παν-Αιθιοπικής οικονομίας και νέων σύγχρονων υποδομών και επικοινωνιών. Ο Haile Sellassie συνέβαλε επίσης στη συγκέντρωση ξένης βοήθειας κατά την διάρκεια της εξορίας του στη Μεγάλη Βρετανία, στο 2ο μισό της δεκαετίας του '30, όταν ο **Μουσολίνι** αφού παραβίασε τις συνθήκες που έχουν υπογραφεί από την Αιθιοπία και την Ιταλία, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1900-1908 και στις οποίες παρέχονταν οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τη μελλοντική οριοθέτηση των συνόρων Ερυθραίας-Αιθιοπίας, έστειλε Ιταλικά στρατεύματα και κατέλαβαν την Αιθιοπία από το 1935 έως το 1941.

Οι Ιταλοί εισέβαλαν στην χώρα στις 3 Οκτωβρίου του **1935**²⁷. Παρά τις ηρωικές προσπάθειες των στρατευμάτων της Αιθιοπίας και τις καθυστερήσεις που προκάλεσαν στην προέλαση των Ιταλών, τελικά συντρίφτηκαν. Οι Ιταλοί χρησιμοποίησαν ακόμη και στον άμαχο πληθυσμό, δηλητηριώδη αέρια, φλογοβόλα, και άλλα απαγορευμένα όπλα από τις Διεθνείς Συνθήκες. Ολόκληρη η περιοχή της Ερυθραίας, της Αιθιοπίας και της Σομαλίας βαφτίστηκε από τους Ιταλούς: "**Ιταλική Ανατολική**

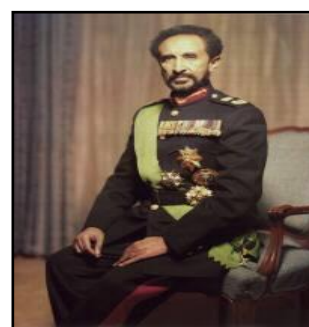

²⁷ ARIC PUTNAM (2007), ' ETHIOPIA IS NOW: J. A. ROGERS AND THE RHETORIC OF BLACK ANTICOLONIALISM DURING THE GREAT DEPRESSION', *RHETORIC & PUBLIC AFFAIRS* Vol. 10, No. 3, , pp. 419-444. Σελ: 421- 422.

Αφρική²⁸. Η αποφασιστικότητα όμως της Αιθιοπίας ενάντια στην Ιταλική κατοχή σε συνδυασμό με τις πιέσεις που δέχθηκε η Ιταλία κατά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, οδήγησαν τους Ιταλούς να εγκαταλείψουν την Αιθιοπία για άλλη μία φορά και μάλιστα υπό άθλιες για αυτούς συνθήκες.

Κατά την διάρκεια της κατοχής, σημειώθηκαν **θηριωδίες**²⁹ από τους Ιταλούς κατά των Αιθίοπων πολιτών, με πρωταγωνιστή τον περίφημο αιμοσταγή στρατηγό του Μουσολίνι Rodolfo Graziani, ο οποίος καταδικάστηκε αργότερα από τα Ιταλικά δικαστήρια για εγκλήματα πολέμου. Υπολογίζεται ότι συνολικά κατά την διάρκεια της κατοχής, οι Ιταλοί **εκτέλεσαν** τουλάχιστον **250.000 Αιθίοπες πολίτες**. Ως αποτέλεσμα αυτών, η Ιταλία είναι η πρώτη χώρα παγκοσμίως που αναφέρεται για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας από την Επιτροπή Εγκλημάτων Πολέμου των Ηνωμένων Εθνών.

Στις αρχές του **1941** ο **Haile Sellassie** επέστρεψε με την βοήθεια Βρετανικών στρατευμάτων και εισέβαλε από το Σουδάν. Οι Ιταλοί δεν μπόρεσαν να προβάλουν ισχυρή αντίσταση. Έχασαν μάχες, αλλά η κατάστασή τους ήταν πια τόσο απελπιστική, που αναφέρεται ότι στην πρωτεύουσα της επαρχίας Gojam, στην Debre Markos, 14.000 Ιταλοί παραδόθηκαν σε 300 Αιθίοπες στρατιώτες. Ο Haile Sellassie μπήκε στην Addis Ababa στις 5 Μαΐου του 1941. Η Αιθιοπία ήταν και πάλι ελεύθερη και ο Αυτοκράτορας είχε πλέον επιστρέψει για να συνεχίσει το έργο του για την γενική αναζωογόνηση του κράτους.

2.2 Από το 1945 μέχρι το 1974

Το 1945 μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου Πολέμου, συνεχίστηκε η πορεία της Αιθιοπίας ως ανεξάρτητου κράτους αν και το τμήμα της Ερυθραίας έμεινε κάτω από Βρετανικό έλεγχο. Όμως τη δεκαετία του 1950, οι σχέσεις της Αιθιοπίας ήταν ιδιαίτερα καλές με τις ΗΠΑ. Μάλιστα η Αιθιοπία είχε στείλει και στρατιωτικές δυνάμεις³⁰ για να βοηθήσει τις ΗΠΑ

²⁸ Novati, Giampaolo Calchi (2008) 'Italy and Africa: how to forget colonialism', *Journal of Modern Italian Studies*, 13:1, 41 — 57.

²⁹ Το 1937, ως αντίποινα για ένα πραξικόπημα που προσπάθησαν να κάνουν οι Αιθίοπες πιστοί στον αυτοκράτορά τους, ο Graziani προσπάθησε να αποδεκατίσει τον πληθυσμό. Αργότερα, κατά την δίκη του, απολογούμενος και για αυτά τα γεγονότα, υποστήριξε ότι είχε εντολή από τον Μουσολίνι: «Δέκα μάτια για κάθε μάτι».

³⁰ Υπολογίζεται ότι 3,518 στρατιώτες έστειλε η Αιθιοπία στο Πόλεμο της Κορέας για να ενισχύσει τις ΗΠΑ.

στο πόλεμο της Κορέας του 1950. Οι ΗΠΑ όμως επειδή φοβόντουσαν ότι μια κομμουνιστική Ερυθραία θα ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη για τα συμφέροντά τους στην ευρύτερη περιοχή της Ερυθράς θάλασσας και την πρόσβαση στη Διώρυγα του Σουέζ , προώθησαν το σενάριο να προσαρτηθεί η Ερυθραία στην Αιθιοπία ως ομοσπονδία.

Το **1952** μετά από δημοψήφισμα που οργανώθηκε από τον ΟΗΕ, η Ερυθραία ενώθηκε με την Αιθιοπία ως ομόσπονδο κράτος³¹. Ο λαός της Ερυθραίας δυσαρεστήθηκε από αυτή τη κατάληξη και μάλιστα η Αιθιοπία το 1995 με το νέο Σύνταγμα προχώρησε σε σκληρές κινήσεις³²: απαγόρευσε τη λειτουργία των πολιτικών κομμάτων στην Ερυθραία, τοποθέτησε στη θέση του κυβερνήτη της Ερυθραίας έμπιστους Αιθίοπες συνεργάτες , περιορίστηκε η ελευθερία του τύπου και απαγορεύτηκε να διδάσκονται στα σχολεία άλλες γλώσσες παρά μόνο τα Αμαρικά (η επίσημη γλώσσα της Αιθιοπίας). Στη διάρκεια αυτών των χρόνων εμφανίστηκε και το Ερυθραϊκό Απελευθερωτικό Κίνημα³³ , το οποίο αποτελούνταν κυρίως από φοιτητές, σπουδαστές και διανοούμενους και επιζητούσε την ανεξαρτησία της Ερυθραίας. Παρολαυτά το 1962 το Κίνημα αυτό εντοπίστηκε και διαλύθηκε από τις αυτοκρατορικές αρχές.

Το **1962** ο αυτοκράτορας Haile Sellassie κάτω και από τη σιωπηλή συγκατάθεση του ΟΗΕ και των ΗΠΑ και παρά τη βούληση του Λαού της Ερυθραίας διέλυσε την ομοσπονδία και η Ερυθραία προσαρτήθηκε και έγινε η 14 επαρχία της Αιθιοπίας³⁴. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να αρχίσουν εχθροπραξίες μεταξύ μουσουλμάνων και χριστιανών ανταρτών, ενώ το 1962 θεωρείται το έτος – σταθμός για την Ερυθραία μιας και τότε ξεκίνησε τη δράση το Ερυθραϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο - Eritrean Liberation Front (ELF)³⁵ για την ανεξαρτησία της χώρας από την Αιθιοπία. Βασική του διαφορά από το προηγούμενο Ερυθραϊκό Απελευθερωτικό Κίνημα είναι ότι αυτό επιζητούσε την ανεξαρτησία μέσω από τη βία, τα όπλα και τις μάχες με την Αιθιοπία.

Με την πάροδο των δεκαετιών ο Haile Sellassie έχασε την επαφή του με την περιφέρεια και τις πιο απομακρυσμένες περιοχές, με αποτέλεσμα από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 τα οικονομικά οφέλη να μην φτάνουν εκεί – ο πλούτος πήγαινε στην αριστοκρατία και στην εκκλησία - και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να προκληθεί ένδεια, πείνα και λοιμός. Το 1971 ο Haile Sellassie

³¹ Heraklides Alexis , *The Self-determination of Minorities in International Politics*, British Library Cataloguing in Publication Data, 1991 Σελ:180

³² Heraklides Alexis , *The Self-determination of Minorities in International Politics*, British Library Cataloguing in Publication Data, 1991 Σελ: 181-182.

³³ Reid, Richard(2007) ' The Trans-Mereb Experience: Perceptions of the Historical Relationship between Eritrea and Ethiopia',*Journal of Eastern African Studies*,1:2,238 — 255. Σελ 249 και JOHN MARKAKIS (1988), 'The Nationalist Revolution in Eritrea', *The Journal of Modern African Studies*, 26, 1 , pp. 51—70.Σελ 55-56.

³⁴ JOHN MARKAKIS (1988), 'The Nationalist Revolution in Eritrea', *The Journal of Modern African Studies*, 26, 1 , pp. 51—70.Σελ: 55.

μη μπορώντας να ελέγξει τις δραστηριότητες του ELF στην Ερυθραία, κήρυξε την Ερυθραία σε στρατιωτικό νόμο. Τότε στη κρίσιμη αυτή κατάσταση το ELF διασπάστηκε και το **1972** συγκροτήθηκε το **Ερυθραιο Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΛΑΜ)**³⁶ με αρχηγό τον **Isaias Afworki**. Το ΕΛΑΜ ήταν ένα πολυεθνικό στρατιωτικό Μέτωπο της Ερυθραίας που επιζητούσε την ανεξαρτησία.

2.3 Από το 1974 μέχρι το 1993

Το **1974** αποτελεί μια καθοριστική χρονιά για την Ιστορία της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας. Αυτό διότι το 1973-1974 υπολογίζεται ότι **πέθαναν από πείνα πάνω από 200.000 άνθρωποι** στην επαρχία Wallo (βορειοκεντρική Αιθιοπία), αλλά ο κυριότερος λόγος είναι διότι τότε το **1974** μετά από ένα κύμα έντονων διαδηλώσεων, εξεγέρσεων και ανταρσιών, μία ομάδα κατώτερων αξιωματικών του στρατού εκμεταλλεύτηκε την αναταραχή και εγκαθίδρυσε **δικτατορικό στρατιωτικό καθεστώς** εκθρονίζοντας τον φιλοαμερικανό Haile Sellassie³⁷.

Η πτώση του αυτοκράτορα Haile Sellassie έφερε το τέλος της μοναρχίας³⁸ στην ιστορία της Αιθιοπίας. Μετά από εναλλαγές στην αρχηγία της χούντας, επικεφαλής του φίλο-Σοβιετικού³⁹ καθεστώτος τέθηκε ο στρατηγός Teferi Benti και το 1977 μετά την δολοφονία του Benti, την αρχηγία ανέλαβε ο αξιωματικός του στρατού και κομμουνιστής **Mengistu Haile**

Mariam. Η δικτατορία προχώρησε σε ριζικές μεταρρυθμίσεις. Έστειλε στις φυλακές τους αντιπάλους και πολλοί άνθρωποι σφαγιάστηκαν από ομάδες του καθεστώτος. Οι πολιτικές του Mengistu συμπεριέλαβαν τη δημιουργία επιτροπών αποκαλούμενες *«Kebeles»*, οι οποίες ήλεγχαν την καθημερινή ζωή των πολιτών με μεγάλη λεπτομέρεια. Μεγάλοι αριθμοί ανθρώπων εξαναγκάστηκαν βίαια να κινηθούν μέσα στην χώρα, σε μία προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η πείνα. Σημαντικό επίσης γεγονός αυτά τα χρόνια ήταν η προσπάθεια για απογαλακτισμό της κοινωνίας

³⁵ JOHN MARKAKIS (1988), ‘The Nationalist Revolution in Eritrea’, *The Journal of Modern African Studies*, 26, 1 , pp. 51—70. Σελ: 56-60.

³⁶ JOHN MARKAKIS (1988), ‘The Nationalist Revolution in Eritrea’, *The Journal of Modern African Studies*, 26, 1 , pp. 51—70. Σελ: 60-61.

³⁷ Κρατήθηκε φρουρούμενος στο παλάτι του, όπου πέθανε υπό άγνωστες συνθήκες μετά από λίγους μήνες το 1975. Το πτώμα του ανακαλύφθηκε το 1992, μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, και τον Νοέμβριο του 2000 έγινε η επίσημη ταφή του στην Addis Ababa.

³⁸ Ήταν ο “Τελευταίος Αυτοκράτορας” και πολλοί τον έχουν ακόμη σαν θεό. Ο γιός του, ο Amha Selassie, πρίγκιπας και διάδοχος του θρόνου είναι σε εξορία.

³⁹ Clapham, Christopher(1992) ‘The socialist experience in Ethiopia and its demise’, *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 8:2, 105 — 125.

από την θρησκεία, σε μία χώρα με έντονο θρησκευτικό αίσθημα και βαθιές ρίζες στον χριστιανισμό. Η δικτατορία επιστράτευσε όλους τους άνδρες ηλικίας από 18 έως 70 ετών.

Όλα αυτά όμως είχαν ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια ισχυρή αντίσταση σε ολόκληρη την χώρα. Οι Ερυθραία βοήθησαν τους αντάρτες και οι Σομαλοί αποφάσισαν ότι ήταν η κατάλληλη στιγμή να διεκδικήσουν περιοχές στην έρημο της Ogaden και εισέβαλαν με δυνάμεις. Το 1978 οι Σομαλοί είχαν κατορθώσει να υπερβούν την Jijiga - σημαντική Αιθιοπική στρατιωτική βάση - και απειλούσαν να καταλάβουν και περιοχές μέσω των οποίων περνούσε η ζωτικής σημασίας σιδηροδρομική γραμμή. Το στρατιωτικό καθεστώς στην Addis Ababa βρισκόταν στα πρόθυρα κατάρρευσης, αλλά με την βοήθεια της Μόσχας⁴⁰, Σοβιετικά και Κουβανικά στρατεύματα⁴¹ βοήθησαν τον Mengistu να απωθήσει τους Σομαλούς πίσω στα σύνορα.

Το 1977 σε δύο βόρειες επαρχίες της Αιθιοπίας: την Ερυθραία και την Τιγραία, οι δυο ισχυρές επαναστατικές ομάδες το **Ερυθραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΛΑΜ)** και το **Τιγραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΤΛΑΜ)** συνέχιζαν να μάχονταν από κοινού την αιθιοπική στρατιωτική δικτατορία του Συνταγματάρχη Mengistu. Παρόλο που και οι δύο ομάδες αποτελούνταν από κομμουνιστές και συντρόφους στα όπλα, δεν αποφεύγονταν και οι εντάσεις⁴², που οφείλονταν κυρίως σε ιδεολογικά θέματα: το ΕΛΑΜ ακολουθούσε τη ρωσική γραμμή, ενώ το ΤΛΑΜ την αλβανική.

Το 1985, έπληξε την χώρα το χειρότερο κύμα **λοιμού**⁴³, φτάνοντας τους νεκρούς σε 1.000.000. Τα πράγματα πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο. Ο Mengistu έπρεπε να αντιμετωπίσει έναν δυσαρεστημένο πληθυσμό, την πείνα και τον πόλεμο στην Ερυθραία, στο Ogaden και στο Tigray. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, οι επαναστατικές δυνάμεις εξαπέλυσαν μια από τις πιο σημαντικές κοινές επιθέσεις⁴⁴ τους κατά των δυνάμεων της Χούντας. Αποτέλεσμα? Όταν το 1991 πια οι επαναστατικές δυνάμεις ήταν

⁴⁰ Clapham, Christopher(1992) 'The socialist experience in Ethiopia and its demise',*Journal of Communist Studies and Transition Politics*,8:2,105 — 125. Σελ 110- 112.

⁴¹ Petras, James F. and Morley, Morris H.(1984)'The Ethiopian military state and Soviet-US involvement in the horn of Africa',*Review of African Political Economy*,11:30,21 — 31. Σελ21-23.

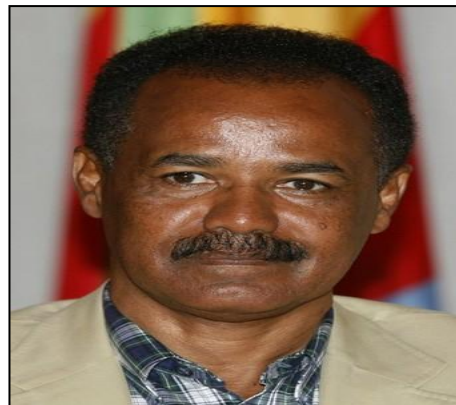
⁴² Το 1985 οι ιδεολογικές διαφορές οδήγησαν σε πραγματική ρήξη,, όταν οι Τιγραίοι έκοψαν τον δρόμο ανεφοδιασμού των Ερυθραίων μέσω Σουδάν και σταμάτησαν κάθε επαφή για τρία χρόνια. Βλέπε: Reid, Richard(2007) ' The Trans-Mereb Experience: Perceptions of the Historical Relationship between Eritrea and Ethiopia',*Journal of Eastern African Studies*,1:2,238 — 255. Σελ 250-253.

⁴³ JUNE ROCK, (1999) ' Relief and rehabilitation in Eritrea: lessons and issues', *Third World Quarterly*, Vol 20, No 1, pp 129-142. Σελ

⁴⁴ (1989)'Eritrea — Ethiopia conflict: chronology of events 1988-89',*Review of African Political Economy*,16:44,74 — 75. Σελ 74-75.

έτοιμες να καταλάβουν την πρωτεύουσα, ο Mengistu παραιτείται, εγκαταλείπει τη χώρα και ζητά άσυλο στην Zimbabwe όπου διαφεύγει. Μια νέα κυβέρνηση σχηματίστηκε από το **Αιθιοπικό Λαϊκό Επαναστατικό Δημοκρατικό Μέτωπο** με αρχηγό τον **Meles Zenawi** και καθόρισε μια πολιτική με σκοπό να οδηγήσει την χώρα σε πολυκομματική δημοκρατία.

Το 1991 η Ερυθραία απέκτησε την ανεξαρτησία της, αμέσως μετά την πτώση του Mengistu. Ο ηγέτης του ΕΛΑΜ, **Isaias Afworki**, χρίστηκε πρόεδρος στην πρωτεύουσα Ασμάρα της Ερυθραίας, ενώ ο ηγέτης του ΤΛΑΜ του μετέπειτα ΑΛΕΔΜ **Miles Zenawi**, είναι από τότε ο πρωθυπουργός της Αιθιοπίας. Αμέσως μετά, το 1993, η Ερυθραία που από το 1962 ήταν επαρχία της Αιθιοπίας, ανεξαρτητοποιήθηκε πλήρως από την Αιθιοπία ύστερα από δημοψήφισμα. Η Αιθιοπία ήταν θετική σε αυτό. Πρόεδρος της Ερυθραίας ορίστηκε ο **Isaias Afwerki**, φίλος και σύμμαχος του Zenawi στη διάρκεια των επαναστατικών χρόνων .

Μέρος 3

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ - ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ (1998 – 2000) ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑ

Στο Τρίτο Μέρος της εργασίας ερευνάται διεξοδικά η εμπόλεμη δεκαετία του 1990 κατά την οποία η Αιθιοπία και η Ερυθραία ήρθαν σε σύγκρουση. Όταν στις 24 Μαρτίου του 1993 ο λαός της Ερυθραίας με ποσοστό 99,8% αποφάσισε με δημοψήφισμα ότι ήθελε η Ερυθραία να ανεξαρτητοποιηθεί , η Κυβέρνηση της Αιθιοπίας

δέχτηκε με χαρά αυτή την απόφαση , ήταν θετική σε αυτό και δεν προχώρησε σε καμία κίνηση εναντίωσης. Αν μην ξεχνάμε ότι και το **Ερυθραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΛΑΜ)** και το **Τιγραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΤΛΑΜ)** πολέμησαν μαζί⁴⁵ το δικτατορικό

⁴⁵ International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003.Σελ:3

καθεστώς του Mengistu και επέτυχαν να ελευθερώσουν και την Αιθιοπία αλλά και την Ερυθραία⁴⁶. Επρόκειτο για αδέρφια που πολέμησαν μαζί ένα κοινό εχθρό- ένα αυστηρό καθεστώς. Αλλά τι είναι αυτό που οδήγησε μετά το 1993 τις δυο χώρες σε πόλεμο? Τι χάλασε τις σχέσεις τους και αύξησε τον ανταγωνισμό τους ;

Κεφάλαια

3.1 Οι Αιτίες και οι Αφορμές του Πολέμου

Καταρχάς αξίζει να αναφέρουμε ότι όταν η Ερυθραία ανεξαρτητοποιήθηκε από την Αιθιοπία το 1993 , το ζήτημα των μεταξύ τους συνόρων δεν είχε λυθεί οριστικά⁴⁷. Υπήρχαν διαφορετικές θέσεις και απόψεις ως προς τη τελική οριοθέτηση των συνόρων και από τις δυο χώρες ήδη από τα χρόνια της Επανάστασης. Όλα αυτή η διαφωνία πήγαζε από τα χρόνια της Αποικιοκρατίας όταν η Ιταλία⁴⁸ προσπάθησε να χωρίσει τις δυο χώρες χωρίς κάποιο σωστό και αμοιβαίο αποδεκτό αποτέλεσμα οριοθέτησης.

Επίσης έντονες διαφορές υπήρχαν και σε όλη τη δεκαετία του 1980 ανάμεσα στα δύο απελευθερωτικά μέτωπα. Παρά το γεγονός ότι και οι δυο πολεμούσαν ένα κοινό εχθρό , προέρχονταν από την ίδια εθνοτική ομάδα, αποτελούνταν από παρόμοιες αγροτικές κοινωνίες και μοιράζονταν σχεδόν την ίδια Μαρξιστική Ιδεολογία είχαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στους στόχους και στους σκοπούς τους⁴⁹.

Μετά την απελευθέρωση, το 1994 στην Αιθιοπία το Τιγραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΤΛΑΜ) - (Tigray People's Liberation Front - TPLF), το οποίο ήταν το ένα από τα δύο βασικά αντάρτικα-επαναστατικά κόμματα που έριξαν την δικτατορία - το 2ο ήταν το Ερυθραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΛΑΜ) - EPLF δηλ. Eritrean People's Liberation Front – σε συνεργασία με άλλα πολιτικά κόμματα σχημάτισαν το **“Ethiopian People's Revolutionary**

⁴⁶ Lata, Leenco(2003) 'The Ethiopian-Eritrea war', Review of African Political Economy,30:97,369 — 388. Σελ 369-371.

⁴⁷ International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003. Σελ:3.

⁴⁸ Στην αυγή του 20 αιώνα είχαν υπογραφεί μεταξύ της Αιθιοπίας και της Ιταλίας (όπου κατείχε τότε την Ερυθραία) τρεις συνθήκες για την οριοθέτηση των συνόρων . Αυτές ήταν του 1900, του 1902 και του 1908. International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003. Σελ: 2.

⁴⁹ Το EPLF ήταν αποφασισμένο ότι η Ερυθραία θα αποσχίζονταν από το Αιθιοπικό Κράτος και θα αποτελούσε ένα ανεξάρτητο και ενωμένο κράτος ` παρά το γεγονός ότι αποτελούνταν από εννέα διαφορετικές εθνοτικές ομάδες και δυο κυρίαρχες θρησκείες : τον Χριστιανισμό και το Ισλάμ. Από την άλλη πλευρά το TPLF αγωνίζονταν για τα δικαιώματα του λαού της Τιγραίας και το πρώτο του μανιφέστο υπερασπίζονταν μια ανεξάρτητη Τιγραία. Αργότερα με τα χρόνια το TPLF δέχτηκε και με κάποια αρχική επιφύλαξη να αγωνιστεί για την απελευθέρωση ολόκληρης της Αιθιοπίας από

Democratic Front”, και εισήγαγαν ένα νέο σύνταγμα, στο οποίο κατοχυρώθηκαν όλα τα πολιτικά, θρησκευτικά και πολιτιστικά δικαιώματα όλων των εθνοτήτων και φυλών. Επίσης το Σύνταγμα του 1994 διαχώριζε την Αιθιοπία σε περιφέρειες με βάση την εθνότητα των πολιτών. Το 1995 έγιναν οι **πρώτες δημοκρατικές εκλογές** στις οποίες όμως δεν έλαβαν μέρος όλα τα κόμματα. Ο **Negasso Gidada** γίνεται τιμητικά πρόεδρος του κράτους και ο **Meles Zenawi** γίνεται πρωθυπουργός. Όμως τότε είναι που αντί οι σχέσεις των δυο χωρών να καλυτερέψουν, άρχισαν λόγω διαφόρων αφορμών να χειροτερεύουν:

Ο **Meles Zenawi** ήδη από το 1991 θεωρούσε ότι η Ερυθραία δεν θα μπορούσε να παραμείνει μετά τη πτώση του Mengistu στην Αιθιοπία. Αυτό διότι η Ερυθραία αποτελούσε ένα πολυθρησκευτικό κράτος με διαφορετικά συμφέροντα και θέσεις, με ένα αγώνα ανεξαρτησίας που ξεπερνούσε τα τριάντα χρόνια και με μια συνείδηση καθαρά εθνικιστική⁵⁰. Παρολαυτά σε δηλώσεις του πριν το 1993 και την επίσημη ανεξαρτησία της Ερυθραίας, πίστευε πως ορισμένα ζητήματα συνοριακών διαφορών μεταξύ των δυο χωρών (όπως της **Badme**, **Tsorona-Zalambessa**, **Bure** και **Tigray**) θα μπορούσαν να λυθούν ειρηνικά. Το 1993 μάλιστα συστάθηκε μια Επιτροπή για το καθορισμό των συνοριακών διαφορών χωρίς όμως κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Μόλις όμως η Ερυθραία απέκτησε την ανεξαρτησία της άρχισε να αντιμετωπίζει τα οικονομικά προβλήματα ενός μικρού και εξαιρετικά φτωχού Αφρικανικού Κράτους. Η οικονομία της χώρας, όπως προαναφέραμε βασίζεται στη γεωργία αλλά λόγω των 30 χρόνων πολέμου για την ανεξαρτησία, η καλλιεργήσιμη γη της Ερυθραίας είχε καταστραφεί ενώ στο 30% των νοικοκυριών είχε σκοτωθεί ο άνδρας της οικογένειας. Βασικός στόχος της Κυβέρνησης της Ερυθραίας ήταν να αναπτυχθεί η οικονομία, μέσω της προσέλκυσης ξένων βιομηχανικών επενδύσεων για την εξαγωγή φθηνών προϊόντων. Αυτή όμως η ανάπτυξη θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο εις βάρος της βιομηχανικής περιοχής της Τιγραίας της Αιθιοπίας⁵¹. Το 1993 ο Isaias Afworki επιζητώντας μια εθνική ομοιογένεια ανάγκασε 150.000 Αιθίοπες της Ερυθραίας, να αφήσουν τις περιουσίες και τα υπάρχοντά τους και να φύγουν για την Αιθιοπία. Απαίτησε για την Ερυθραία εθνικό νόμισμα και εθνικό τηλεφωνικό κωδικό, σε μια προσπάθεια απόκτησης διεθνούς αναγνώρισης.

την Χούντα του Mengistu. Paulos Milkias, (2003), 'Ethiopia, the TPLF, and the Roots of the 2001 Political Tremor', Northeast African Studies Vol. 10, No. 2 (New Series) 2003, pp. 13–66.

⁵⁰ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',Cambridge, *Review of International Affairs*,16:1,119 — 133. Σελ 125-128.

Τον Νοέμβριο του 1997 η Κυβέρνηση της Ερυθραίας εισήγαγε το επίσημο νόμισμα⁵² του κράτους και απαίτησε να χρησιμοποιείται το Ερυθραϊκό Νάκφα παράλληλα με το Αιθιοπικό Μπίρ ελεύθερα και στις δύο χώρες. Τότε συνάντησε την αντίθεση της Αιθιοπίας, η οποία επέμενε πως για τις διακρατικές συναλλαγές θα μπορούσε να χρησιμοποιείται μόνο το αμερικανικό δολάριο. Ωστόσο, η διαμάχη αυτή για το νόμισμα⁵³ δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στον εμπορικό κόσμο και τεράστια εχθρότητα στον χώρο των συνόρων. Η Ερυθραία προσπαθούσε να προωθήσει την εθνική της ταυτότητα στη διεθνή κοινότητα τόσο έντονα και επιζητούσε μια ανεξάρτητη νομισματική πολιτική. Σύντομα όμως δεν άργησαν να εμφανιστούν διπλωματικά επεισόδια και με γειτονικές χώρες (όπως το Σουδάν, το Τζιμπουτί και την Υεμένη⁵⁴).

Η Αιθιοπία όμως μετά το 1993 δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένη και από το γεγονός ότι είχε χάσει κάθε πρόσβαση στην Ερυθρά Θάλασα. Μιας και με τη δημιουργία της Ανεξάρτητης Ερυθραίας, η Αιθιοπία έγινε ένα εσώκλειστο Αφρικανικό Κράτος με κανένα δικό της λιμάνι. Ας μην ξεχνάμε ότι λόγω των επαναστατικών γεγονότων στη Σομαλία , η Αιθιοπία δεν μπορούσε να χρησιμοποιεί την ελεύθερη ζώνη που είχε σε λιμάνια της Σομαλίας από το 1928. Το σιδηροδρομικό δίκτυο που ένωνε τα λιμάνια της Σομαλίας με το Τζιμπουτί και μετά με την Αιθιοπία είχε καταστραφεί από τους Σομαλούς Αντάρτες. Άρα το πιο κοντινό λιμάνι που είχε μείνει στην Αιθιοπία ήταν το λιμάνι του Assab στην Νότια Ερυθραία, το οποίο το χρησιμοποιούσε με ορισμένους όρους. Η χρήση αυτού του ζωτικού λιμανιού γινόταν όλο και πιο δύσκολη τα χρόνια έως το 1998. Πως θα μπορούσε να επιβιώσει η τρίτη σε πληθυσμό χώρα στην Αφρική και η μεγαλύτερη δύναμη στο Κέρας της Αφρικής χωρίς ένα δικό της λιμάνι ;

Η αφορμή ωστόσο για το ξέσπασμα του πολέμου του 1998 στάθηκε η πόλη του Batme, ανάμεσα στις δύο χώρες, που, καθώς δεν πληττόταν τόσο έντονα από την ξηρασία, συγκέντρωνε πληθυσμούς και από τις δύο πλευρές. Κόκκινο πανί θεωρήθηκε ένας αιθιοπικός χάρτης της περιοχής της Τίγραιας, όπου περιλαμβάνονταν τόσο η πόλη του Batme όσο και δύο ακόμα αμφισβητούμενες περιοχές, η Τσερόνα και η Αλιτιένα. Ο χάρτης κυκλοφόρησε **το 1997**, όταν ήδη η Ερυθραία είχε αρχίσει να υποσιάζεται πως η Κυβέρνηση της Αιθιοπίας επιθυμούσε να αποκτήσει αυτή τη περιοχή. Τότε μάλιστα το 1997 , η κυβέρνηση της Αιθιοπίας έβγαλε και ένα Αιθιοπικό χαρτονόμισμα των 100 birr – στο οποίο περιλαμβάνονταν όλη η περιοχή της Τίγραιας της

⁵¹ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',Cambridge, *Review of International Affairs*,16:1,119 — 133. Σελ: 126-128.

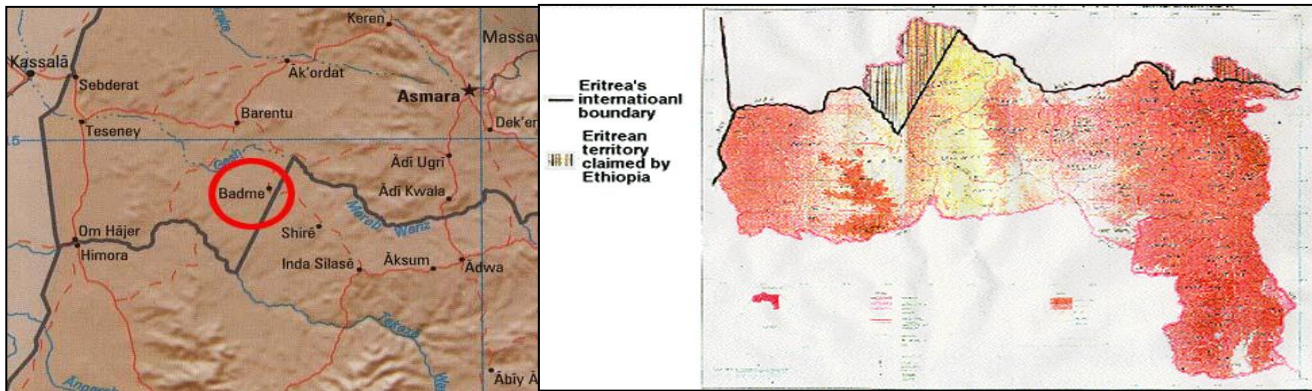
⁵² International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003. Σελ: 5.

⁵³ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',Cambridge, *Review of International Affairs*,16:1,119 — 133. Σελ:126.

⁵⁴ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',Cambridge, *Review of International Affairs*,16:1,119 — 133.Σελ: 125.

Ερυθραίας μέσα στα σύνορα της Αιθιοπίας. Οι Αιθίοπες της Τιγραίας άρχισαν να βάζουν στην περιοχή πέτρες-ορόσημα , στη συνέχεια εκδίωξαν πολλούς Ερυθραίους από την περιοχή ενώ επιζητούσαν να συμπεριληφθούν σε αυτούς και άλλες γειτονικές περιοχές της Τιγραίας της Ερυθραίας όπου κατοικούσαν πληθυσμοί εθνοτικά ομοιογενείς με αυτούς. Οι Ερυθραίοι κατηγορούσαν τους Τιγραίους της Αιθιοπίας για τις Ιμπεριαλιστικές τάσεις της χώρας τους.

Εικόνα: Η επίμαχη Πόλη Badme και ο προκλητικός Αιθιοπικός Χάρτης του 1997

Εικόνα : Το Επίμαχο Αιθιοπικό χαρτονόμισμα των 100 birr του 1997 που προκάλεσε αντιδράσεις

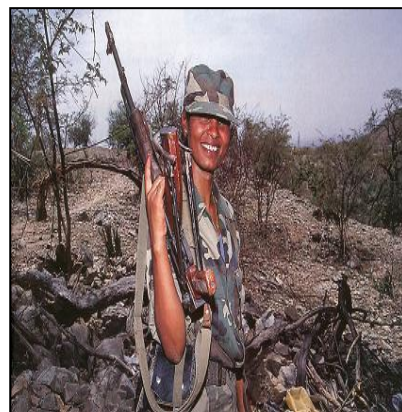
Μια διακρατική Κοινή Επιτροπή - (The joint commission) συστάθηκε στις 14/11/2007 για την οριοθέτηση των συνόρων αλλά δεν πρόλαβε να προχωρήσει σε διαβουλεύσεις. Μιας και κατά τη διάρκεια της δεύτερης διαβούλευσής της στην Addis Ababa ξέσπασαν τα γεγονότα στη πόλη Batme⁵⁵. Αστυνομικοί Αιθίοπες συνεπλάκησαν με Ερυθραίους στρατιώτες και μερικοί από αυτούς σκοτώθηκαν. Μόλις τα νέα έφτασαν στην πρωτεύουσα της Ερυθραίας την Ασμάρα , ο **Isaias Afworki** αντέδρασε και έστειλε ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις στην πόλη Batme. Παρά το γεγονός

⁵⁵ Müller, Tanja R.(2006) 'State making in the Horn of Africa: notes on Eritrea and prospects for the end of violent conflict in the Horn', *Conflict, Security & Development*,6:4,503 — 530.Σελ. 511- 512.

ότι έγιναν προσπάθειες επικοινωνίας ανάμεσα στους δυο πρωθυπουργούς , ήταν πλέον πολύ αργά. Ο πόλεμος είχε ήδη αρχίσει⁵⁶.

3.2 Ο Πόλεμος Αιθιοπίας- Ερυθραίας (1998 – 2000)

Μετά τα γεγονότα στη πόλη **Batme**⁵⁷ , στις 13 Μάιου του 1998 ξέσπασε ο πόλεμος μεταξύ Ερυθραίας και Αιθιοπίας. Η Αιθιοπία χαρακτήρισε την στρατιωτική επίθεση της Ερυθραίας , ως απειλή για τα σύνορα της χώρας και αμέσως κινητοποίησε ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των συνόρων με την Ερυθραία. Η Ερυθραία πραγματοποίησε επιστράτευση και συγκέντρωσε περίπου 120, 000 στρατιώτες κατά μήκος των συνόρων. Για περίπου τέσσερις εβδομάδες οι δυο χώρες αντάλλασαν συνεχώς στρατιωτικά βλήματα, ενώ οι Ερυθραίοι κατάφερε να καταλάβει τρεις συνοριακές περιοχές που ανήκαν στην Αιθιοπία, Στις 5 Ιουνίου του 1998 , οι Αεροπορικές Δυνάμεις της Αιθιοπίας βομβάρδισαν το Αεροδρόμιο της Ασμάρα ενώ οι Ερυθραίοι ανταποκρίθηκαν βομβαρδίζοντας την Αιθιοπική πόλη Mekele και Adigrat σκοτώνοντας πολλούς αθώους πολίτες.

Κατά το τέλος του 1998 περίπου 45,000 Ερυθραίοι που ζούσαν σε συνοριακές πόλεις της Αιθιοπίας εκτοπίστηκαν βάνουσα πίσω στην Ερυθραία, μεγάλο τμήμα από τους πληθυσμούς και των δυο χωρών αντιμετώπιζε σοβαρά επισιτιστικά προβλήματα ενώ και οι δυο χώρες αγόραζαν

⁵⁶ BBC World News: **Timeline: Ethiopia** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072219.stm

⁵⁷ Lata, Leenco(2003) 'The Ethiopian-Eritrea war', *Review of African Political Economy*,30:97,369 — 388. Σελ 379-380.

συνεχώς νέο στρατιωτικό εξοπλισμό δαπανίζοντας εκατομμύρια δολάρια. Οι μάχες πλέον είχαν κορυφωθεί σε τρεις συνοριακές ζώνες μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας. Αυτές ήταν όπως φαίνεται στο παραπάνω χάρτη: η πόλη Badme στο δυτικό τμήμα των συνόρων, οι πόλεις Tsorona-Zalambessa στο κεντρικό τμήμα των συνόρων και η πόλη Bure στο ανατολικό τμήμα.

Στις αρχές του 1999, η Αφρικανική Ένωση σε συνεννόηση με τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Ρουάντας πρότεινε στην Αιθιοπία και στην Ερυθραία ένα σχέδιο κατάπαυσης του πυρός και οπισθοχώρηση των στρατιωτικών δυνάμεών τους στις θέσεις τους πριν από το Μάιο του 1998. Το λεγόμενο U.S.-Rwanda Pease Plan⁵⁸ αποτελούσε ένα πολύ καλό πρώτο βήμα, έτσι ώστε να σταματούσαν οι στρατιωτικές εμπλοκές μεταξύ των δυο χωρών και οι δυο χώρες να έρχονταν σε διαπραγματεύσεις. Δυστυχώς όμως, η Ερυθραία θεώρησε πως το U.S.-Rwanda Pease Plan⁵⁹ δεν συνέφερε τις θέσεις της και για αυτό το λόγο το αρνήθηκε. Βασικός στόχος της, ήταν πλέον να γίνουν διαπραγματεύσεις για όλες τις αμφισβητούμενες συνοριακές περιοχές με την Αιθιοπία και να ορισθεί ένα αρμόδιο ουδέτερο διακανονιστικό όργανο.

Η άρνηση της Ερυθραίας στο U.S.-Rwanda Pease Plan οδήγησε στις 22 Φεβρουαρίου του 1999 σε μια σφοδρή στρατιωτική επίθεση της Αιθιοπίας, η οποία προσπάθησε και κατάφερε μέσα σε λίγες μέρες να ανακαταλάβει τη πόλη Badme και να εισχωρήσει περίπου 10 χιλιόμετρα βαθειά μέσα στην επικράτεια της Ερυθραίας. Στις 27 Φεβρουαρίου του 1999 η Ερυθραία δέχτηκε να συμφωνήσει σε κάποιο ειρηνευτικό σχέδιο αλλά η Αιθιοπία δεν σταμάτησε τις εχθροπραξίες. Επιτέθηκε στη Velessa και στη Tsorona της Ερυθραίας κάτι το οποίο οδήγησε σε έντονη κινητοποίηση σχεδόν όλου του πληθυσμού της Ερυθραίας. Αξιοσημείωτο είναι ότι περίπου το ¼ των στρατιωτών της Ερυθραίας ήταν γυναίκες⁶⁰.

Οι στρατιωτικές συμπλοκές συνεχίστηκαν όλο το 1999 σε διάφορες συνοριακές πόλεις και μάλιστα πήρε και κάποιες διαστάσεις και σε άλλες γειτονικές χώρες: στο Σουδάν και στη Σομαλία. Το Μάιο του 2000 όμως, η Αιθιοπία έστειλε μια ειδική στρατιωτική αποστολή από κομάντος μέσα στην Ερυθραία. Αυτή η ειδική αποστολή κατάφερε να διαπεράσει τις δυνάμεις της Ερυθραίας στις πόλεις Shambuko και Mendefera και να κόψει το

⁵⁸ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 2) Το Κείμενο του Ειρηνευτικού Σχεδίου- U.S.-Rwanda Pease Plan του 1998.

⁵⁹ Lata, Leenco(2003) 'The Ethiopian-Eritrea war', *Review of African Political Economy*,30:97,369 — 388. Σελ 381.

⁶⁰ Asgedet Stefanos, 'Eritrean Women: Defending National Borders and Challenging Gender Boundaries', *SAIS Review SUMMER-FALL 2000* και Hedru, Debessay(2003)'Eritrea: transition to dictatorship, 1991-2003',*Review of African Political Economy*,30:97,435 — 444. Σελ: 439-440.

δρόμο μεταξύ της πόλης Barentu και Mendefera (όπου αποτελούσε τη κύρια γραμμή ανατροφοδότησης των δυνάμεων της Ερυθραίας στη δυτική πλευρά του Μετώπου). Στις 23 Μαΐου του 2000 , τα ξένα δίκτυα μετέδιδαν ότι τα Αιθιοπικά Στρατεύματα είχαν καταλάβει και τη πόλη Zalambessa και ότι βρίσκονταν περίπου 100 χιλιόμετρα μακριά από τη Πρωτεύουσα Ασμάρα της Ερυθραίας. Η ήττα της Ερυθραίας ήταν ξεκάθαρη, Την ίδια μέρα οι αρμόδιες αρχές της Ερυθραίας ανακοίνωσαν ότι αποσύρονται από τη πόλη Zalambessa και από όλες τις άλλες αμφισβητούμενες περιοχές κατά μήκος των συνόρων και αποδέχτηκαν το ειρηνευτικό σχέδιο που πρότεινε ο Οργανισμός της Αφρικανικής Ένωσης. Στις 25 Μαΐου του 2000 η Αιθιοπία αποδέχτηκε την ήττα της Ερυθραίας και αφού είχε καταλάβει σχεδόν όλες τις αμφισβητούμενες συνοριακές περιοχές ανακοίνωσε ότι ο πόλεμος με την Ερυθραία έληξε.

3.3 Οι Συνέπειες του Πολέμου

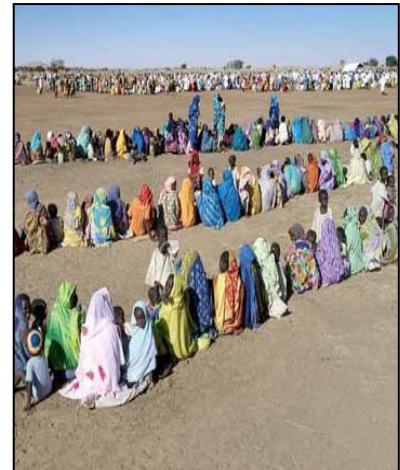
Ο Πόλεμος είχε πλέον λήξει, αλλά ποιες ήταν οι συνέπειες αυτού στις δυο χώρες ; Έως το τέλος του Μαΐου του 2000, η Αιθιοπία είχε καταλάβει περίπου το ¼ των εδαφών της Ερυθραίας, εκτοπίζοντας περίπου 650,000 ανθρώπους και καταστρέφοντας ολοκληρωτικά σχεδόν όλες τις υποδομές της Ερυθραίας. Μια καταστρεπτική συνέπεια αυτού του πολέμου, αποτελεί το γεγονός ότι προκάλεσε τεράστια προβλήματα στις οικονομίες και των δυο χωρών. Η φτώχεια και τα κύματα των προσφύγων⁶¹ και από τις δυο χώρες αυξήθηκαν με τεράστια ταχύτητα. Αξιοσημείωτο είναι ότι μέχρι το 1998 το 67 % του εμπορίου της Ερυθραίας ήταν με την Αιθιοπία και φυσικά η απόφαση της κυβέρνησης της Ερυθραίας να ακολουθήσει τη δική της νομισματική πολιτική εισάγοντας το Ερυθραϊκό Nakfa αποτέλεσε πλήγμα για τις εμπορικές συναλλαγές με την Αιθιοπία.

Επιπλέον η Ερυθραία (μια από τις 20 πιο φτωχές χώρες του κόσμου) αδυνατεί να παράγει τέτοια ποσότητα σιτηρών από μόνη της για να ταΐσει το πληθυσμό της. Ενδεικτικό είναι ότι ακόμη και σε μια πολύ καλή γεωργική χρονιά , η Ερυθραία είναι ικανή να ταΐσει το ¼ του πληθυσμού της και φυσικά οι εισαγωγές σιτηρών από την κοντινή Αιθιοπία θεωρούνται απαραίτητες. Φυσικό λοιπόν ήταν κατά τα χρόνια του πολέμου , οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των δυο χωρών να σταματήσουν και να δημιουργηθούν τεράστια προβλήματα πείνας στην Ερυθραία. Αλλά και παρόμοια οικονομικά προβλήματα αντιμετώπιζε και η Αιθιοπία. Ας μην ξεχνάμε ότι η Αιθιοπία αποτελεί ένα εσώκλειστο κράτος- χωρίς δικό της λιμάνι και φυσικά κατά τα χρόνια του πολέμου ,

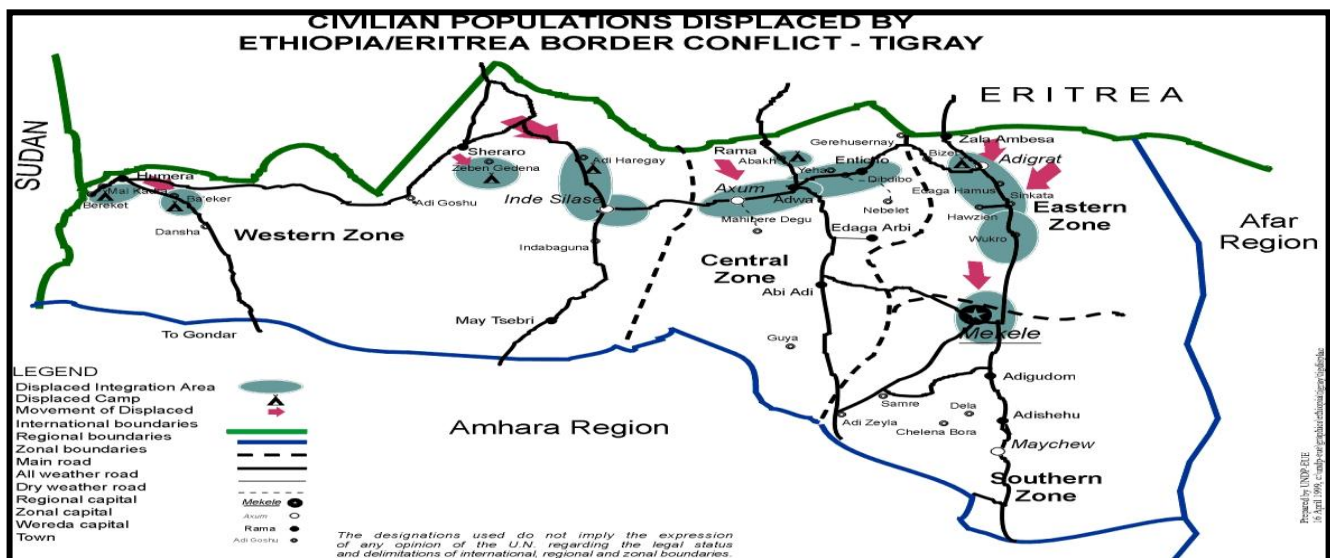
⁶¹ JUNE ROCK , (1999) ‘ Relief and rehabilitation in Eritrea: lessons and issues’ , *Third World Quarterly*, Vol 20, No 1, pp 129-142. Σελ 138-140.

απαγορεύτηκε και δεν μπορούσε να χρησιμοποιεί τα ιδιαίτερα πολύτιμα λιμάνια της Ερυθραίας : το Massawa και το Assab.

Συνολικά υπολογίζεται ότι περίπου 1.1 εκατομμύρια Ερυθραίοι έχασαν τα σπίτια τους και αναγκάστηκαν να μετακινηθούν από την Αιθιοπική επιθετικότητα, ενώ παραπάνω από 3 εκατομμύρια Αιθίοπες που ζούσαν σε περιοχές κατά μήκος των συνόρων αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να καταφύγουν σε προσφυγικούς καταυλισμούς⁶². Η κατάσταση σε αρκετά μέρη της Αιθιοπίας επιδεινώθηκε ακόμη και από την ξηρασία, η οποία οδήγησε στην εμφάνιση μιας σημαντικής έλλειψης τροφίμων με αποτέλεσμα να επηρεαστούν σχεδόν 8 εκατομμύρια άνθρωποι⁶³. Τα κύματα προσφύγων που δημιούργησε ο πόλεμος⁶⁴, η αύξηση της φτώχειας, η πείνα, η εξαθλίωση, η θανάσιμη έλλειψη πόσιμου νερού⁶⁵, η καταστροφή των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των δυο χωρών, οι 100,000 νεκροί στρατιώτες και οι άλλοι θάνατοι πολιτών και στις δυο χώρες λόγω των βομβαρδισμών και της υπερβολικής χρήσης των ναρκών κατά μήκος των συνόρων, αποτελούν συνοπτικά τις τραγικές συνέπειες αυτού του ανόητου όπως τον χαρακτήρισαν πολλοί μελετητές πολέμου.

Εικόνα: (Μετακινήσεις πληθυσμών οι οποίοι εκτοπίστηκαν από τις εστίες τους λόγω του Πολέμου)

⁶² Sudan Tribune: **Looking at the effects of the Ethiopia–Eritrea border dispute**, 4 August 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article23135>

⁶³ Philip White, (2005), ‘ War and food security in Eritrea and Ethiopia, 1998–2000’ *Overseas Development Institute*, 92- 113. Σελ 96-103.

⁶⁴ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003. Σελ: 5-6.

⁶⁵ GEBREMARIAM WOLDEMICAEL (2000), ‘THE EFFECTS OF WATER SUPPLY AND SANITATION ON CHILDHOOD MORTALITY IN URBAN ERITREA’, *Cambridge University Press - J. biosoc. Sci.* 32, 207–227 . Σελ 207-211.

3.4 Το Τέλος του Πολέμου και η Συμφωνία του Αλγερίου 12/12/2000

Στα τέλη του Μαΐου του 2000 , ο Πόλεμος Αιθιοπίας- Ερυθραίας είχε πλέον λήξει ύστερα από τη στρατιωτική νίκη της Αιθιοπίας , την υποχώρηση της Ερυθραίας και τις έντονες πιέσεις των ΗΠΑ και της Διεθνούς Κοινότητας. Η Ερυθραία ηττημένη δέχτηκε το ειρηνευτικό σχέδιο που πρότεινε ο Οργανισμός της Αφρικανικής Ένωσης και στις **18 Ιουνίου του 2000** οι δυο χώρες υπέγραψαν στο **Αλγέρι** την Πρωτεύουσα της Αλγερίας μια Συμφωνία κατάπαυσης του πυρός (a ceasefire agreement⁶⁶). Η Συμφωνία αυτή εγκαθίδρυε επίσης και μια ειδική ειρηνευτική αποστολή 4200 κυανόκρανων του ΟΗΕ (την λεγόμενη UNMEE) όπου βασικός στόχος της ήταν να περιπολεί την **Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας**⁶⁷ που είχε δημιουργηθεί κατά μήκος των συνόρων των δυο χωρών.

Οι επόμενοι μήνες του 2000 κύλησαν ομαλά με ελάχιστα επεισόδια βίας μεταξύ των συνόρων έως ότου μετά από έντονες διαπραγματεύσεις, οι κυβερνήσεις των δυο εμπόλεμων χωρών συναντήθηκαν στις 12/12/2000⁶⁸ πάλι στο Αλγέρι της Αλγερίας για να υπογράψουν μια τελική συμφωνία ειρήνης (a peace agreement). Η Συμφωνία του Αλγερίου⁶⁹ με κύριους μάρτυρες⁷⁰ την Αλγερία, τις ΗΠΑ , την ΕΕ και εγγυητές της ειρηνευτικής συμφωνίας τον ΟΗΕ και τον ΟΑΕ έληγε επίσημα το

Πόλεμο Αιθιοπίας- Ερυθραίας (1998- 2000) που είχε κρατήσει για παραπάνω από δυο χρόνια.

Βασικοί στόχοι⁷¹ της Συμφωνίας ήταν:

1. να σταματήσουν οριστικά κάθε είδους εχθροπραξίες και συγκρούσεις κατά μήκος των συνόρων και οι δυο χώρες να δεχτούν τις αρχές της ειρήνης,

⁶⁶ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ:3.

⁶⁷ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005.Σελ 3.

⁶⁸ International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003.Σελ: 4.

⁶⁹ Lata, Leenco(2003) 'The Ethiopian-Eritrea war', *Review of African Political Economy*,30:97,369 — 388. Σελ 382-383..

⁷⁰ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ:12.

2. να απελευθερωθούν όλοι οι αιχμάλωτοι του Πολέμου και από τις δυο χώρες και να επαναπατριστούν όλοι οι πληθυσμοί οι οποίοι είχαν εκτοπιστεί λόγω του Πολέμου από τις εστίες τους,
3. και οι δυο χώρες να προνοήσουν για την φροντίδα και τη περίθαλψη των πληθυσμών άλλης εθνικότητας που βρίσκονται μέσα στα σύνορά τους,
4. να σεβαστούν και να υιοθετήσουν πλήρως τις αρχές και το κείμενο της Συμφωνίας Κατάπαυσης του Πυρός που είχε υπογραφεί στο Αλγέρι της Αλγερίας στις 18/6/2000.

Η Συμφωνία του Αλγερίου (12/12/2000) κάτω από την επίβλεψη του Οργανισμού της Αφρικανικής Ένωσης και του ΟΗΕ θέσπισε επίσης και δυο ουδέτερες Επιτροπές⁷²: την Επιτροπή για την οριοθέτηση των συνόρων (the **Boundary Commission**) και την Επιτροπή Ισχυρισμών (the **Claims Commission**). Και οι δυο Επιτροπές αποτελούνταν από 5 μέλη: η κάθε χώρα έπρεπε να υποδείξει 2 μέλη αλλά χωρίς να έχουν την υπηκοότητά τους και ένας ήταν ο Πρόεδρος τον οποίο τον εξέλεξαν με συμφωνία τα 4 μέλη. Και οι δυο Επιτροπές αποφασίστηκε να εδρεύουν στη Χάγη της Ολλανδίας.

Βασικός στόχος της **Επιτροπής για την Οριοθέτηση των συνόρων - Ethiopian-Eritrean Boundary Commission (EEBC)**⁷³,

ήταν να διερευνήσει τους λόγους που ξεκίνησαν τον πόλεμο το 1998 κατά μήκος των συνόρων και να αποφασίσει πως θα πρέπει να οριοθετηθούν τα αμφισβητούμενα σύνορα. Όλα αυτά θα γίνονταν ύστερα από έρευνα και οι αποφάσεις θα έπρεπε να γίνονταν δεκτές υποχρεωτικά και από τις δυο χώρες ως δεσμευτικές και οριστικές⁷⁴. Η έρευνα για τα σύνορα θα γίνονταν με βάση τις Συνθήκες από τα χρόνια της Αποικιοκρατίας μεταξύ των δυο χωρών όταν ορίστηκαν επίσημα για πρώτη φορά και φυσικά με βάση τις Αρχές του Διεθνούς Δικαίου.

Η λεγόμενη Επιτροπή των Διεκδικήσεων⁷⁵ (the Claims Commission) θεσπίστηκε έχοντας ως βασικό στόχο να αποφασίσει για θέματα που αφορούσαν τη καταστροφή , το τραυματισμό ή κάθε άλλου είδους ποινικό αδίκημα, το οποίο έγινε κατά τα χρόνια του Πολέμου από τη μια χώρα στην άλλη είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο. Δικαίωμα προσφυγής σε αυτήν την Ανεξάρτητη και Ουδέτερη Επιτροπή είχαν φορείς, οργανώσεις και μεμονωμένα άτομα

⁷¹ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 1) Το Κείμενο της Συμφωνίας του Αλγέρι 12/12/2000.Article 1,2,3 .

⁷² Plant, Martin(2001) ' Towards a cold peace? the outcome of the ethiopia -Eritrea war of 1988 - 2000',*Review of African Political Economy*,28:87,125 — 129. Σελ: 126-127.

⁷³ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 1) Το Κείμενο της Συμφωνίας του Αλγέρι 12/12/2000.Article 4.

⁷⁴ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 1) Το Κείμενο της Συμφωνίας του Αλγέρι 12/12/2000.Article 4 paragraph 15.

από τις δυο χώρες αλλά και μη , τα οποία ένοιωθαν ότι είχαν ζημιωθεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στα χρόνια του Πολέμου. Η Επιτροπή αυτή είχε εξουσιοδοτηθεί να ερευνήσει τη κάθε υπόθεση με αντικειμενικό και δίκαιο τρόπο βασισμένη στις αρχές του Διεθνούς Δικαίου⁷⁶. Επίσης είχε οριστεί να ολοκληρώσει τις εργασίες της τρία χρόνια μετά , από την ημέρα που θα έληγε η ημερομηνία καταβολής των διαφόρων Ισχυρισμών και Ενστάσεων. Οι αποφάσεις και αυτής της Επιτροπής ορίστηκε να είναι οριστικές και δεσμευτικές⁷⁷ και για τις δυο χώρες και φυσικά και τα δυο κράτη θα έπρεπε να καταβάλουν τις ανάλογες αποζημιώσεις όπου και σε όποιον θα αποφασίζονταν.

3.5 Οι Αποφάσεις της Ethiopian-Eritrean Boundary Commission (EEBC) και οι Αντιδράσεις

Στις 13 Απριλίου του 2002 το Διαρκές Διαιτητικό Δικαστήριο της Χάγης δημοσίευσε τις αποφάσεις⁷⁸ της Ethiopian-Eritrean Boundary Commission (EEBC)⁷⁹. Το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα μεγάλο μέρος του δυτικού τομέα των συνόρων θα ανατεθεί στην Ερυθραία (κοντά στο Τρίγωνο Yirga). Επίσης οι αμφισβητούμενες περιοχές στις Ζώνες του Κεντρικού και Ανατολικού Τομέα καθώς και η πόλη της Tserona παραχωρήθηκαν επίσης στην Ερυθραία. Ενώ οι Συνοριακές Πόλεις της Zalambessa , της Alitena και της Bure Danakil στο Κεντρικό Τομέα των συνόρων παραχωρήθηκαν στην Αιθιοπία. Αυτό όμως που προκάλεσε το μεγαλύτερο ξάφνιασμα από τις αποφάσεις της αρμόδιας Επιτροπής ήταν ότι η ιδιαίτερα αμφισβητούμενη πόλη του Badme η πόλη όπου ξεκίνησε ο Πόλεμος μεταξύ των δυο χωρών το 1998 , παραχωρήθηκε τελικά στην Ερυθραία παρά το γεγονός ότι η Αιθιοπία είχε κερδίσει στο πόλεμο.

Στους παρακάτω χάρτες⁸⁰ απεικονίζονται αναλυτικά οι τελικές αποφάσεις της EEBC συγκριτικά με τις διεκδικήσεις της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας:

⁷⁵ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 1) Το Κείμενο της Συμφωνίας του Αλγέρι 12/12/2000. Article 5.

⁷⁶ Christine Gray (2006) , The Eritrea/Ethiopia Claims Commission Oversteps Its Boundaries: A Partial Award?' *EJIL* (2006), Vol. 17 No. 4, 699–721. Σελ 714-715.

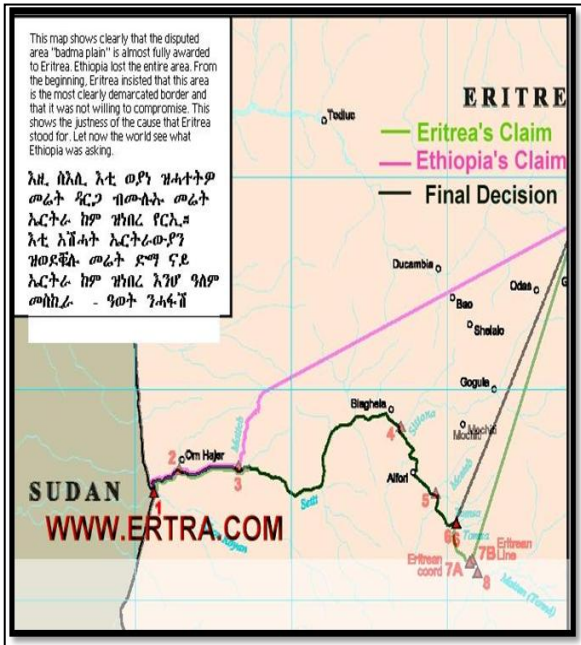
⁷⁷ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 1) Το Κείμενο της Συμφωνίας του Αλγέρι 12/12/2000. Article 5 paragraph 17.

⁷⁸ White, Philip(2002) 'The eritrea-ethiopia border arbitration',*Review of African Political Economy*,29:92,345 — 356.Σελ:347-353 και

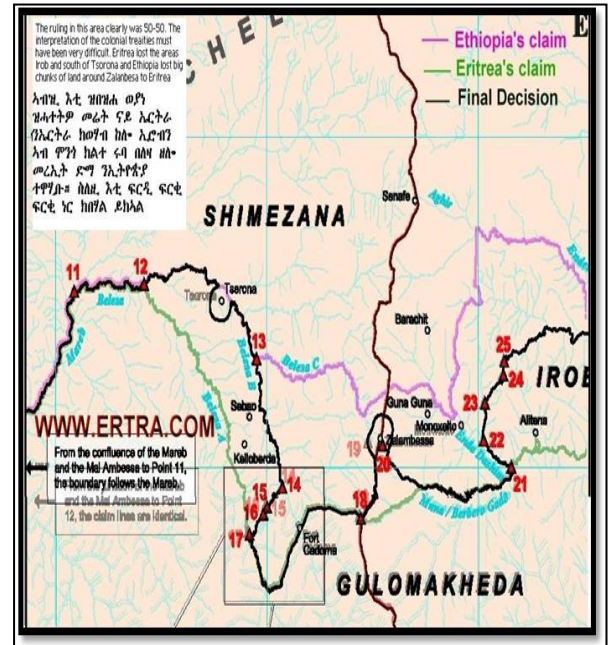
⁷⁹ Lata, Leenco(2003) 'The Ethiopian-Eritrea war', *Review of African Political Economy*,30:97,369 — 388. Σελ 383-384.

⁸⁰ Πηγή: www.ertra.com,

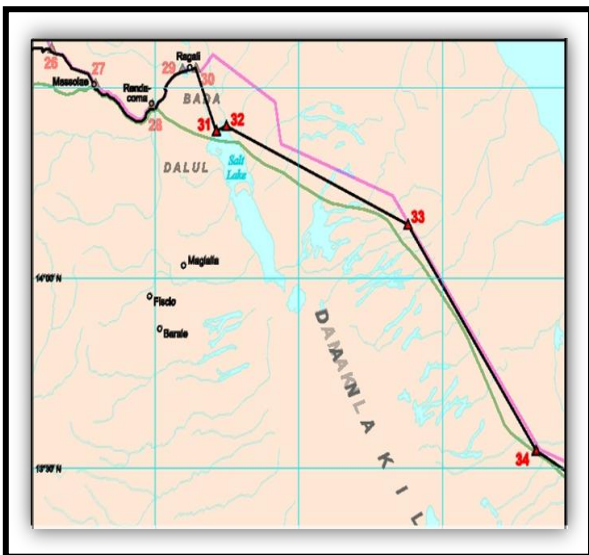
Το Δυτικό Τμήμα των Συνόρων.

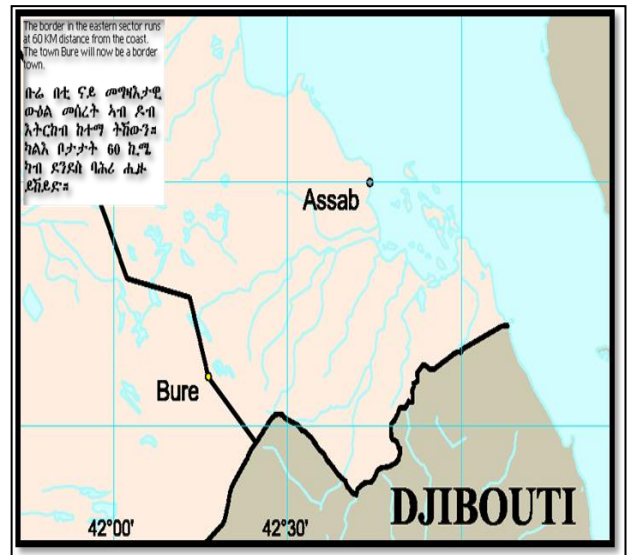
Το Κεντρικό Τμήμα των Συνόρων.

Το Κέντρο - Ανατολικό Τμήμα των Συνόρων.

Το Ανατολικότερο Τμήμα των Συνόρων.

Η Αιθιοπία όμως από τη στιγμή που ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις θεωρούσε πως οι Αποφάσεις της Επιτροπής θα την ευνοούσαν κιόλας - μιας και είχε κερδίσει το Πόλεμο. Μάλιστα στο εσωτερικό της χώρας η Κυβέρνηση του Meles Zenawī είχε επιταχύνει τις προσπάθειες στο να δηλώνει ότι είχε κερδίσει όλες τις εκτάσεις που είχαν δηλώσει, έτσι ώστε να πειστούν οι πολίτες ότι οι θυσίες και οι απώλειες περίπου 150,000 ζώων δεν ήταν μάταιες. Ο πρόεδρος Solomon Enkuay της Περιφερειακής Συνέλευσης της Τιγραίας, είχε δηλώσει εκ των προτέρων ότι δεν θα αποδεχθεί οποιαδήποτε συμβιβασμούς. Συγκεκριμένα είχε πει: "Δεν θα δεχτούμε οποιαδήποτε

απόφαση η οποία επιχειρεί να αλλάξει την πραγματικότητα σχετικά με το έδαφος ενόψει των σαφών αδιάσειστων στοιχείων. Άλλη μια φορά αναμένουμε δικαιοσύνη, αλλά εμείς δεν θα δεσμευτούμε από κάθε άδικη απόφαση που βασίζεται σε αδικία και συμβιβασμό".

Το Δημοκρατικό Κόμμα της αντιπολίτευσης της Αιθιοπίας - Ethiopian Democratic Party είχε επίσης δηλώσει ότι θα αντιστεκόταν σε κάθε απόφαση που δεν θα περιλάμβανε τη μεταφορά του λιμανιού της Ερυθραίας Assab στην Αιθιοπία. Μάλιστα αφού ανακοινώθηκαν οι αποφάσεις το EDP στις 19 Μαΐου του 2002 κινητοποίησε πάνω από 10.000 άτομα στην κεντρική πλατεία της Αντίς Αμπέμπα για να διαμαρτυρηθούν στην απόφαση του Δικαστηρίου, απαιτώντας το λιμάνι του Assab να παραχωρηθεί στο έδαφος της Αιθιοπίας. Παρά το γεγονός ότι η Αιθιοπία είχε συμφωνήσει να συμμορφωθεί με όποια απόφαση θα κατέληγε το Διεθνές Δικαστήριο⁸¹, παρολαυτά μετά την ανακοίνωση η Αιθιοπία απέρριψε τις αποφάσεις της EEBC χαρακτηρίζοντας ότι είναι "άδικες και παράνομες"⁸². Αμέσως κατέθεσε ένα υπόμνημα 21 σελίδων ζητώντας από την επιτροπή χάραξης συνόρων να διορθώσει τις αποφάσεις της και να επαναχαράξει τα σύνορα για ακόμη μια φορά⁸³.

Οι αποφάσεις του Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης στοίχησαν πολύ στην Κυβέρνηση της Αιθιοπίας, όπου ο πρωθυπουργός της χώρας Meles Zenawi δεν μπορούσε να εξηγήσει στο λαό την απώλεια της πόλης Batme και άλλων εδαφών κατά μήκος των συνόρων. Αυτό τον ώθησε τότε να σκληρύνει το ύφος του προς την Ερυθραία και να αναλάβει τον έλεγχο του TPLF ξανά. Ως αποτέλεσμα της άρνησης της Αιθιοπίας να δεχτεί τις αποφάσεις της Χάγης- βασιζόμενη στις εργασίες της, η τελική οριοθέτηση των συνόρων δεν επετεύχθη και η κατάσταση παρέμεινε αόριστη. Ακολούθησαν διάφορες μεμονωμένες συγκρούσεις μεταξύ των συνόρων, η Ερυθραία δεν δεχόταν να οριστεί μια νέα Επιτροπή και πίεζε τη Διεθνή Κοινότητα να αναγκάσει την Αιθιοπία να δεχτεί τις αποφάσεις.

Όλα αυτά μέχρι στις 25 Νοεμβρίου του 2004, όπου το κοινοβούλιο της Αιθιοπίας αποδέχτηκε εν μέρει τις αποφάσεις της EEBC και ζήτησε επαναξιολόγηση προτείνοντας ένα σχέδιο για να ξεπεραστεί η κρίση και προκαλώντας τεράστια έκπληξη και στον ίδιο τον πρωθυπουργό Meles Zenawi. Το λεγόμενο **Five Point Plan**⁸⁴ απεύθυνε έκκληση για διάλογο σχετικά με τις βασικές αιτίες της σύγκρουσης και τον τρόπο εφαρμογής των αποφάσεων των ορίων, η Αιθιοπία να πλήρωνε το μερίδιό της στις αποφάσεις της EEBC και να ορίζονταν τα αρμόδια όργανα που θα

⁸¹ Βλέπε αναλυτικά : Παράρτημα 1) Το Κείμενο της Συμφωνίας του Αλγέρι 12/12/2000. Article 4 paragraph 15 αναφέρει ρητά ότι η αποφάσεις της EEBC θα ήταν τελεσίδικες και δεσμευτικές.

⁸² International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68. 24 September 2003. Σελ: 6-7.

⁸³ White, Philip(2002) 'The eritrea-ethiopia border arbitration',*Review of African Political Economy*,29:92,345 — 356.Σελ:354-355.

βοηθούσαν στη διαχείριση της οριοθέτησης. Ο Αιθίοπας υπουργός Πληροφοριών Bereket Simon προέτρεψε την Ερυθραία, μία ημέρα αργότερα να αποδεχθεί το ειρηνευτικό σχέδιο, αλλά θα πρέπει να το αποδεχθεί είτε στο σύνολό του είτε καθόλου. " Η Ερυθραία πρέπει να αποδεχθεί το ειρηνευτικό σχέδιο ως ένα πακέτο για να τερματίσει το αδιέξοδο κατά μήκος των συνόρων μεταξύ των δύο γειτόνων " Αλλά ο Πρωθυπουργός Meles Zenawi της Αιθιοπίας δήλωσε επίσης ότι "η Αιθιοπία θα εξετάσει τη δυνατότητα οριοθέτησης μόνο στις παραμεθόριες περιοχές, σε αυτές δηλαδή όπου δεν υπάρχουν διαφορές".

Αυτό είναι το αποδεικτικό στοιχείο που αποδεικνύει ότι ο Meles Zenawi και το TPLF κυβερνών κόμμα της Αιθιοπίας δεν έκαναν δεκτές τις αποφάσεις της EEBC ως τελικές και δεσμευτικές και ότι η ειρηνευτική πρωτοβουλία" της Αιθιοπίας του Νοεμβρίου του 2004 αποτελούσε πιθανόν μια Αιθιοπική πρωτοβουλία δημοσίων σχέσεων, έτσι ώστε να κερδηθεί χρόνος και να διατηρηθεί ένας πόλεμος φθοράς. Με εξαίρεση τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία, κανένα άλλο κράτος της ΕΕ δεν επικαλέστηκε την επιβολή κυρώσεων στην Αιθιοπία λόγω της άρνησής της να σεβαστεί τις αποφάσεις της EEBC.

3.6 Η Αναζωπύρωση της Έντασης το 2005 και η Κατάσταση των Σχέσεων των δυο χωρών έως το 2008

Το 2005 η ένταση στα σύνορα μεταξύ των δυο χωρών κορυφώθηκε και ακολούθησαν πάλι μερικές συγκρούσεις⁸⁵. Το Μάιο του 2005 έγιναν εκλογές στην Αιθιοπία στις οποίες νίκησε ο Κομματικός Συνασπισμός EPRDF του Zenawi⁸⁶. Τον Οκτώβριο του 2005, απογοητευμένοι με την έλλειψη προόδου σχετικά με το θέμα των συνόρων, η Ερυθραία περιόρισε τις κινήσεις των κυανόκρανων του ΟΗΕ. Στις 23 Νοεμβρίου του 2005 το Συμβούλιο Ασφαλείας με το υπ' αριθμό 1640 ψήφισμά του⁸⁷, απαίτησε από την Αιθιοπία να δεχτεί τις αποφάσεις της EEBC, από την Ερυθραία να άρει τους περιορισμούς της από την UNMEE και από τις δυο χώρες να μειώσουν και να απομακρύνουν τις στρατιωτικές δυνάμεις τους γύρω από την Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας. Η

⁸⁴ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ 6-7.

⁸⁵ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ: 7-8.

⁸⁶ Όμως αυτή δεν ήταν μια απλή νίκη, η αντιπολίτευση ισχυρίστηκε ότι το εκλογικό αποτέλεσμα νοθεύτηκε και κατήγγειλε ότι έγινε απάτη σε συγκριμένα 135 εκλογικές περιφέρειες όλης της χώρας. Αυτό πυροδότησε κύμα διαδηλώσεων σε όλη τη χώρα, με οπαδούς της αντιπολίτευσης να κάνουν μαζικές διαμαρτυρίες ενώ η κυβέρνηση του Zenawi να απαντά με κατασταλτικά μέτρα από τις δυνάμεις ασφαλείας. Στα επεισόδια αυτά 46 άτομα έχασαν τη ζωή τους ενώ έγιναν μαζικές κρατήσεις και αργότερα δίκες πολλών μελών της αντιπολίτευσης με τη κατηγορία της προδοσίας. International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008.Σελ:11-12.

Αιθιοπία παρέμεινε στάσιμη στη θέση της και η Ερυθραία απέρριψε το ψήφισμα του ΟΗΕ και **στις 7 Δεκεμβρίου του 2005** απαγόρευσε τις πτήσεις των ελικοπτέρων⁸⁸ της UNMEE πάνω από τα εδάφη της. Επιπλέον ανάγκασε τις δυνάμεις του ΟΗΕ από τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Ευρώπη, τη Ρωσία να εγκαταλείψουν τη περιοχή. Τον ίδιο μήνα, το Μόνιμο Διαιτητικό Δικαστήριο απεφάνθη⁸⁹ ότι η Ερυθραία είχε παραβιάσει το διεθνές δίκαιο όταν επιτέθηκε στην Αιθιοπία το 1998, και αναγνώρισε το δικαίωμα της Αιθιοπίας να ζητήσει αποζημίωση.

Το **2006**, η Ερυθραία παρά τις ανάγκες της και αφού δεν είδε πρόοδο στα σύνορα, περιόρισε και άλλο τη δράση των δυνάμεων του ΟΗΕ. Ακολούθησαν τον Απρίλιο του 2006 αρκετές εκρήξεις στην Αντίς Αμπέμπα κατά κυβερνητικών υπηρεσιών που οδήγησαν σε φόβους μελλοντικών αναταραχών. Η Αιθιοπία κατηγορήσε την Ερυθραία ότι υποθάλλει τους τρομοκράτες- υπεύθυνους ενώ η Ερυθραία αρνήθηκε τις κατηγορίες. **Το Μάιο του 2006**, ο ΟΗΕ μείωσε τις δυνάμεις του στα σύνορα κατά ένα τρίτο δηλαδή σε 2300 άτομα, ως απάντηση στην αδράνεια και από τις δυο πλευρές. Τον Οκτώβριο του 2006 η Ερυθραία άρχισε να τοποθετεί στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των συνόρων με την Αιθιοπία, προκαλώντας την έντονη αντίδραση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Κόφι Ανάν. **Τον Νοέμβριο του 2006** η Αιθιοπία και η Ερυθραία μοιχοτάρισαν μια σύσκεψη της EEBC στην Χάγη η οποία προσπάθησε να οριοθετήσει τα σύνορα μέσω φυσικών χαρτών του ΟΗΕ. Η Αιθιοπία και η Ερυθραία δεν παρευρέθησαν διότι δεν αναγνώριζαν την οριοθέτηση των συνόρων μέσω φυσικών χαρτών του ΟΗΕ. Τον ίδιο μήνα βγήκε στην επιφάνεια μια έκθεση του ΟΗΕ η οποία ανέφερε ότι 7 χώρες συμπεριλαμβανόμενη και η Ερυθραία φαινόταν να παρέχουν όπλα και εφόδια στους Ισλαμιστές Αντάρτες στην Σομαλία για την ανατροπή της Κυβέρνησης. Η Ερυθραία κάθεται αρνήθηκε οποιαδήποτε ανάμειξη. **Τον Ιανουάριο του 2007** ο ΟΗΕ περιορίζει τις δυνάμεις της UNMEE λόγω της αρνητικής θέσης της Ερυθραίας σε 1700 άτομα.

Τον Αύγουστο του 2007 ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Jendayi Fraser ανακοίνωσε ότι οι ΗΠΑ εξέταζαν το ενδεχόμενο να θέσουν την Ερυθραία στον κατάλογο των κρατών που υποστηρίζουν και περιθάλπουν την τρομοκρατία. Μια κίνηση η οποία εξόργισε τη κυβέρνηση της Ερυθραίας η οποία κατηγορήσε την Αιθιοπία ότι στρέφει τη Διεθνή Κοινότητα εναντίον της με ανυπόστατες κατηγορίες. **Τον Σεπτέμβριο του 2007** ο Kjell Bondevik ειδικός απεσταλμένος του

⁸⁷ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ 8-9.

⁸⁸ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ: 8.

⁸⁹ Christine Gray (2006) , The Eritrea/Ethiopia Claims Commission Oversteps Its Boundaries: A Partial Award? *EJIL* (2006), Vol. 17 No. 4, 699–721.Σελ 699-700.

ΟΗΕ στο Κέρας της Αφρικής προειδοποιείσαι ότι η ένταση στα σύνορα μεταξύ των δυο χωρών είναι αυξημένη και ότι μπορούσε να οδηγήσει σε ένα νέο Πόλεμο.

Στις 30 Νοεμβρίου του 2007 η ΕΕBC μη μπορώντας άλλο να προσφέρει κάτι άλλο στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των δυο χωρών και μιας και οι δυο χώρες παρουσίαζαν αδράνεια και στασιμότητα στις θέσεις τους τερμάτισε τη λειτουργία της και διαλύθηκε οριστικά⁹⁰. Όπως τονιζόταν στη τελευταία ανακοίνωση ,η ΕΕBC είχε ολοκληρώσει το έργο το οποίο της είχε ανατεθεί· οι αποφάσεις της είχαν ανακοινωθεί το 2002 και για παραπάνω από 5 χρόνια δεν είχαν γίνει αποδεκτές και από τις δυο χώρες λόγω διαφωνιών. Η Αιθιοπία ανακοίνωσε ότι τη λυπεί το γεγονός ότι η ΕΕBC τερμάτισε τη λειτουργία της αλλά παρολαυτά θεωρούσε πως η Συμφωνία του Αλγερίου είναι αυτή που εξακολουθούσε να ισχύει και ήταν υπεράνω όλων και όχι οι αποφάσεις της ΕΕBC (που τις χαρακτήριζε άδικες και παράνομες). Τόνιζε πως ο διάλογος έπρεπε να συνεχιστεί. Η Ερυθραία ανακοίνωσε ότι θεωρεί τις αποφάσεις της ΕΕBC ως τελικές και δεσμευτικές και τον Οκτώβριο του 2007 δήλωσε πως ελπίζει πλέον ο ΟΗΕ να χρησιμοποιούσε τη πραγματική διπλωματική δύναμη και με κυρώσεις να ανάγκαζε την Αιθιοπία να δεχτεί τις αποφάσεις του 2002 της ΕΕBC ως τελικές και όπως όριζε η Συμφωνία του Αλγερίου .

Αυτή τη χρονική περίοδο είναι που η κατάσταση στα σύνορα άρχισε να αναζωπυρώνεται έντονα. Η Ερυθραία τοποθετούσε βαριές στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των συνόρων της με την Αιθιοπία υπολογίζεται περίπου 124.000 στρατιώτες ενώ και η Αιθιοπία ακολούθησε την ίδια τακτική ενισχύοντας τις στρατιωτικές της δυνάμεις σε 110.000. Όλα αυτά όμως γίνονταν παράνομα μιας και η Συμφωνία του Αλγέρι του 2000 απαγόρευε εθνικές στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των συνόρων και όταν ο ΟΗΕ συνεχώς ανησυχούσε για ένα νέο Πόλεμο με τον Ban Ki- moon να δηλώνει τον Οκτώβριο του 2007 ότι και το παραμικρό επεισόδιο εμπλοκής στα σύνορα θα μπορούσε να είναι καταστρεπτικό.

Η Ερυθραία τόνισε πως δεν επρόκειτο για στρατιωτικές δυνάμεις αλλά απλά για δυνάμεις αστυνομικής επιτήρησης και συνοριοφύλακες. Η Κυβέρνηση στην Ασμάρα είχε απογοητευτεί έντονα με την αδράνεια του ΟΗΕ προς την Αιθιοπία και συνεχώς διαμήνυε πως δεν είναι φυσιολογικό να μην υπάρχει καμία παρουσία δυνάμεων της Ερυθραίας στα 1000 χιλιόμετρα της Προσωρινής Ζώνης Ασφαλείας · η οποία μάλιστα βρισκόταν εξολοκλήρου μέσα στην επικράτεια της Ερυθραίας. Τόνιζε πως αν το 2000 γνώριζε πως η Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας θα διαρκούσε

⁹⁰ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008.Σελ : 3-4.

τόσα πολλά χρόνια , φυσικά θα αρνούσαν τότε τη δημιουργία της. Η Αιθιοπία από τη πλευρά της αρνήθηκε να απομακρύνει τις δυνάμεις της από τις περιοχές που είχε κατακτήσει το 2000 αν σταματούσε να ισχύει η Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας. Ένας ανώτερος αξιωματικός δήλωνε μάλιστα πως η αξιοπρέπεια της Αιθιοπίας βρίσκεται σε αυτά τα εδάφη – υπενθυμίζοντας το γεγονός ότι χιλιάδες Αιθίοπες στρατιώτες σκοτώθηκαν στην προσπάθεια τους να καταφέρουν να υπερασπιστούν αυτά τα εδάφη.

Τον Ιανουάριο του 2008 η Ερυθραία προχώρησε σε μια πολύ σκληρή κίνηση κόβοντας τον ανεφοδιασμό καυσίμων⁹¹ της UNMEE από τη δική της πλευρά⁹² . Μια κίνηση που απειλούσε τη ζωτική λειτουργία της UNMEE και την πορεία της στο μέλλον. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Ban Ki- moon στις 21 Ιανουαρίου έστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της Ερυθραίας **Isaias Afworki** επισημαίνοντας του τα παράπονα του ΟΗΕ από τη χώρα του για μη συνεργασία από το 2006 και ζητούσε από τον ίδιο να αλλάξει τη στάση του και να συνεργαστεί με τον ΟΗΕ ανεφοδιάζοντας τις δυνάμεις της UNMEE με καύσιμα. Καμία απάντηση δεν ήρθε από τη πλευρά της Ερυθραίας και στις 30 Ιανουαρίου του 2008 το Συμβούλιο Ασφαλείας με το υπ' αριθμ. 1798 ψήφισμα , αναθεώρησε τη δράση της UNMEE για άλλους 6 μήνες μέχρι τις 31 Ιουλίου του 2008 στέλνοντας μήνυμα στην Ερυθραία ότι δεν υπόκειται σε εκβιασμούς και ζήτησε ξανά από τις δυο χώρες να συνεργαστούν ρεαλιστικά και όχι εικονικά και να σεβαστούν τη Συμφωνία του Αλγέρι.

Τον Φεβρουάριο του 2008 η Ερυθραία απάντησε στον ΟΗΕ και παρέμενε σταθερή στις θέσεις της. Καμία αναφορά δεν γινόταν από αυτήν στο περιορισμό των καυσίμων της UNMEE

αλλά επέμενε στο ότι η οριοθέτηση των συνόρων έχει ήδη γίνει και ζητούσε από τον ΟΗΕ να στρέψει τη προσοχή του στην Αιθιοπία και να την πείσει να απομακρύνει τα στρατεύματά της από την επικράτεια της Ερυθραίας. **Στις 7 Απριλίου του 2008 ο Ban Ki-moon** σε αναφορά του ανακοίνωσε τη δύσκολη κατάσταση και τους κινδύνους που βρίσκονταν οι δυνάμεις της UNMEE και επεσήμανε 4 επιλογές για το μέλλον της⁹³: Πρώτον να συνεργαστεί η Ερυθραία

και να ανεφοδιάσει με καύσιμα την UNMEE για τη σωστή λειτουργία της, δεύτερον να σχηματιστεί μια νέα και μικρότερη ειρηνευτική αποστολή του ΟΗΕ σε συγκεκριμένες συνοριακές περιοχές , τρίτον να τερματιστεί οριστικά η λειτουργία της και τέταρτον να περιοριστεί η παρουσία

⁹¹ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ:1-2.

⁹² International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ :4-5.

της στα ειδικά γραφεία στην Ασμάρα και στην Αντίς Αμπέμπα. Επειδή όμως η Ερυθραία είχε πλέον σκληρύνει τη στάση της και δεν επιθυμούσε τη παρουσία του ΟΗΕ στην επικράτειά της γινόταν αντιληπτό ότι μόνο το σενάριο του οριστικού τερματισμού της UNMEE ήταν εφικτό.

Δυστυχώς όμως το πιο άσχημο σενάριο επιβεβαιώθηκε **στις 31 Ιουλίου του 2008** όταν το Συμβούλιο Ασφαλείας με το υπό αριθμό 1827 ψήφισμα⁹⁴ του ανακοίνωσε το οριστικό τερματισμό της λειτουργίας της UNMEE. Όπως τονίστηκε η κίνηση της Ερυθραίας να περιορίσει τις δυνάμεις της UNMEE και να μην τις θέλει στην επικράτεια της ήταν αντίθετη με τη Συμφωνία του Αλγερίου και απειλούσε την ακεραιότητα της Προσωρινής Ζώνης Ασφαλείας. Ο ΟΗΕ τόνισε πως ήταν απογοητευμένος από όλη αυτή τη κατάσταση που είχε δημιουργηθεί και από τη συνεχόμενη στρατιωτική παρουσία δυνάμεων της Ερυθραίας αλλά και της Αιθιοπίας κατά μήκος των συνόρων. Μια παρουσία η οποία απειλούσε και το προσωπικό της UNMEE. Παρολαυτά ο ΟΗΕ ανακοίνωσε ότι συνεχίζει να υποστηρίζει τη Συμφωνία του Αλγερίου και ζήτησε και από τις δυο χώρες να συνεχίσουν τις ειρηνικές διαπραγματεύσεις και να μην προχωρήσουν σε οποιαδήποτε κίνηση που θα τους οδηγούσε στα άκρα. Το Συμβούλιο Ασφαλείας παρά το τερματισμό της UNMEE εξακολουθούσε να ενδιαφέρεται για τη κατάσταση στα σύνορα Αιθιοπίας – Ερυθραίας και ζητούσε από το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ να το ενημερώνει για οποιαδήποτε εξέλιξη.

ΜΕΡΟΣ 4

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

Κεφάλαια

4.1 Η Θέση της Αιθιοπίας

Η Κυβέρνηση της Αιθιοπίας ποτέ δεν επιθυμούσε την διεξαγωγή του Πολέμου του 1998, ανέκαθεν κατηγορούσε την Ερυθραία ότι ξεκίνησε τον πόλεμο και για αυτό το λόγο έπρεπε να

⁹³ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ 5.

⁹⁴ Βλέπε: Παράρτημα 4 Ψήφισμα 1827 (2008) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τον οριστικό τερματισμό της ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE).

αντισταθεί. Παρολαυτά το γεγονός ότι και η Αιθιοπία είχε σκληρόνει την θέση της απέναντι στην Ερυθραία κατά τη διάρκεια των χρόνων πριν τον Πόλεμο δεν μπορεί να αγνοηθεί. Ο πρωθυπουργός της Αιθιοπίας Meles Zenawi υποστηρίζει⁹⁵ ότι οι αποφάσεις της EEBC ήταν άδικες και παράνομες , μιας και ήταν αντίθετες με το προσχέδιο που είχαν καταθέσει. Θεωρεί, λοιπόν, ότι και η ίδια η EEBC αποτελεί πρόβλημα , μιας και τα περισσότερα μέλη της δεν τήρησαν την αρχή της ουδετερότητας και ευνόησαν την στρατιωτικά ηττημένη Ερυθραία⁹⁶. Η Αιθιοπία θεωρεί πως μόνο μέσα από το διάλογο μπορούν να λυθούν τα προβλήματα της οριοθέτησης των συνόρων αλλά δεν μπορεί να δεχτεί το γεγονός ότι οι αποφάσεις της EEBC ευνοούσαν στο μέγιστο τις θέσεις της Ερυθραίας αλλά και ότι η Ερυθραία εξακολουθεί να έχει στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των συνόρων ` απαιτώντας παράλληλα από την Αιθιοπία την υποχώρηση των δικών της δυνάμεων.

Όσον αφορά τη Πόλη του Batme η κυβέρνηση της Αιθιοπίας θεωρεί πως εάν αυτή ήταν μέσα στα νόμιμα σύνορα της Ερυθραίας δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα . Αλλά δεν μπορεί να δεχτεί ότι ανήκει στην Ερυθραία, από τη στιγμή που η EEBC δεν εξέτασε διεξοδικά όλα τα στοιχεία αλλά αρκέστηκε απλά παρατηρώντας διάφορους χάρτες των αρχών του 20 αιώνα να αποφασίσει. Η θέση της Αιθιοπίας από το 2002 μέχρι σήμερα ήταν αντίθετη με τις αποφάσεις της EEBC και παρά το γεγονός ότι το 2004 πρότεινε ένα νέο σχέδιο ειρήνης το λεγόμενο “Five Point Proposal”, εξακολουθεί να παραμένει στις αρχικές της θέσεις. Πως όμως μπορεί να εξηγηθεί αυτή η σθεναρή άρνηση και αντίθεση της Αιθιοπίας ;

Αρκετοί μελετητές υποστηρίζουν πως ακόμη και αν ο πρωθυπουργός Meles Zenawi επιθυμούσε να ασκεί μια πιο ήπια και θετική πολιτική προς την Ερυθραία , αυτό δεν μπορεί να γίνει μιας και δέχεται συνεχόμενη εσωτερική πίεση από διάφορες πλευρές⁹⁷ . Αυτό λοιπόν οδηγεί στο να ασκείται μια ιδιαίτερα σκληρή πολιτική προς την Ερυθραία. Συγκριμένα ο Siye Abraha ένας πρώην Υπουργός Άμυνας της χώρας έχει ασκήσει έντονη κριτική στον Meles Zenawi για το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του πολέμου 1998 – 2000 δίστασε και δεν έδωσε εντολή να καταλειφθεί το ιδιαίτερα στρατηγικό λιμάνι του Assab της Ερυθραίας, ενώ ο Gebru Asrat ένας πρώην περιφερειακός πρόεδρος της Τιγραιίας έχει δημιουργήσει το δικό του πολιτικό κόμμα · έχοντας ως στόχο στις επόμενες εκλογές να αντιπαρατεθεί έντονα και να νικήσει το TPLF του Meles Zenawi.

⁹⁵ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Stopping the Slide to War, Africa Report N°48 , 5 November 2007. Σελ 3-4.

⁹⁶ International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003. Σελ: 6-7.

⁹⁷ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ: 10.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι το κυβερνών κόμμα της Αιθιοπίας έχει ιδιαίτερα σημαντική ισχύ μέσα στη χώρα. Μιας και κυβερνά τη χώρα από το 1991 μέχρι σήμερα με τον ίδιο πρωθυπουργό. Σίγουρα η συσπείρωση και οι αγώνες που έδωσε το TPLF για τη πτώση της Χούντας , έχουν τεράστια απήχηση στο λαό. Το TPLF έχει καταφέρει να αποτελέσει το κυρίαρχο πολιτικό σχηματισμό στη χώρα , αλλά αυτό είναι κάτι που διαρκεί για πάντα? Οι συνθήκες και τα γεγονότα πολλές φορές ξεπερνούν την ιστορία και τα τελευταία χρόνια έχουν έρθει στο προσκήνιο διάφορες μελέτες που δείχνουν σημάδια εξασθένησης του TPLF στο λαό. Όσο λοιπόν πιο ήπιες είναι οι πολιτικές που ασκεί η Αιθιοπία προς την Ερυθραία τόσο πιο πολύ χάνει το κυβερνών κόμμα , μιας και δεν μπορεί να δικαιολογήσει στα μάτια του λαού του το Πόλεμο του 1998 , τους χιλιάδες νεκρούς και το χάσιμο συνοριακών εδαφών που είχαν κατακτήσει κατά το τέλος του Πολέμου. Και αν δεχτεί τις αποφάσεις της EEBC τότε είναι σίγουρο ότι στις επόμενες εκλογές θα χάσει. Και τότε ποια πολιτική παράταξη θα ηγείται την Αιθιοπία και ποιες θα είναι οι συνέπειες;

Αυτό είναι κάτι το οποίο φαίνεται να γνωρίζει πολύ καλά η κυβέρνηση του Meles Zenawi και το χρησιμοποιεί ως όπλο στις διαπραγματεύσεις της με τη Διεθνή Κοινότητα. Τονίζει ότι αν τυχόν χάσει τις εκλογές τότε κατά πάσα πιθανότητα θα νικήσει κάποιο άλλο κόμμα με καθαρά εθνικιστικές και ιμπεριαλιστικές τάσεις , το οποίο θα σκληρύνει παρά πολύ τη στάση προς την Ερυθραία. Αυτός ο κίνδυνος έχει οδηγήσει τη Διεθνή Κοινότητα και ειδικά τις ΗΠΑ που θεωρούν την Αιθιοπία μια από τις σημαντικές για τα συμφέροντα τους αφρικανικές χώρες να διστάζουν , να μην πιέζουν έντονα τη κυβέρνηση του Meles Zenawi και να μην απειλούν με κυρώσεις να δεχτεί τις αποφάσεις της EEBC ως τελικές και δεσμευτικές⁹⁸. Αυτή η καλή σχέση με τις ΗΠΑ είναι που δίνει τη πολυτέλεια στον Meles Zenawi να αγνοεί τις αποφάσεις της EEBC.

4.2 Η Θέση της Ερυθραίας

Η κυβέρνηση της Ερυθραίας μετά το τέλος του Πολέμου το 2000 δέχτηκε τις προτάσεις του ΟΗΕ να λυθεί το ζήτημα των εδαφικών οριοθετήσεων με την Αιθιοπία μια για πάντα από ένα ανεξάρτητο και ουδέτερο όργανο. Ακριβώς όπως και η Αιθιοπία δέχτηκε οι αποφάσεις αυτής της Επιτροπής να είναι τελικές και δεσμευτικές. Οπότε όταν η EEBC ανακοίνωσε τις αποφάσεις

⁹⁸ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Stopping the Slide to War, Africa Report N°48 , 5 November 2007.Σελ: 3-4.

της τον Απρίλιο του 2002 η Ερυθραία τις αποδέχτηκε σε αντίθεση με την Αιθιοπία. Ήταν τυχαία αυτή η κίνηση ;

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι πως όχι. Η Ερυθραία αν και βγήκε ηττημένη από το πόλεμο με την Αιθιοπία και αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει , τελικός βγήκε κερδισμένη από τις αποφάσεις της EEBC. Μιας και τις παραδίνονταν πολλά αμφισβητούμενα εδάφη κατά μήκος των συνόρων και η πολυσυζητημένη πόλη του Batme. Επιπλέον η EEBC ζητούσε από την Αιθιοπία να εγκαταλείψει τα εδάφη της Ερυθραίας τα οποία κατείχε παράνομα μετά το τέλος του πολέμου. Παρολαυτά όπως έχει γίνει γνωστό μέχρι τώρα, η Αιθιοπία αρνήθηκε ,δεν δέχτηκε τις αποφάσεις της EEBC και μέχρι σήμερα ζητάει επαναξιολόγηση των αποφάσεων. Η κυβέρνηση της Ερυθραίας μέχρι σήμερα αρνείται οποιαδήποτε άλλη σειρά διαπραγματεύσεων και συνομιλιών. Θεωρεί πως το ζήτημα των συνόρων λύθηκε οριστικά και νόμιμα μέσω των αποφάσεων της EEBC το 2002 . οπότε οποιαδήποτε περαιτέρω συζητήσεις θεωρούνται μάταιες⁹⁹. Όπως αναφέρει ο Isaias Afworki τι είδους παραπάνω συζητήσεις θα έπρεπε να γίνουν? Και για πιο ακριβώς λόγο; Και αν πράγματι οι αποφάσεις της EEBC ευνοούσαν την Αιθιοπία θα υπήρχε το ίδιο αίτημα;

Η Ερυθραία αντιτίθεται κάθετα σε μια τέτοια προοπτική¹⁰⁰. Ακολουθεί μια σκληρή πολιτική προς την Αιθιοπία γνωρίζοντας ότι κέρδισε την ανεξαρτησία της το 1991, γιατί παραπάνω από 30 χρόνια πολεμούσε τα καθεστώτα της Αιθιοπίας τα οποία μάλιστα ενισχύονταν στρατιωτικά πρώτον από τις ΗΠΑ και μετά από την Σοβιετική Ένωση. Παρά το γεγονός ότι είναι μια χώρα που έχει πολύ μικρότερο πληθυσμό και μέγεθος συγκριτικά με την Αιθιοπία και ότι η οικονομία της βρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση από ότι της Αιθιοπίας (η οποία συνεχώς αναπτύσσεται) , η Ερυθραία θεωρεί πως λόγω της στρατηγικής της θέσης αποτελεί μια μελλοντική και αναδυόμενη δύναμη στο Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής¹⁰¹. Παρολαυτά η κυβέρνηση της Ερυθραίας εξακολουθεί να έχει το φόβο πως η Αιθιοπία δεν έχει αποδεχτεί ακόμα την ανεξαρτησία της από το 1993 , μιας και αυτή η ανεξαρτησία έβαλε σε σοβαρό κίνδυνο την οικονομία και τη πολιτική δύναμη της περιφέρειας της Τιγραιάς και υπονόμει τα σχέδια πολλών Τιγραιών της Αιθιοπίας , όπου προσέβλεπαν σε μια δική τους ανεξαρτησία.

Το να προχωρήσει λοιπόν σε παραχωρήσεις από αυτή τη θέση που βρίσκεται η Ερυθραία είναι πολύ δύσκολο. Για αυτό το λόγο αυτή η θέση αδυναμίας έχει μετασηματιστεί σε μια έντονη αρνητικότητα και σκληρότητα απέναντι στην Αιθιοπία αλλά και στη Διεθνή Κοινότητα. Η

⁹⁹ African News Agency: **Eritrea rejects mediation effort to end border row**, 25 February 2009 , <http://www.afrol.com/articles/32522>

¹⁰⁰ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ: 10-11.

Ερυθραία έχει απογοητευτεί από τον ΟΗΕ αρχικά το 2001 όταν δεν κατάφερε να πείσει τα στρατεύματα της Αιθιοπίας να εγκαταλείψουν τις συνοριακές περιοχές που είχαν καταλάβει αλλά και από το γεγονός ότι η Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας -TSZ που είχε σχηματιστεί το 2000 ανάμεσα στις δυο χώρες , είναι εξολοκλήρου 25 χιλιόμετρα μέσα στην περιφέρεια της Ερυθραίας και μάλιστα σε μερικές περιοχές αποτελείται από εδάφη της Ερυθραίας τα οποία είχε καταλάβει η Αιθιοπία πριν το πόλεμο του 1998. Όσο λοιπόν εξακολουθεί να υφίσταται η Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας, να προωθείται η ιδέα να γίνει μόνιμη και ο ΟΗΕ να υποστηρίζει πως πρέπει να ελέγχεται χωρίς να πιέζει την Αιθιοπία να δεχτεί τις νόμιμες αποφάσεις του 2002 , το κράτος της Ερυθραίας έχει απολέσει από τον έλεγχο του μια περιοχή που ισούται με 25,000 τετραγωνικά χιλιόμετρα – έχει βγει χαμένη και οι πολίτες της συνοριακής Ερυθραίας έχουν μείνει εκτοπισμένοι από τις κατεστραμμένες εστίες τους για παρά πολλά χρόνια¹⁰².

4.3 Η Θέση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών

Ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών ήταν από την αρχή κάθετα αντίθετος με τη διεξαγωγή του Πολέμου το 1998 - 2000 μεταξύ της Ερυθραίας και της Αιθιοπίας. Είχε καταδικάσει τη σύγκρουση και τις βαρβαρότητες και από την αρχή προωθούσε την ειρηνική επίλυση των διαφορών των δυο χωρών

μέσω διαπραγματεύσεων, διμερών συνομιλιών και εγκαθίδρυσης ενός Ανώτερου Ανεξάρτητου και Ουδέτερου Οργάνου που θα αποφάσιζε νόμιμα και με βάση το Διεθνές Δίκαιο και τις εκάστοτε Συνθήκες.

Παρά τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ η σύγκρουση μεταξύ Ερυθραίας και Αιθιοπίας είχε πάρει μεγάλες διαστάσεις το Μάιο του 2000. Σύμφωνα με το υπ' αριθμό. 1297 ψήφισμα, που εγκρίθηκε στις 12 Μαΐου του 2000, το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέφρασε την ανησυχία του για την ένταση των συγκρούσεων και επεσήμανε ότι το ξέσπασμα της βίας είχε μια σοβαρή ανθρωπιστική επίπτωση στους πολίτες και των δύο χωρών. Με το υπ' αριθμό. 1298 ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας τις 17^{ης} Μαΐου 2000, επιβλήθηκαν τα μέτρα που στόχευαν στην παρεμπόδιση πώλησης ή ανεφοδιασμό σε όπλα, πυρομαχικά, στρατιωτικά οχήματα,

¹⁰¹ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Stopping the Slide to War, Africa Report N°48 , 5 November 2007. Σελ 4-5.

¹⁰² International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ:4-5.

εξοπλισμό και ανταλλακτικά, καθώς επίσης και οποιαδήποτε παροχή προς τις δύο χώρες σε τεχνική βοήθεια ή εκπαίδευση σχετικά με την κατασκευή ή τη χρήση όπλων.

Με την απόφαση 1312/2000 της 31^{ης} Ιουνίου 2000 του ΣΑ/ΟΗΕ¹⁰³ συγκροτήθηκε δύναμη παρατηρητών του ΟΗΕ, με την ονομασία **UNMEE¹⁰⁴ (UN Mission in Ethiopia and Eritrea)**, δύναμης 100 Στρατιωτικών Παρατηρητών και ανάλογου Πολιτικού Προσωπικού, στην κοινή μεθόριο των δύο χωρών με σκοπό να λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των δύο μερών, να αναπτύξει μηχανισμό επαλήθευσης της κατάπαυσης του πυρός και να προετοιμάσει / προλειάνει το έδαφος για την ανάπτυξη κανονικής Ειρηνευτικής Αποστολής. Με το υπ' αριθμόν 1320 (2000) Ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας της 15ης Σεπτεμβρίου 2000, εγκρίθηκε η επέκταση της δύναμης της UNMEE σε 4077 Στρατιωτικό Προσωπικό και 490 Πολιτικό προσωπικό, που ανέλαβε τις παρακάτω αποστολές¹⁰⁵:

- Έλεγχο διακοπής εχθροπραξιών
- Να ερευνά τις εκθέσεις των παραβιάσεων εκεχειρίας
- Εξασφάλιση τήρησης υποχρεώσεων ασφάλειας που συμφωνήθηκαν από τα συμβαλλόμενα μέρη.
- Έλεγχο ανακατανομής των δυνάμεων Αιθιοπίας και Ερυθραίας στις προ των συγκρούσεων θέσεις τους.
- Έλεγχο της προσωρινής ζώνης ασφάλειας για εξασφάλιση συμμόρφωσης με τη συμφωνία για διακοπή εχθροπραξιών.
- Συντονισμός και παροχή τεχνικής βοήθειας για ανθρωπιστικές δραστηριότητες και αποναρκοθέτησης προσωρινής Ζώνης Ασφαλείας και περιοχές γύρω απ' αυτή.

Στις 12 Δεκεμβρίου του 2000 όταν ολοκληρώθηκαν οι ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις υπογράφηκε στο Αλγέρι της Αλγερίας η τελική ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ Ερυθραίας-Αιθιοπίας. Ο ΟΗΕ ήταν ένας από τους εγγυητές της ειρηνευτικής συμφωνίας και εκτός από το να συμφωνήσουν οι δυο χώρες σε μόνιμο τέλος των εχθροπραξιών, οι δυο χώρες συμφώνησαν επίσης

¹⁰³ (2000) 'Un Security Council Resolution 1312 Establishing The UN Mission In Ethiopia And Eritrea (UNMEE)', *International Peacekeeping*, 7:4, 216 — 221.

¹⁰⁴ Η συμμετοχή της UNMEE απαρτίζονταν από προσωπικό της Αυστραλίας, Αυστρίας, Μπαγκλαντές, Μπενίν, Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, Βουλγαρίας, Καναδά, Κίνας, Κροατίας, Τσεχίας, Δανίας, Φινλανδίας, Γαλλίας, Γκάμπιας, Γκάνας, Ελλάδα, Ινδίας, Ιράν, Ιρλανδίας, Ιταλίας, Ιορδανίας, Κένυας, Μαλαισίας, Ναμίμπιας, Νεπάλ, Νιγηρίας, Νορβηγίας, Παραγουάης, Περού, Πολωνίας, Ρουμανίας, Ρωσικής Ομοσπονδίας, Σγκαπούρης, Σλοβακίας, Νότιας Αφρικής, Ισπανίας, Σουηδίας, Ελβετίας, Τανζανίας, Τυνησίας, Ουκρανίας, Ηνωμένου Βασιλείου, Ηνωμένων Πολιτειών, Ουρουγουάης και Ζάμπιας. Στην Ειρηνευτική Αποστολή η χώρα μας συμμετέχει από 6 Μαρτίου 2001 με τρία (3) στελέχη, δύο του Π.Ν και ένα της Π.Α.

¹⁰⁵ Βλέπε: Ψήφισμα 1320 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας της 15ης Σεπτεμβρίου 2000.

να επιτρέψουν τη διενέργεια ανεξάρτητης Επιτροπής για την οριοθέτηση των συνόρων τους. Όταν ανακοινωθήκαν οι αποφάσεις της ΕΕBC η Ερυθραία τις δέχτηκε ενώ η Αιθιοπία όχι.

Ο ΟΗΕ από τότε προσπαθούσε να διατηρεί ουδέτερες αποστάσεις ανάμεσα στις δυο χώρες έτσι ώστε να μην προκαλέσει με τη στάση του¹⁰⁶. Σε πιο δύσκολη θέση ήταν οι σχέσεις με την Ερυθραία. Η Ερυθραία όπως έχουμε πει κατηγορούσε τον ΟΗΕ πως δεν πιέζει την Αιθιοπία και δεν επιβάλλει έντονα κυρώσεις σε αυτήν μιας και δεν δεχόταν τις αποφάσεις της ΕΕBC. Αυτή η εχθρική

στάση της Ερυθραίας προωθήθηκε με τα χρόνια προς την δράση της UNMEE στη Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας. Η Ερυθραία λοιπόν απογοητευμένη από την αδράνεια χρόνο με το χρόνο παρεμπόδιζε τη δράση της UNMEE, δεν συνεργαζόταν με αυτήν και δεν την υποστήριζε, συνεχώς αύξανε τα δικά της στρατεύματα στα σύνορα με την Αιθιοπία και ανάγκασε τμήματα της UNMEE να εγκαταλείψουν την αποστολή τους.

Αποτέλεσμα όλων αυτών των αρνητικών καταστάσεων ήταν το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ να αποφασίσει στις 31 Ιουλίου του 2008 τον οριστικό τερματισμό της UNMEE κατηγορώντας την Ερυθραία για μη συνεργασία. Την πρωτοβουλία για την ειρηνευτική διαδικασία εξακολουθεί να διατηρεί το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και συγκεκριμένα ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ. Ο ΟΗΕ συνεχίζει να ενδιαφέρεται για την ευρύτερη περιοχή του Ανατολικού Κέρασ της Αφρικής, κάνει συστάσεις στις δυο χώρες για την αποφυγή μελλοντικών συρράξεων και μεριμνά για οποιαδήποτε θέμα καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εμφανίζεται. Παρολαυτά ο αντίκτυπος του ρόλου του εξαρτάται πάντα από τις προθέσεις και των εμπλεκόμενων χωρών και μέχρι σήμερα οι σχέσεις του ΟΗΕ με την Ερυθραία εξακολουθούν να βρίσκονται σε άσχημη κατάσταση.

4.4 Η Θέση της Αφρικανικής Ένωσης

Η Αφρικανική Ένωση ως ο επίσημος Περιφερειακός Οργανισμός που περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα κράτη της Αφρικής ασχολήθηκε και αυτή όπως ήταν αναμενόμενο με τη διένεξη

¹⁰⁶ Από το 2003 το Συμβούλιο Ασφαλείας πέρασε αρκετά ψηφίσματα του από τα οποία ζητούσε από την Αιθιοπία να δεχτεί τις αποφάσεις της ΕΕBC αλλά χωρίς να επιβάλλει κυρώσεις αν δεν το έκανε.

Αιθιοπίας – Ερυθραίας. Όπως ορίζει το Καταστατικό της , ο βασικός σκοπός της Ένωσης είναι να συνεισφέρει στη διασφάλιση της δημοκρατίας στην Αφρική, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μιας βιώσιμης οικονομίας , ιδιαίτερα τερματίζοντας τις ενδοαφρικανικές διαμάχες και δημιουργώντας μια λειτουργική κοινή αγορά¹⁰⁷.

Η Αφρικανική Ένωση από τη πρώτη στιγμή το 1998 καταδίκασε το Πόλεμο Αιθιοπίας – Ερυθραίας και απαίτησε από τις δυο χώρες να σταματήσουν οι συμπλοκές. Μάλιστα το Μάιο του 2000 , όταν Πρόεδρος της Αφρικανικής Ένωσης ήταν ο Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα από την Αλγερία , η Αφρικανική Ένωση σε συνεργασία με τον ΟΗΕ διαδραμάτισαν βασικούς ρόλους κλειδιά στις διαπραγματεύσεις για να λήξει ο Πόλεμος Αιθιοπίας- Ερυθραίας. . Ο Υπουργός Δικαιοσύνης της Αλγερίας και ο προσωπικός απεσταλμένος του προέδρου της ΑΕ μεσολάβησαν συστηματικά για να υπάρξει μια συμφωνία κατάπαυσης των εχθροπραξιών, που επιτεύχθηκε τελικά από τα δυο μέρη τον Ιούνιο του 2000 στο Αλγέρι. Με πρωτοβουλία της Αφρικανικής Ένωσης δημιουργήθηκε βάση της συμφωνίας ειρήνης μια αποστρατικοποιημένη Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας κατά μήκος των 1000 συνοριακών χιλιομέτρων της Αιθιοπίας- Ερυθραίας. Η συμφωνία περιελάμβανε ακόμα επίσημο αίτημα από τα μέρη προς τον ΟΗΕ που σε συνεργασία με την Αφρικανική Ένωση, «να δημιουργούνται μια ειρηνευτική επιχείρηση για να βοηθήσει στην εφαρμογή της συμφωνίας." Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ανταποκρίθηκε στο αίτημα αυτό με το ψήφισμα 1312 στις 31 Ιουνίου του 2000 όπου καθορίστηκε η ειρηνευτική αποστολή των Ηνωμένων Εθνών για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE).

Αξίζει να αναφέρουμε επίσης ότι η Αφρικανική Ένωση διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο και για την υπογραφή της Συμφωνίας του Αλγερίου στις 12/12/2000 και αποτελεί μαζί με τον ΟΗΕ τους δυο επίσημους εγγυητές της ειρήνευσης. Η Αφρικανική Ένωση είχε δεχτεί με χαρά το 2002 τις αποφάσεις της ΕΕBC που οριοθετούσαν τα σύνορα μεταξύ Αιθιοπίας- Ερυθραίας. Θεωρούσε πως η ΕΕBC ήταν το ανεξάρτητο , νόμιμο και ουδέτερο όργανο που όπως όριζε η Συμφωνία του Αλγερίου οι αποφάσεις της θα ήταν τελικές και δεσμευτικές. Παρολαυτά όπως ο ΟΗΕ έτσι και η Αφρικανική Ένωση απογοητεύτηκαν από το γεγονός ότι η Αιθιοπία αρνήθηκε να δεχτεί τις αποφάσεις, από ότι η Ερυθραία συνεχώς αντιδρούσε και διατηρούσε αρνητική στάση απέναντι στην UNMEE και από το γεγονός ότι τα δυο κράτη συνεχώς ενίσχυαν στρατιωτικά τα μεταξύ τους σύνορα παραβιάζοντας τη Συμφωνία. Σήμερα ύστερα από το τερματισμό της UNMEE τον Ιούλιο του 2008 και την απουσία του ΟΗΕ από την περιοχή , η Αφρικανική Ένωση εξακολουθεί να

¹⁰⁷ Αφρικανική Ένωση: <http://www.africa-union.org/>

μεριμνά και να απευθύνει συστάσεις στις δυο χώρες για να αποτραπεί οποιαδήποτε σενάριο νέας διένεξης.

Ο ρόλος της είναι ιδιαίτερα σημαντικός και κρίσιμος αυτή τη χρονική περίοδο , μιας και γενικότερα οι συνθήκες στο Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής είναι δύσκολες και υπάρχουν πολλά προβλήματα. Η εξαθλίωση, η φτώχεια, τα επισιτιστικά προβλήματα, η τεταμένη κατάσταση στα σύνορα Αιθιοπίας – Ερυθραίας, η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η εμπλοκή της Ερυθραίας με το Τζιμπουτί καθώς επίσης και τα προβλήματα στο εσωτερικό της Σομαλίας και του Σουδάν είναι ορισμένα από τα ζητήματα αυτά που η Αφρικανική Ένωση οφείλει να αντιμετωπίσει και να μεριμνήσει. Πρόεδρος της Αφρικανικής Ένωσης είναι σήμερα ο πρόεδρος της Λιβύης Μουαμάρ αλ Καντάφι , ο οποίος εξελέγη στις 2 Φεβρουαρίου του 2009¹⁰⁸.

4.5 Η Θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) ως οικονομική δύναμη έχει χορηγήσει σημαντική βοήθεια και συνεχίζει να είναι ο σημαντικότερος οικονομικός εταίρος της Αφρικής¹⁰⁹. Ήδη η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει τη διακήρυξη που υιοθετήθηκε από τη διάσκεψη κορυφής Ε.Ε.-Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας (4-4-2000) ενώ από το Νοέμβριο του 2004

έχει εκπονήσει ένα «Σχέδιο δράσης για την υποστήριξη της Ειρήνης και της Ασφάλειας στην Αφρική στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ)» με σκοπό την υποστήριξη των Αφρικανικών κρατών στο να αποκτήσουν αυτόνομη δυνατότητα πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων. Βέβαια σημαντική για την Βόρεια Αφρική θεωρείται η Ευρωμεσογειακή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (Μ.Ε.Φ.Τ.Α.) της οποίας η έναρξη λειτουργίας προσδιορίστηκε για το 2010. Στη συνέχεια η συγκρότηση ενός χώρου Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας θα περιλαμβάνει την συλλειτουργία και άλλων διαστάσεων, πολιτικών, πολιτιστικών, κοινωνικών και ασφαλείας.

¹⁰⁸ Αφρικανική Ένωση: <http://www.africa-union.org/>

¹⁰⁹ Πάνω από το 80% της κρατικής αναπτυξιακής βοήθειας που λαμβάνει η υποσαχάρια Αφρική από τα κράτη μέλη του Ο.Ο.Σ.Α. χορηγείται από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία ελέγχουν πάνω από το 30% της Αφρικανικής αγοράς και απορροφούν το 46% των Αφρικανικών εξαγωγών. Οι οικονομικές σχέσεις Ευρώπης-Αφρικής ρυθμίζονται από τη Σύμβαση Cotonou η οποία είναι μία συμφωνία εμπορίου, συνοδευόμενη από ένα πακέτο χρηματοδοτικής βοήθειας. Βλέπε: Τσινισιζέλης Μιχάλης – Υφαντής Κώστας (επιμέλεια), *Σύγχρονα Προβλήματα Διεθνών Σχέσεων. Κρατική Κυριαρχία: Απειλές και Προκλήσεις*, Βιβλιοθήκη Διεθνών και Ευρωπαϊκών Μελετών , Ι. Σιδέρης , Αθήνα, 2000 Σελ:107-109.

Όσον αφορά τη Διένεξη Αιθιοπίας- Ερυθραίας όπως ακριβώς και το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ έτσι και η ΕΕ είχε καταδικάσει το Πόλεμο μεταξύ των δυο χωρών, είχε διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη σύναψη της Συμφωνίας του Αλγερίου το 2000 και όταν ανακοινώθηκαν το 2002 οι αποφάσεις της ΕΕΒC για την τελική οριοθέτηση των μεταξύ τους συνόρων είχε παροτρύνει αμφότερες τις πλευρές να σεβαστούν τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν με τη συμφωνία του Αλγερίου. Επιπλέον η ΕΕ συνεχώς παρότρυνε τις δυο πλευρές να συνεργαστούν με την Αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στην Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE) στην εκπλήρωση της εντολής της και να πραγματοποιήσουν διάλογο. Ας μην ξεχνάμε ότι η ΕΕ υποστήριξε πλήρως την αποστολή του ΟΗΕ στην Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE) καθώς πολλές χώρες της ΕΕ συμμετείχαν με στρατιωτικές δυνάμεις στη διαμόρφωση της UNMEE. **Η θέση της ΕΕ μπορεί να συνοψισθεί ως ακολούθως:**

- Πλήρης στήριξη της ειρηνευτικής διαδικασίας και του έργου της Επιτροπής Συνόρων.
- Στήριξη της πρωτοβουλίας των ΗΠΑ.
- Τα μέρη πρέπει να συμμορφωθούν με τους όρους της ειρηνευτικής συμφωνίας καθώς και με τις αποφάσεις της Επιτροπής Συνόρων και να συμμορφωθούν πλήρως με το ψήφισμα 1507 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, ώστε να δημιουργηθούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για να ξεκινήσει η χάραξη των συνόρων.
- Ο πολιτικός διάλογος μεταξύ των μερών είναι αναγκαίος προκειμένου να ομαλοποιηθούν οι σχέσεις και εξαιρετικά σημαντικός για την επιτυχία της ειρηνευτικής διαδικασίας.

Η πάγια θέση της ΕΕ σχετικά με την οριοθέτηση των συνόρων Αιθιοπίας- Ερυθραίας ήταν ότι εφόσον οι δύο χώρες συμφώνησαν με την ειρηνευτική συμφωνία του Αλγερίου ότι η απόφαση της Επιτροπής Συνόρων θα ήταν οριστική και δεσμευτική, η απόφαση αυτή πρέπει να εκτελεστεί χωρίς άλλη καθυστέρηση. Επιπλέον, τα δύο μέρη πρέπει να κινηθούν προς την κατεύθυνση της επανέναρξης του διαλόγου και να προσδιορίσουν τομείς κοινού ενδιαφέροντος στους οποίους θα μπορούσαν να υιοθετηθούν μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης.

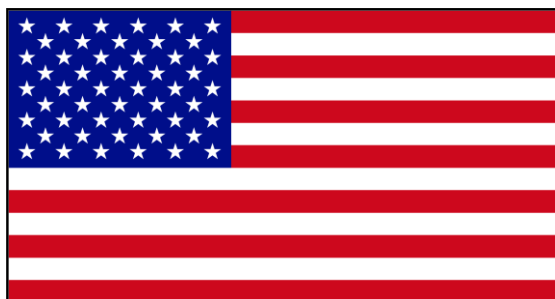
Ωστόσο, η διαδικασία χάραξης των συνόρων έχει σήμερα παγώσει και μέχρι στιγμής δεν έχει οριστεί νέα ημερομηνία. Εξακολουθεί να απουσιάζει η «πολιτική βούληση» από πλευράς και των δύο χωρών για την επίλυση της διαφοράς για τα σύνορα. Η ΕΕ στήριξε και στηρίζει τον ηγετικό ρόλο του ΟΗΕ στην προσπάθεια άρσης του αδιεξόδου. Δεδομένης της έντασης που χαρακτηρίζει σήμερα τις σχέσεις των δύο χωρών, η ΕΕ πιστεύει ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να αποφευχθεί περαιτέρω κλιμάκωση. Η ΕΕ αναγνωρίζει επίσης ότι εξακολουθεί να απαιτείται διεθνής βοήθεια για την κάλυψη των άμεσων αναγκών του αμάχου πληθυσμού που έχει επηρεαστεί άμεσα από τη σύγκρουση, ενώ έχει δηλώσει ότι είναι πρόθυμη να

βοηθήσει και τις δύο χώρες, στο πλαίσιο της εφαρμογής της απόφασης της Επιτροπής Χάραξης των Συνόρων, καθώς και να υποστηρίξει όλες τις προσπάθειες για την εξομάλυνση των σχέσεων και τη μακροχρόνια συμφιλίωση μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας.

Η ΕΕ έχει παροτρύνει και τα δύο μέρη να σεβαστούν τα δικαιώματα των ατόμων που θίγονται από τον καθορισμό και την οριοθέτηση των συνόρων και να εξασφαλίσουν ότι οι τυχόν μετακινήσεις πληθυσμών θα διεξάγονται επί εθελοντικής βάσεως. Η ΕΕ έχει επανειλημμένα παροτρύνει και τις δύο πλευρές να διασφαλίσουν την ειρήνη επί τόπου σεβόμενες πλήρως την προσωρινή ζώνη ασφαλείας, διατηρώντας συνεχή διαχωρισμό των δυνάμεων και εξασφαλίζοντας ότι δεν θα υπάρξουν μονομερείς μετακινήσεις πληθυσμών ή στρατευμάτων καθότι οι ρυθμίσεις αυτές θα αποτελέσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την έναρξη της διαδικασίας οριοθέτησης των συνόρων.

4.6 Η Θέση των ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ υπήρξαν σύμμαχος¹¹⁰ της Αιθιοπίας για παρά πολλά χρόνια. Από τις αρχές του 20 αιώνα οι Κυβερνήσεις των ΗΠΑ στήριζαν τις πολιτικές του αυτοκράτορα της Αιθιοπίας Haile Sellassie μέχρι το 1974 όταν τον **δικτατορικό στρατιωτικό καθεστώς** του **Mengistu Haile Mariam** εκθρόνισε τον

αυτοκράτορα και εγκαθίδρυσε Χούντα. Το Νέο Καθεστώς στην Αιθιοπία υποστηριζόταν από τη Σοβιετική Ένωση και όπως ήταν αναμενόμενο τα δύσκολα εκείνα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου οι ΗΠΑ αντιτάθηκαν¹¹¹ σε αυτή την αλλαγή και διέκοψαν τις σχέσεις τους και την υποστήριξή τους προς την Αιθιοπία. Όταν όμως το 1989 η Σοβιετική Ένωση διαλύθηκε και ο Mengistu έχασε την στρατιωτική υποστήριξή του, η παραμονή του στην εξουσία μετρούσε αντίστροφα¹¹². Πράγματι το 1991 το καθεστώς της Χούντας ανατράπηκε από τα δυο απελευθερωτικά επαναστατικά μέτωπα και ένα από αυτά το Τιγραϊκό Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΤΛΑΜ) - (Tigray People's Liberation Front - TPLF) μαζί με άλλα πολιτικά κόμματα σχημάτισαν το **“Ethiopian People's**

¹¹⁰ Petras, James F. and Morley, Morris H.(1984)“The Ethiopian military state and Soviet-US involvement in the horn of Africa”,*Review of African Political Economy*,11:30,21 — 31. Σελ :28-30.

¹¹¹ Συγκεκριμένα από το 1977 και μετά οι κυβερνήσεις του Carter και του Reagan μείωσαν τις διπλωματικές σχέσεις των ΗΠΑ με την Αιθιοπία, σταμάτησαν να ενισχύουν και να υποστηρίζουν τη χώρα ως αντίκρισμα στην αυξανόμενη επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης. Βλέπε: Όπως παραπάνω Petras, James F. and Morley, Morris H.(1984) Σελ 28-29.

¹¹² Τσινισιζέλης Μιχάλης – Υφαντής Κώστας (επιμέλεια), *Σύγχρονα Προβλήματα Διεθνών Σχέσεων. Κρατική Κορραρχία: Απειλές και Προκλήσεις*, Βιβλιοθήκη Διεθνών και Ευρωπαϊκών Μελετών, Ι. Σιδέρης, Αθήνα, 2000 Σελ:98, 101, 105-107.

Revolutionary Democratic Front”, δημιούργησαν κυβέρνηση στην Αιθιοπία με πρωθυπουργό τον **Meles Zenawi** και εισήγαγαν νέο σύνταγμα. Από τότε οι ΗΠΑ προσέγγισε την Αιθιοπία και μέχρι σήμερα έχουν αναπτύξει πολύ καλές σχέσεις και η Αιθιοπία θεωρείται βασικός σύμμαχος¹¹³ των ΗΠΑ στην περιοχή της Ανατολικής Αφρικής για την καταπολέμηση της ισλαμικής τρομοκρατίας. Αντίθετα οι σχέσεις των ΗΠΑ με την Ερυθραία δεν είναι τόσο καλές¹¹⁴.

Όταν ξέσπασε ο Πόλεμος το 1998 οι ΗΠΑ καταδίκασαν τα γεγονότα (αν και τότε είχαν εκτοξευτεί πολλές κατηγορίες προς τις ΗΠΑ , ότι ενώ καταδίκάζαν το Πόλεμο πουλούσαν όπλα και στρατιωτικό υλικό στην Αιθιοπία) και ενέργησαν¹¹⁵ για το τερματισμό της διένεξης. Δυο χρόνια αργότερα, το Μάιο του 2000 οι ΗΠΑ πρωτοστάτησαν για να σταματήσει ο Πόλεμος και συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις του ΟΗΕ , της ΕΕ, της Αφρικανικής Ένωσης και των δυο χωρών για να υπογραφεί μια συμφωνία κατάπαυσης του πυρός τον Ιούνιο του 2000 .Στις 12/12/2000 οι ΗΠΑ ήταν μια από τις κύριες χώρες – μάρτυρες της Συμφωνίας του Αλγερίου ανάμεσα στην Αιθιοπία- Ερυθραία. Οι ΗΠΑ στήριξαν τις αποφάσεις της ΕΕBC όταν ανακοινωθήκαν το 2002 αλλά δεν πίεσαν ποτέ και δεν απείλησαν με κυρώσεις τη σύμμαχό τους Αιθιοπία όταν αρνήθηκε να τις δεχτεί. Με τη στήριξη του Συμβουλίου Ασφαλείας, οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν συμμετάσχει σε μια παράλληλη διπλωματική πρωτοβουλία για να χαλαρώσουν οι εντάσεις μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας.

Με Πρωτοβουλία των ΗΠΑ έγιναν πολλές συναντήσεις μεταξύ της ΕΕBC και των εμπλεκόμενων μερών της συμφωνίας του Αλγερίου (ΗΠΑ, ΕΕ, ΟΗΕ και ΑΕ). Σκοπός των συναντήσεων αυτών ήταν να αντιμετωπιστεί η έλλειψη συμμόρφωσης της Αιθιοπίας με την απόφαση της ΕΕBC και οι περιορισμοί που είχε βάλει η Ερυθραία προς τη λειτουργία της UNMEE. Οι συναντήσεις αυτές μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων μερών συνεχίστηκαν, χωρίς να παραχθεί μια λύση στο αδιέξοδο και τελικός δε κατάφεραν να αποφύγουν το τερματισμό της λειτουργίας της ΕΕBC και της UNMEE το 2008 καθώς επίσης και την αναζωπύρωση της έντασης στα σύνορα.

¹¹³ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ 16-17.

¹¹⁴ Μάλιστα τα τελευταία χρόνια οι ΗΠΑ κατηγορούν ότι η Ερυθραία υποθάλπει την Ισλαμική τρομοκρατία και ότι υποστηρίζει διάφορα τρομοκρατικά χτυπήματα που γίνονται στη Σομαλία, στην Αιθιοπία και στο Σουδάν. International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ 17-18.

¹¹⁵ Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως οι ΗΠΑ σε συνεργασία με τη Ρουάντα τον Ιούνιο του 1998 πρωτοστάτησαν και με αξιόπαινη ταχύτητα πρότειναν στις δυο χώρες το λεγόμενο Ειρηνευτικό Σχέδιο UN/RWANDA Peace Plan. Δυστυχώς το Σχέδιο αυτό δεν έγινε αποδεκτό με την Ερυθραία να κατηγορεί τις ΗΠΑ ότι δεν δείχνουν αντικειμενικότητα και ουδετερότητα. International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 . Σελ: 2.

Οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ έχουν αποτύχει στο να κατανοήσουν το εσωτερικό πλαίσιο και τις βασικές αιτίες που οδήγησαν στο Πόλεμο του 1998. Είχαν αποτύχει σχεδόν ολοκληρωτικά να κατανοήσουν τις πραγματικές θέσεις και τα αιτήματα των δυο χωρών. Αντιθέτως η πολιτική των ΗΠΑ στο Ανατολικό Κέρας της Αφρικής μετά την ανεξαρτησία της Ερυθραίας το 1993 **είχε οικοδομηθεί γύρω από δυο βασικά σημεία.**

Πρώτον υπήρχε η σκοπιμότητα να διατηρηθεί η ακτογραμμή της Ερυθραίας μακριά από τα Αραβικά χέρια έτσι ώστε να ικανοποιηθούν οι επιθυμίες του Ισραήλ · δηλαδή να μην καταφέρουν τα αραβικά κράτη να ελέγξουν πλήρως την Ερυθρά Θάλασσα¹¹⁶. Πρόσφατα μάλιστα οι ΗΠΑ είχαν ενοχληθεί έντονα από τις προσπάθειες της Ερυθραίας, η οποία ήθελε να κερδίσει την υποστήριξη της Λιβύης και με τη βοήθεια της να γίνει μέλος του Αραβικού Συνδέσμου. Είτε αν ναι είτε όχι η Λιβύη έχει αλλάξει από την αρνητική θέση της προς τις ΗΠΑ , η Ουάσινγκτον παραμένει απρόθυμη να δεχτεί οποιαδήποτε ηγετικό ρόλο της στην Βορειανατολική Αφρική.

Δεύτερον η πολιτική των ΗΠΑ είχε επικεντρωθεί στην προσπάθεια να απομονωθεί ή και αν γίνεται να ανατραπεί η Κυβέρνηση του Εθνικού Ισλαμικού Μετώπου στο Χαρτούμ. Πράγματι , από τη πρώτη στιγμή που οι ΗΠΑ είχαν θεωρήσει το Σουδάν ως ένα από τα κράτη που υποθάλλουν την τρομοκρατία , η περιφερειακή πολιτική των ΗΠΑ είχε επικεντρωθεί στο να δημιουργηθεί ένας αντί-Σουδανικός τριμερής συνασπισμός Ερυθραίας- Αιθιοπίας- Ρουάντας έτσι ώστε να καταφέρουν να ελέγξουν το Σουδάν. Αυτός ο στόχος των ΗΠΑ κατέρρευσε όταν το 1998 η Αιθιοπία και η Ερυθραία ενεπλάκησαν σε πόλεμο και άρχισαν η κάθε μια από αυτές τις χώρες να προσπαθούν να κερδίσουν την υποστήριξη του Σουδάν. Παρολαυτά η Ουάσινγκτον εξακολουθεί να επιμένει στην ανάγκη να αποδυναμωθεί το Σουδάν. Όλες οι προσπάθειες των ΗΠΑ στο να διαμεσολαβούν ανάμεσα στην Αιθιοπία και την Ερυθραία πρέπει να εξετάζεται και υπό το πρίσμα αυτό. Δεν έχει καταβληθεί καμία προσπάθεια ώστε να αλλάξει αυτή η στρατηγική των ΗΠΑ , ακόμη και μετά τις πολιτικές αλλαγές που έγιναν το 1999 στο Σουδάν και οι οποίες περιόριζαν την επιρροή των πιο ριζοσπαστικών ισλαμικών φονταμενταλιστών στο πολιτικό καθεστώς της χώρας.

Πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν όμως ότι τα συμφέροντα του Ισραήλ στην Ερυθρά Θάλασσα και οι ανησυχίες για τη Σουδανική τρομοκρατία αποτελούν ζητήματα πολιτικής από μόνα τους . Δεν παρέχουν καμία ρεαλιστική βάση για την κατανόηση των πραγματικών αιτιών του Πολέμου Αιθιοπίας – Ερυθραίας ή για τις περιφερειακές ανησυχίες αυτών των δυο χωρών ή ακόμη και για τα πιο ευρύτερα ζητήματα όπως είναι αυτά της ασφάλειας , της πολιτικής ελευθερίας και των ανθρωπιστικών κρίσεων. Οπότε οι ΗΠΑ έχουν αποτύχει στο να επικεντρωθούν στην εύρεση

¹¹⁶ Petras, James F. and Morley, Morris H.(1984)'The Ethiopian military state and Soviet-US involvement in the horn of Africa',*Review of African Political Economy*,11:30,21 — 31.Σελ:25-27.

μιας πραγματικής λύσης. Επίσης, η Ουάσιγκτον έχει αποτύχει να κατανοήσει τη λεπτή σχέση μεταξύ του αμφιλεγόμενου πειράματος της Αιθιοπίας να δημιουργήσει εθνοτικό φεντεραλισμό και της ανάγκης της Ερυθραίας να έχει εθνική κυριαρχία με σαφώς καθορισμένα και αδιαμφισβήτητα σύνορα.

Οι πολιτικές των ΗΠΑ δεν έχουν λάβει σοβαρά σημαντικά προβλήματα όπως είναι η χρόνο με το χρόνο σταθερή απόκλιση της Ερυθραίας αλλά και της Αιθιοπίας από τη δημοκρατία και την καταπάτηση της ελευθερίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Παρολαυτά το

πρόσφατο άνοιγμα της Κυβέρνησης Ομπάμα¹¹⁷ προς τους μουσουλμάνους όλου του κόσμου για τη δημιουργία μιας νέας σχέσης- βασιζόμενη στο διάλογο και στην ειρηνική επίλυση τω διαφορών τους, αποτελεί μια θετική κίνηση η επιτυχία της οποίας όμως θα κριθεί στα μελλοντικά αποτελέσματα .

4.7 Η Θέση της Ρωσίας

Η Ρωσία ως ένα από τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στις αποφάσεις του ΟΗΕ για την επίλυση της διένεξης Αιθιοπίας- Ερυθραίας ενώ επίσης αποτελεί και έναν από τους πιο σημαντικούς εμπορικούς στρατιωτικούς εταίρους των δυο χωρών. Παρολαυτά ο ρόλος που διαδραμάτισε στο παρελθόν ως Σοβιετική Ένωση στο Κέρασ της Αφρικής ήταν καθοριστικός για την εξέλιξη των δυο χωρών.

Συγκεκριμένα αξίζει να τονίσουμε πως η Σοβιετική Ένωση μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου Πολέμου έδειξε ένα τεράστιο ενδιαφέρον¹¹⁸ στο να καταφέρει να αυξήσει την επιρροή της στις χώρες του Τρίτου Κόσμου και να επιτύχει να μεταδώσει τη Μαρξιστική-Λενινιστική Ιδεολογία. Τη δεκαετία του 1950 και του 1960 όμως η επιρροή των ΗΠΑ στο

¹¹⁷ CNN News: **President Obama Speech for Islam** , June 4 2009

<http://www.cnn.com/2009/POLITICS/06/04/egypt.obama.speech>

¹¹⁸ Βαθύτερος στόχος ήταν να δημιουργηθούν σε χώρες της Αφρικής Κομμουνιστικά Καθεστώτα τα οποία μάλιστα θα συνεργάζονταν και θα ελέγχονταν από τη Σοβιετική Ένωση. Petras, James F. and Morley, Morris H.(1984)'The

Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής ήταν πολύ μεγάλη και ο ανταγωνισμός μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου για τον έλεγχο χωρών της περιοχής ήταν ήδη μεγάλος. Οι ΗΠΑ όπως έχει αναφερθεί στήριζαν στην Αιθιοπία το καθεστώς του Αυτοκράτορα ο Haile Sellassie και τον θεωρούσαν βασικό σύμμαχος τους ήδη από τα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Όμως τη δεκαετία του 1970 το καθεστώς του Haile Sellassie στην Αιθιοπία άρχισε να φθίνει. Πολλά προβλήματα άρχισαν να δημιουργούνται στο εσωτερικό της χώρας, η φτώχεια και τα επισιτιστικά προβλήματα αυξάνονταν, διάφορες τάσεις απόσχισης τμημάτων της χώρας έβγαιναν στο προσκήνιο ενώ πολλοί νέοι και μορφωμένοι που δεν ανήκαν στο κλειστό καθεστώς του αυτοκράτορα αντιδρούσαν. Έβλεπαν πως αυτό ήταν ένα κλειστό ολιγαρχικό σύστημα το οποίο ικανοποιούσε τις ανάγκες της ελίτ¹¹⁹, αδιαφορώντας για το συμφέρον των πολλών και της ακεραιότητας της χώρας. Με την υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης το Κομμουνιστικό Ιδεώδες¹²⁰ συνεχώς αυξανόταν σε κοινωνικά στρώματα στην Αιθιοπία.

Που όμως στηριζόταν η Μαρξιστική Ιδεολογία¹²¹; Πρώτα από όλα στο δικαίωμα της επανάστασης των κατώτερων κοινωνικών τάξεων μιας και στα χρόνια της αποικιοκρατίας και μετά στην Αιθιοπία, μόνο η ελίτ της κοινωνίας και οι πλούσιοι μεγαλογαιοκτήμονες κατάφερναν να μορφωθούν, να συσσωρεύσουν πλούτο και να κυριαρχήσουν στην εξουσία. Δεύτερον ο Μαρξισμός είχε ως βασικό στόχο την αναδιανομή του πλούτου και ένα άλλο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης ενώ τρίτον οι κομμουνιστές υποστήριζαν τη δημιουργία ενός νέου καθεστώτος στην Αιθιοπία, το οποίο θα ήταν ένα πολύ-εθνοτικό-θρησκευτικό μόρφωμα. Ένα τέταρτο στοιχείο του Μαρξισμού ήταν η ιδεολογία του κρατικού ελέγχου, η οποία ήταν πολύ ελκυστική στα στρώματα του στρατού ενώ ένα πέμπτο στοιχείο αποτελούσε ο αντιαμερικανισμός πολλών επαναστατών.

Μέσω λοιπόν της γενικότερης κατάστασης αναταραχής που είχε δημιουργηθεί τα πρώτα χρόνια του 1970, μια ομάδα κατώτερων αξιωματικών του στρατού πήρε τον έλεγχο, εκθρονίζοντας τον αυτοκράτορα και επιβάλλοντας Χούντα. Όλη αυτή η αλλαγή στη πολιτική κατάσταση της Αιθιοπίας έγινε κάτω από την αμέριστη συμπαράσταση της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία μάλιστα τη δεκαετία του 1970 απολάμβανε τεράστιες επιτυχίες σε πολλά κράτη της Αφρικής. Για δυο

Ethiopian military state and Soviet-US involvement in the horn of Africa', *Review of African Political Economy*, 11:30, 21 — 31. Σελ 23-25.

¹¹⁹ Donald Crumme (2003), 'The Horn of Africa: Between History and Politics', *Northeast African Studies*, Vol. 10, No. 3 pp. 117-138. Σελ 129-130.

¹²⁰ Marx K. – Engels F., *Το Κομμουνιστικό Μανιφέστο*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, 1994.

¹²¹ Βλέπε: Clapham, Christopher (1992) 'The socialist experience in Ethiopia and its demise', *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 8:2, 105 — 125. Σελ 106-111.

δεκαετίες σχεδόν η Σοβιετική Ένωση στήριζε το καθεστώς του Mengistu στην Αιθιοπία¹²², το οποίο όμως λόγω της σκληρής και πολλές φορές ακραίας μορφής εφαρμογής των αποφάσεων του είχε έρθει σε σύγκρουση με διάφορα τμήματα της κοινωνίας στην Αιθιοπία. Μάλιστα σε δυο περιφέρειες τη δεκαετία του 1970 είχαν δημιουργηθεί και δυο επαναστατικά μέτωπα, από τα οποία το **ΕΛΑΜ** πολεμούσε για την ανεξαρτησία της Ερυθραίας από την Αιθιοπία και το **ΤΛΑΜ** πολεμούσε για την αυτονομία και γιατί όχι την ανεξαρτησία της περιφέρειας της Τιγραίας¹²³. Αρκετά αργότερα το **ΤΛΑΜ** δέχτηκε να πολεμήσει και για τη πτώση του Mengistu συνολικά και για την αλλαγή του πολιτεύματος στη χώρα. Όταν το 1989 κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση το στρατιωτικό καθεστώς στην Αιθιοπία γνώριζε πως αργά ή γρήγορα θα κατέρρευε και το ίδιο μιας και είχε χάσει τον ισχυρότερο υποστηρικτή του. Πράγματι το 1991 οι επαναστατικές δυνάμεις πήραν τον έλεγχο στην Αιθιοπία, ο Mengistu διέφυγε στη Ζιμπάμπουε και μετά από δυο χρόνια η Ερυθραία ανεξαρτητοποιήθηκε και επίσημα.

Στα χρόνια της δεκαετίας του 1990 οι σχέσεις της Αιθιοπίας με τις ΗΠΑ αναθερμάνθηκαν και έγιναν πολύ καλοί σύμμαχοι. Αντιθέτως η Ρωσία πλέον αντιμετωπίζοντας τα δικά της εσωτερικά προβλήματα έχασε τον ηγετικό ρόλο που διαδραμάτιζε τα προηγούμενα χρόνια. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η Ρωσία εγκατέλειψε τη περιοχή. Απεναντίας η Ρωσία το 1998 είχε καταδικάσει και αυτή το Πόλεμο Αιθιοπίας- Ερυθραίας και μέσω του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ προσπάθησε να δώσει ένα τέλος σε αυτή τη διένεξη. Παρολαυτά η θέση της Ρωσίας χαρακτηρίζεται ως αμφιλεγόμενη, μιας που ενώ στα λόγια καταδίκασε τις Πολεμικές συγκρούσεις γενικά σε όλη την Αφρικανική Ήπειρο από την άλλη πλευρά προμήθευε και πουλούσε στρατιωτικό υλικό και στην Ερυθραία και στην Αιθιοπία. Συγκεκριμένα:

Η Ρωσία αποτέλεσε τον βασικό προμηθευτή όπλων¹²⁴ της Αιθιοπίας σε όλη τη δεκαετία του 1990. Συγκεκριμένα στα τέλη της δεκαετίας του 90' η Αιθιοπία παρέλαβε από την Ρωσία 12 SU-27 και 10 αντιπυραυλικά 152

¹²² Όταν το 1977 η Σομαλία επιτέθηκε στην Αιθιοπία, η Σοβιετική Ένωση εγκατέλειψε τη Σομαλία (που αποτελούσε σύμμαχο της και μάλιστα της είχε πουλήσει στρατιωτικό υλικό) και ενίσχυσε εξολοκλήρου τη Χούντα του **Mengistu Haile Mariam** στην Αιθιοπία. Αυτό δεν έγινε τυχαία μιας και τότε το Καθεστώς της Σομαλίας δεν ήταν τόσο ταυτισμένο με τις επιταγές της Σοβιετικής Ένωσης και εξυπηρετούσε ευρύτερους καπιταλιστικούς στόχους. Βλέπε: Clapham, Christopher(1992) 'The socialist experience in Ethiopia and its demise', *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 8:2, 105 — 125. Σελ 110-114.

¹²³ Clapham, Christopher(1992) 'The socialist experience in Ethiopia and its demise', *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 8:2, 105 — 125. Σελ 112.

¹²⁴ Kommersant : Russias Daily Online: **Prepackaged War**, April 15 2005

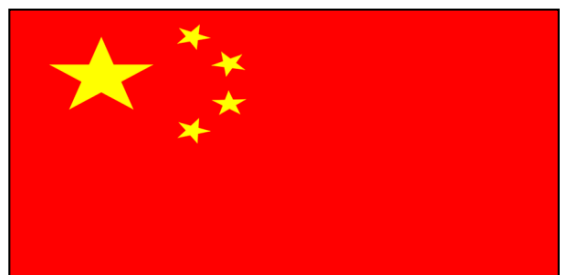
χιλιόμετρων 2S5. Επίσης υπήρξαν και ισχυρισμοί ότι στη διάρκεια του Πολέμου πολλοί Ρώσοι Πιλότοι πολεμούσαν ως μισθοφόροι και στην αεροπορία της Αιθιοπίας, ενώ την ίδια ώρα πιλότοι από την Ουκρανία πολεμούσαν ως μισθοφόροι στην αεροπορία της Ερυθραίας. Το 2002 η Αιθιοπία υπέγραψε με τη Ρωσία συμφωνία στρατιωτικής πώλησης 200 εκατομμυρίων δολαρίων. Η Συμφωνία αυτή περιλάμβανε πώληση αεροσκαφών, ελικοπτέρων, αντιπυραυλικών , τάνκς και άλλων όπλων στην Αιθιοπία. Μάλιστα το 2003 ο Seyum Mesfin επικεφαλής του Υπουργείου Αμύνης της Αιθιοπίας επισκέφτηκε τη Μόσχα με στόχο να υπογράψει και ακόμα μια συμφωνία για SU-27s.

Επίσης το **1995** η Ρωσία είχε υπογράψει και με την Ερυθραία συμφωνία στρατιωτικής-οπλικής προμήθειας. Το 1996 η Ρωσία πούλησε στην Ερυθραία 4 ελικόπτερα MI-24 και άλλα 4 MI-17. Το 1998- 1999 η Ρωσία προμήθευσε την Ερυθραία με 5 μονοθέσια μαχητικά αεροσκάφη MiG-29 SE και άλλα 5 διθέσια MiG-29 UBT. Το 1999 η Ρωσία πούλησε στην Ερυθραία 4 στρατιωτικά ελικόπτερα MI-17 και 200 αντιπυραυλικά (AASM) Iglá. Το Μάιο του 2000 το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ εισήγαγε εμπάργκο στην πώληση στρατιωτικού υλικού στις δυο χώρες, οπότε η συνεργασία της Ρωσίας με τις δυο χώρες σταμάτησε. Το Μάιο του 2001 το εμπάργκο καταργήθηκε και το φθινόπωρο του 2002 η Ερυθραία παρέλαβε άλλα 2 MiG-29 SE από την Ρωσία, το 2004 άλλα 5 ελικόπτερα MI-17I ενώ επεγράφη και ακόμη μια συμφωνία για την ενίσχυση και τον γενικότερο εκμοντερνισμό της Αεροπορίας της Ερυθραίας για τα έτη 2005-2008.

Στις μέρες μας πολλοί μελετητές υποστηρίζουν ότι η Μόσχα πραγματικά επιθυμεί σήμερα να υπάρχει ειρήνη ανάμεσα στην Αιθιοπία και στην Ερυθραία μιας και μόνο έτσι θα καταφέρει να συνάψει νέες συμφωνίες πώλησης πολεμικού υλικού με τις δυο χώρες και να κερδίζει τεράστια χρηματικά ποσά. Σε διαφορετική περίπτωση πχ ενός νέου Πολέμου Αιθιοπίας- Ερυθραίας, το Συμβούλιο Ασφαλείας προφανώς θα απαγορεύσει τη πώληση όπλων στις δυο χώρες και η Ρωσία θα βγει χαμένη από αυτό ` θα χάσει εκατομμύρια δολάρια όχι μόνο γιατί δεν θα μπορεί άλλο να πουλήσει όπλα στις δυο χώρες αλλά και γιατί δεν θα πάρει τα χρήματα που τις χρωστάνε οι δυο χώρες από τη σύναψη των προηγούμενων συμφωνιών.

4.8 Η Θέση της Κίνας

Η Κίνα εμφανίστηκε ως μεγάλος παίκτης από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα διεκδικώντας μερίδιο στον τομέα της οικονομίας. Στην Αφρική επιδιώκει να παίξει το ρόλο του σταθερού και συνεπούς εταίρου

και διαθέτοντας μεγάλα αποθέματα συναλλάγματος προσπαθεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες της σε πρώτες ύλες¹²⁵.

Συγκεκριμένα όσων αφορά το Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής η Κίνα το θεωρούσε και το θεωρεί βασικό εμπορικό σταυροδρόμι ανάμεσα στην Ευρώπη, στην Αφρική και στην Ασία. Οπότε η διατήρηση της ειρήνης στις χώρες του Ανατολικού Κέρασ αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση των Κινεζικών Οικονομικών Συμφερόντων. Όσον αφορά τη διένεξη Αιθιοπίας-Ερυθραίας η Κίνα δεν πήρε και δεν έχει πάρει θέση υπέρ ή κατά μιας από τις δυο χώρες. Ως ένα από τα πέντε μόνιμα κράτη- μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, η Κίνα καταδίκασε τον Πόλεμο του 1998 ανάμεσα στα δυο αφρικανικά κράτη, δραστηριοποιήθηκε στην εύρεση μια ειρηνευτικής συμφωνίας και όταν ο ΟΗΕ συγκρότησε την UNMEE η Κίνα συμμετείχε και αυτή στέλνοντας δικές της στρατιωτικές δυνάμεις¹²⁶. Όταν το 2002 η ΕΕΒΚ ανακοίνωσε τις αποφάσεις της, η Κίνα μέσω του ΟΗΕ θεώρησε πως χρέος και της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας ήταν να αποδεχτούν τις αποφάσεις όπως όριζε η Συμφωνία του Αλγερίου που είχαν υπογράψει στις 12/12/2000. Θέση της είναι ότι οι διαφορές που έχουν τα δυο κράτη θα πρέπει να τις επιλύουν πάντα μέσω ειρηνικών διαπραγματεύσεων και όπως ορίζει το Διεθνές Δίκαιο.

Η Κίνα σήμερα ακολουθεί την δική της εξωτερική πολιτική στη διεθνή σκηνή, επιθυμεί να αποπνέει κύρος, αποφασιστικότητα και δυναμισμό¹²⁷ και όσον αφορά το Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την ανάπτυξη ισχυρών οικονομικών σχέσεων όχι μόνο με την Αιθιοπία και την Ερυθραία αλλά και με άλλες χώρες της Αφρικής. Στόχος είναι να καταφέρει να

¹²⁵ Ο πιο ισχυρός παίκτης στο παιχνίδι της ανάπτυξης και στη ζήτηση για πετρέλαιο, αναδύεται η Κίνα, η οποία οικονομικά πραγματοποιεί μια φιλελεύθερη στροφή στα δυτικά πρότυπα. Η Κίνα αυξάνει τις απαιτήσεις της ραγδαία και από το ποδήλατο, περνά στο αυτοκίνητο, καθώς την τελευταία διετία 2 εκατομμύρια αγορές αυτοκινήτων πραγματοποιήθηκαν στη χώρα αυτή μια αύξηση της τάξης του 70% σε σχέση με το 2002. Η χώρα στην οποία το πρώτο αυτοκίνητο εμφανίστηκε το 1984, ήδη αποτελεί τη δεύτερη χώρα σε κατανάλωση πετρελαίου, ενώ προβλέπεται το 2025 να χρειάζεται 10 εκατομμύρια βαρέλια, όταν σήμερα συνολικά ο πλανήτης καταναλώνει 80 εκατομμύρια βαρέλια ημερησίως. Δεν πρέπει να παραβλέπετε το γεγονός πως η χώρα αυτή των 1,3 δις ανθρώπων αποτελεί τη μεγαλύτερη εν δυνάμει αγορά για τις αυτοκινητοβιομηχανίες, γεγονός που σε συνδυασμό με τα ήδη οξυμένα περιβαλλοντικά προβλήματα εξαιτίας της κατανάλωσης βενζίνης στις μεταφορές, δημιουργεί σοβαρές ενστάσεις για την αναπτυξιακή προοπτική που επιβάλλεται στον πλανήτη από το υπάρχον οικονομικό σύστημα και τη δυτικού τύπου κυρίαρχη ιδεολογία. Βλέπε: Η ζήτηση για πετρέλαιο (Πηγή: Ελευθεροτυπία 27/3/04).

Το Σουδάν προμηθεύει το 7% του πετρελαίου της Κίνας μέσω ενός αγωγού 1.600 χλμ στην Κόκκινη Θάλασσα. Η Αγκόλα είναι ο μεγαλύτερος προμηθευτής πετρελαίου στην Κίνα καταλαμβάνοντας το 15% περίπου των εισαγωγών της. Στη Νιγηρία, η Κίνα, μετά από συμφωνία 4 δις δολαρίων, έχει άδειες γεωτρήσεων και την πλειοψηφία στο διυλιστήριο Kabuna. Η Γκαμπόν από το 2004 έχει αρχίσει να προμηθεύει με πετρέλαιο την Κίνα ενώ παράλληλα προμηθεύει το 15% των εισαγωγών της Κίνας σε μαγγάνιο. Στο Τσαντ η Κίνα διεκδικεί τον έλεγχο της πετρελαϊκής βιομηχανίας και εισάγει πετρέλαιο μέσω αγωγού που διέρχεται από το Καμερούν. Χοϊδάς Φ., "Ο Πόλεμος του Μαύρου Χρυσού", *Ελευθεροτυπία*, 9/11/2003 και Apenzeler Tim, "Το πετρέλαιο τελειώνει", *National Geographic*, τεύχος Ιούνιος 2004 και Beker Jasper, "Η Κίνα μπροστά στην ανάπτυξη", *National Geographic*, τεύχ. Μάρτιος 2004.

¹²⁶ International Crisis Group, 'CHINA'S GROWING ROLE IN UN PEACEKEEPING', Asia Report N°166 – 17 April 2009. Σελ:6-10.

¹²⁷ International Crisis Group, 'CHINA'S GROWING ROLE IN UN PEACEKEEPING', Asia Report N°166 – 17 April 2009. Σελ:12-14.

κυριαρχήσει γενικότερα στην Αφρική ως ο πιο σημαντικός εμπορικός εταίρος¹²⁸. Σήμερα η Κίνα αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς σε οικονομική δύναμη, αποτελεί τη τέταρτη σε μέγεθος παγκοσμίως οικονομία και τη δεύτερη σε ποσότητα κατανάλωσης ενέργειας¹²⁹, έχει 49 εκατομμύρια επιστήμονες ενώ κάθε χρόνο 350 χιλιάδες πολιτικοί μηχανικοί αποφοιτούν από τα ιδρύματα της χώρας. Μέσα σε τρεις δεκαετίες έχουν υπάρξει τεράστιες αλλαγές στη βιομηχανία, στη τεχνολογία και σε όλη την αναπτυξιακή υποδομή της.

Διάφοροι κύκλοι εξαπολύουν συχνά λεκτικές επιθέσεις κατά της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας στην Αφρική. Την κατηγορούν ότι συνάπτει οικονομικές και εμπορικές σχέσεις, ότι αδιαφορεί για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ότι συνεργάζεται και ότι λίγο πολύ στηρίζει καθεστώτα σε χώρες της Αφρικής οι οποίες χαρακτηρίζονται από μετριοπαθή δημοκρατία. Η Κυβέρνηση της Κίνας από την πλευρά της θεωρεί πως όλοι αυτοί οι ισχυρισμοί είναι αβάσιμοι και ισχυρίζεται πως οι περισσότερες χώρες της Αφρικής εξακολουθούν να βρίσκονται σε αυτήν την άθλια οικονομική κατάσταση λόγω της υπερβολικής και χωρίς κάποιο αντίκρισμα εκμετάλλευσής τους από διάφορους φορείς από τα χρόνια της αποικιοκρατίας μέχρι σήμερα.

Όσον αφορά το Ανατολικό Κέρας της Αφρικής η Κίνα διατηρεί σήμερα πολύ καλές οικονομικές σχέσεις και με την Αιθιοπία και με την Ερυθραία. Οι εμπορικές σχέσεις με την Αιθιοπία απαριθμούν πάρα πολλούς αιώνες μιας και τα δυο κράτη θεωρούνται δυο από τα πιο αρχαία παγκοσμίως. Στη σύγχρονη εποχή έχουν επεκτείνει τις σχέσεις τους σε πάρα πολλούς τομείς της οικονομίας, συναντήσεις υψηλών πολιτικών προσώπων των δυο χωρών γίνονται πολύ συχνά και η Αιθιοπία στηρίζει τη προσπάθεια της Κίνας να κυριαρχήσει οικονομικά στην Αφρική. Όμως όχι χωρίς αντίκρισμα. Αξίζει να αναφέρουμε ότι στις 1 Μαΐου του 2009 η Κίνα πρόσφερε 800,000 \$ στην Αιθιοπία ως επισιτιστική βοήθεια σφραγίζοντας τις άριστες σχέσεις τους. Επιπλέον οι διμερείς οικονομικές σχέσεις και οι επενδύσεις της Κίνας στην Αιθιοπία έχουν αυξηθεί πάρα πολύ τις δυο τελευταίες δεκαετίες και περιλαμβάνουν τον τομέα της γεωργίας, της οικοδομικής δραστηριότητας¹³⁰, της βιομηχανίας και των τροφίμων. Σήμερα η Κίνα αποτελεί το μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Αιθιοπίας. Αναλυτικά το 2005 η Κίνα αποφάσισε να μην επιβάλει φορολογία σε αρκετά προϊόντα από την Αιθιοπία με αποτέλεσμα να αυξηθούν οι εξαγωγές της Αιθιοπία προς

¹²⁸ International Crisis Group, 'CHINA'S GROWING ROLE IN UN PEACEKEEPING', Asia Report N°166 – 17 April 2009. Σελ:23-26.

¹²⁹ Kynge, James, 'Κίνα: Βιώσιμη Ανάπτυξη μόνο με Πράσινη Επανάσταση', *Financial Times*, 5/6/2004.

¹³⁰ Αξίζει να αναφέρουμε ότι στις 1 /11/2008 η Κίνα υπέγραψε Συμφωνία 61 εκατομμυρίων \$ με την Αφρικανική Ένωση η οποία έχει την έδρα της στην Αντί Αμπέμπα της Αιθιοπίας για να χτιστεί ένα καινούργιο και υπερσύγχρονο κτήριο για τις λειτουργίες του Οργανισμού. Η Κίνα συνεχώς διαμηνύει ότι είναι πρόθυμη να βοηθήσει και με το παραπάνω την ανάπτυξη της Αφρικής γενικότερα και της δύναμης του Οργανισμού της Αφρικάνικης Ένωσης.

τη Κίνα στο 500% το 2005 , δηλαδή σε 134 εκατομμύρια δολάρια¹³¹. Οι οικονομικές και εμπορικές σχέσεις των δυο χωρών βρίσκονται σε πολύ καλό επίπεδο και σίγουρα το μέλλον επιφυλάσσει ακόμα τα καλύτερα για τη συνεργασία των δυο κοινά αναπτυσσόμενων χωρών.

Εξίσου καλές όμως είναι και οι σχέσεις της Κίνας με την Ερυθραία¹³². Η κυβέρνηση της Κίνας έχει εδώ και πολύ καιρό κατανοήσει τη στρατηγική θέση που έχει η Ερυθραία λόγω των λιμανιών της στην Ερυθρά Θάλασσα. Για αυτό το λόγο από το 1995 και μετά η Κίνα προσέγγισε την Ερυθραία, υπογράφηκαν αρκετές οικονομικές και εμπορικές συμφωνίες και έγιναν πολλές συναντήσεις υψηλών πολιτικών προσώπων και από τις δυο χώρες. Λόγο της ανάγκης που έχει το Κράτος τα Ερυθραίας να αναπτυχθεί και να εκσυγχρονιστεί λόγω των καταστροφών που υπέστη τις δεκαετίες των πολέμων , η Κίνα είναι αυτή που ανταποκρίνεται με φτηνά αλλά και καλής ποιότητας προϊόντα υλικοτεχνικής υποδομής.

Σήμερα η Ερυθραία έχει απομακρυνθεί από την Ευρώπη και εισάγει το 90% σχεδόν των αναγκών της για κατασκευές, μηχανήματα , τηλεπικοινωνιακά συστήματα , γεωργικά μηχανήματα κλ αποκλειστικά από την Κίνα μιας και οι τιμές αυτών είναι συγκριτικά πολύ πιο φθηνές. Επίσης Κινεζικές Ναυτιλιακές Εταιρείες έχουν συνάψει συμφωνίες με τη Κυβέρνηση της Ερυθραίας για ανοικοδόμηση των λιμανιών και για εν – μέρει χρησιμοποίηση τμημάτων τους για τις ανάγκες της Κινεζικής Ναυτιλίας. Το 2006 οι εξαγωγές της Κίνας προς την Ερυθραία πραγματοποίησαν ένα άλμα 369% και άγγιξαν τα 38 εκατομμύρια δολάρια, καθιστώντας τη Κίνα το σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της Ερυθραίας παγκοσμίως. Οι εξαγωγές της Ερυθραίας προς τη Κίνα έφταναν το 2005 τα μόλις 720,00 δολάρια ¹³³αλλά βρίσκονται σε ανοδική πορεία μιας και η Κίνα δεν επιβάλλει φορολογία στις εισαγωγές προϊόντων από την Ερυθραία και στηρίζει την ανάπτυξή της . Το 2005 η Κίνα δώρισε στην Ερυθραία 23 εκατομμύρια δολάρια για την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων της ενώ την ίδια χρονιά ο Υπουργός Εξωτερικών της Κίνας Li Zhaoxing σε επίσημη επίσκεψη του στην Αсмάρα διέγραψε το οικονομικό χρέος της Ερυθραίας προς τη Κίνα.

¹³¹Sudan Tribune: **China, Ethiopia boost trade partnership**, 21 September 2006, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article17727>

¹³² Sudan Tribune: **Eritrea boosts economic ties with China**, 5 September 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article23606>

¹³³ Sudan Tribune: **Chinese exports to Eritrea rise to \$37.7 million in 2006**, 18 April 2007 <http://www.sudantribune.com/spip.php?article21417>

Μέρος 5

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ-ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΕΣΤΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ

Κεφάλαια

5.1 Το Σημερινό Status Quo μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας.

Η Σημερινή Κατάσταση των Σχέσεων μεταξύ των δυο Αφρικανικών Κρατών βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα δύσκολη φάση. Όταν στις 31 Ιουλίου του 2008 το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ αποφάσισε το τερματισμό¹³⁴ της λειτουργίας της ειρηνευτικής αποστολής UNMEE για την Αιθιοπία και την Ερυθραία λόγω των περιορισμών που έθετε η Ερυθραία , η Αιθιοπία ακριβώς την επόμενη μέρα αντέδρασε κάθετα. Ο Υπουργός Τύπου της Αιθιοπίας Birhan Hailu κατηγόρησε την κυβέρνηση της Ερυθραίας ότι παραβίασε απόλυτα τη Συμφωνία του Αλγερίου του 2000 με το να παρεμβαίνει αρνητικά στο έργο της UNMEE , ότι ευθύνεται απόλυτα για το τερματισμό της λειτουργίας της και τόνισε πως αν η κατάσταση των σχέσεων οξυνθεί θα ευθύνεται μόνο και μόνο η Ερυθραία. Από την άλλη πλευρά ο Yemane Gebremeskel κυβερνητικός εκπρόσωπος της Ερυθραίας υποστήριξε ότι ο ρόλος της UNMEE ήταν καθαρά συμβολικός, ότι ουσιαστικά δεν πρόσφερε τίποτα και ισχυρίστηκε ότι το γεγονός του τερματισμού της λειτουργίας της δεν πρόκειται να οξύνει τις εντάσεις στα σύνορα και να οδηγήσει σε πόλεμο. Επίσης κατηγόρησε το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ που δεν επέβαλε κυρώσεις στην Αιθιοπία , η οποία από το 2000 κατέχει παράνομα εδάφη της Ερυθραίας, τα οποία και νόμιμα πλέον μετά τις αποφάσεις της EEBC το 2002 δεν τις ανήκαν.

¹³⁴ Βλέπε: Παράρτημα 4 : Ψήφισμα 1827 (2008) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τον οριστικό τερματισμό της ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE).

Από τότε λοιπόν μέχρι σήμερα και τα δυο κράτη εξακολουθούν να έχουν στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των 1000 συνοριακών χιλιομέτρων τους. Η Αιθιοπία εξακολουθεί να διατηρεί περίπου 150,000 στρατιώτες, ενώ η Ερυθραία περίπου 130,000 στρατιώτες με βαρύ στρατιωτικό οπλισμό. Όσον αφορά τη Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας εξακολουθεί να υφίσταται στη τυπική της μορφή, μιας και αφού η UNMEE αποχώρησε το 2008 τα δυο κράτη έχουν κατά μήκος των συνόρων ισχυρό στρατό. Παράλληλα η Αιθιοπία εξακολουθεί να κατέχει από το 2000 αρκετό τμήμα των συνοριακών εδαφών με την Ερυθραία και εξακολουθεί να μην δέχεται τις αποφάσεις της EEBC για τη τελική

οριοθέτηση των συνόρων. Όπως έχει προαναφερθεί βασική θέση της είναι ότι δεν είναι δυνατό να θυσιάστηκαν χιλιάδες Αιθίοπες στρατιώτες το 1998-2000 ώστε να νικήσει το Πόλεμο η Αιθιοπία έναντι της Ερυθραίας και τελικός να βγει χαμένη από τις αποφάσεις της EEBC. Από την πλευρά της η Ερυθραία έχει δεχτεί τις αποφάσεις της EEBC και κατηγορεί συνεχώς την Αιθιοπία ότι παρανομεί και ότι κατέχει σημαντικό τμήμα της επικράτειάς της. Όσον αφορά τη πολυπόθητη πόλη του Badme (την οποία το 2002 η EEBC αποφάσισε ότι ανήκει στην Ερυθραία) αυτή εξακολουθεί να κατέχεται από Αιθιοπικές στρατιωτικές δυνάμεις, οι οποίες αρνούνται να αποχωρήσουν.

Οπότε πόσο κοντά βρισκόμαστε σε ένα νέο Πόλεμο; Υπάρχει περίπτωση να συμβεί? Η αλήθεια ότι κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει εάν και πότε μπορεί να συμβεί ένας νέος Πόλεμος μεταξύ των δυο κρατών. Τον Νοέμβριο του 2007 ο David Shinn, ένας πρώην εμπειρογνώμονας των ΗΠΑ στη περιοχή προειδοποιούσε ότι βρισκόμαστε πολύ κοντά σε ένα νέο πόλεμο. Το ίδιο προειδοποιούσε και ο ΟΗΕ τον Απρίλιο του 2008¹³⁵. Αλλά κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Γιατί? Πρώτα από όλα γιατί και οι δυο χώρες βρίσκονταν και βρίσκονται σε πραγματικά πολύ άσχημη οικονομική κατάσταση. Δεύτερον διότι η Αιθιοπία έχει ένα πολύ πιο ισχυρό και εθνικά πειθαρχημένο στρατό από την Ερυθραία, και η κυβέρνηση στην Ασμάρα δεν έχει ξεχάσει τη πανωλεθρία που έπαθε μέσα σε λίγες μέρες ο Ερυθραϊκός στρατός το Μάιο του 2000. Οπότε προφανώς δεν συμφέρει την Ερυθραία να εμπλακεί σε ένα νέο πόλεμο και να ηττηθεί ξανά. Όσον αφορά την Αιθιοπία ο David

¹³⁵ BBC World News: UN fears new Ethiopia-Eritrea war, 11 April 2008

Shinn υποστηρίζει ότι δεν ενδιαφέρεται για ένα νέο Πόλεμο με την Ερυθραία, όχι μόνο γιατί έχει να αντιμετωπίσει τα δικά της εσωτερικά προβλήματα και την έκρυθμη κατάσταση στη γειτονική της Σομαλία αλλά και γιατί δεν θέλει να χαλάσει τις σχέσεις της με τις ΗΠΑ οι οποίες θα καταδίκασαν μια Αιθιοπική επίθεση. Όμως όλα αυτά είναι σχετικά στη Διεθνή Πολιτική Σκηνή, η οποία ανάλογα με τα συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών μετασχηματίζεται και αλλάζει. Πλέον και το παραμικρό επεισόδιο μπορεί να οδηγήσει σε ένα νέο Πόλεμο όπως το 1998.

Σήμερα οι δυο χώρες βρίσκονται πράγματι σε ένα αδιέξοδο. Καμιά από τις δυο δεν φαίνεται να υποχωρεί από τις πάγιες πολιτικές θέσεις της για την επίλυση της συνοριακής τους διαφοράς και η κατάσταση έχει οδηγηθεί σε μια στασιμότητα. Το Φεβρουάριο του 2009 όταν ο πρόεδρος της Λιβύης Μουαμάρ αλ Καντάφι ανέλαβε καθήκοντα προέδρου της Αφρικάνικης Ένωσης κάλεσε τις δυο χώρες να προχωρήσουν σε περισσότερες διαπραγματεύσεις και να ενεργήσουν με θετική και ειρηνική διάθεση για να επιλύσουν τη χρόνια διαφορά τους. Σημαντική κίνηση βελτίωσης των σχέσεων έγινε στις 31 Μαΐου του 2009, όταν η Αιθιοπική Κυβέρνηση αποφάσισε να δώσει το δικαίωμα σε όλους τους Ερυθραίους που είχαν εκδιωχτεί από την Αιθιοπία να διεκδικήσουν τις περιουσίες τους, τις ιδιοκτησίες τους και τις χρηματικές αποταμιεύσεις τους που είχαν αφήσει στην Αιθιοπία¹³⁶.

Η Κυβέρνηση της Αιθιοπίας δήλωσε ότι αυτή η κίνηση αποτελεί το πρώτο βήμα για να έρθουν πιο κοντά οι δυο χώρες και οι πολίτες τους. Η εξέλιξη χαροποίησε πολύ τη Διεθνή Κοινότητα αλλά και την Eritrean Democratic Alliance (EDA), ένα συνασπισμό 13 Ερυθραϊκών Πολιτικών Κομμάτων που αντιτίθενται στη πολιτική του Isaias Afworki, η οποία δήλωσε ότι αυτή η κίνηση αποδεικνύει ότι οι λαοί των δυο χωρών δεν έχουν τίποτα να χωρίσουν και πρέπει να προβούν οι δυο χώρες σε κινήσεις που προάγουν την ειρήνη. Παρολαυτά υπήρξαν και αντιδράσεις. Ο Gebru Asrat πρόεδρος του κόμματος Arena Tigray for Democracy and Sovereignty της Αιθιοπίας, δήλωσε πως αυτή η κίνηση είναι καθαρή και αδικαιολόγητη υποχώρηση της Αιθιοπίας και έθεσε το ερώτημα τι είδους κυβέρνηση είναι αυτή της Αιθιοπίας η οποία ενδιαφέρεται για τα δικαιώματα των ξένων πολιτών σε μια χρονική περίοδο όπου τα δικαιώματα των δικών της πολιτών δεν γίνονται καθόλου σεβαστά από την άλλη πλευρά;

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7341833.stm>

¹³⁶ Συνολικά δεκάδες χιλιάδες πολίτες που ζούσαν στα σύνορα και από τις δυο χώρες αναγκάστηκαν να εκτοπιστούν λόγω του Πολέμου του 1998· πολλοί μάλιστα από αυτούς είχαν μεγάλες περιουσίες και χρωστούσαν και δάνεια στις τράπεζες.

Η χρόνια συνοριακή διαφορά της Αιθιοπίας- Ερυθραίας όμως αποτελεί μόνο ένα τμήμα των διαφορών τους. Το τελευταίο διάστημα στο ευρύτερο Ανατολικό Κέρας της Αφρικής οι δυο χώρες έχουν αναμειχτεί και εμπλακεί σε γειτονικές χώρες, όπως στη Σομαλία, στο Τζιμπουτί και στο Σουδάν ενώ το χρόνιο πρόβλημα της μη πρόσβασης της Αιθιοπίας στην Θάλασσα εξάπτει πολλές αμφιλεγόμενες αντιδράσεις. Οπότε ο ανταγωνισμός οι διαφορετικές θέσεις και τα συμφέροντα που υπάρχουν στην εξωτερική πολιτική των δυο κρατών αποτελούν κρίσιμες εστίες που μπορούν να προκαλέσουν μια νέα σύρραξη. Για αυτό το λόγο στη συνέχεια της εργασίας ακολουθεί μια εξέταση των επιμέρους αυτών παραγόντων. Συγκεκριμένα:

5.2 Αιθιοπικός Ιμπεριαλισμός ή ζωτική ανάγκη-δικαίωμα πρόσβασης στη Θάλασσα?

Ένας παράγοντας που έχει ελκύσει το ενδιαφέρον πολλών μελετητών και ερευνητών που ασχολούνται με τη διένεξη Αιθιοπίας-Ερυθραίας είναι το στοιχείο της πρόσβασης της Αιθιοπίας στη Θάλασσα. Δηλαδή για πάρα πολλές δεκαετίες η Ερυθραία ήταν μια περιφέρεια της Αιθιοπίας και έτσι η Αιθιοπία είχε άμεση πρόσβαση στην ιδιαίτερα σημαντική για το εμπόριο Ερυθρά Θάλασσα. Συγκεκριμένα το 1895 έως το 1900 προσαρτήθηκε αρχικά η Ερυθραία στην Αιθιοπία και μετά από το 1945 στο τέλος της Ιταλικής Κατοχής και του Β΄ Παγκοσμίου

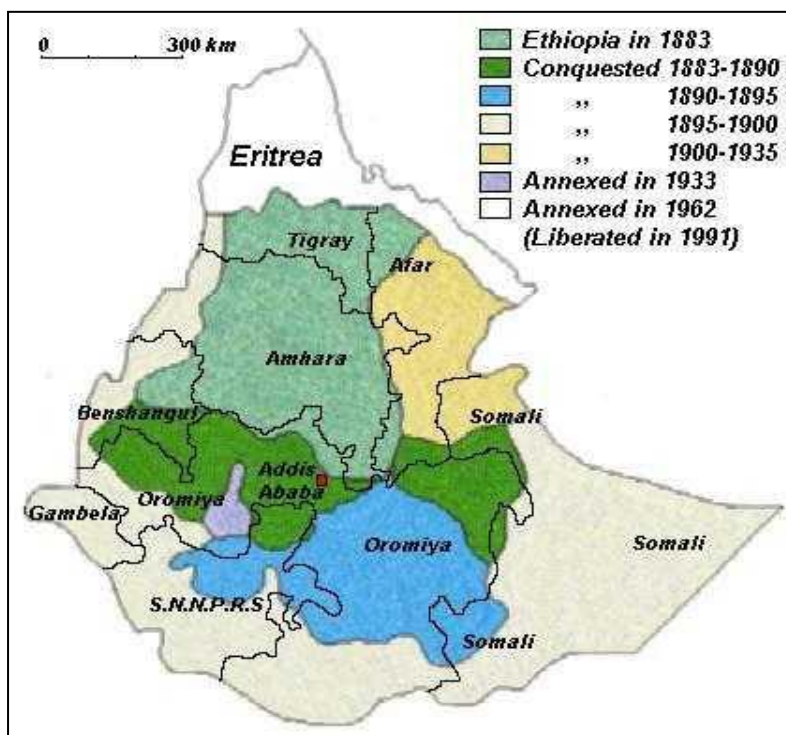
Πολέμου έως την ανεξαρτησία της το 1993 , η Ερυθραία αποτελούσε περιφέρεια της Αιθιοπίας. Οπότε όταν ανεξαρτητοποιήθηκε μια σοβαρή επίπτωση για την Αιθιοπία ήταν το γεγονός ότι είχε χάσει πλέον την άμεση πρόσβαση στη θάλασσα. Αποτελούσε ένα εσωκλειστο αφρικανικό κράτος , το οποίο δεν είχε ούτε ένα δικό του λιμάνι.

Από τότε λοιπόν και για όλα τα χρόνια που ακολούθησαν έως σήμερα , ο παράγοντας αυτός διαδραμάτισε σοβαρό ρόλο. Πολλοί μάλιστα υποστηρίζουν πως ένας από τους λόγους που έγινε ο Πόλεμος του 1998-2000 ήταν και γιατί η Αιθιοπία στόχευε να καταλάβει το ιδιαίτερο σημαντικό

λιμάνι του Assab¹³⁷ στη Νότια Ερυθραία. Παρολαυτά η Αιθιοπία ποτέ δεν προχώρησε σε μια τέτοια κίνηση κατά τη διάρκεια του Πολέμου¹³⁸. Σήμερα όμως ο παράγοντας της πρόσβασης της Αιθιοπίας στη Θάλασσα εξακολουθεί να υφίσταται και προφανώς αποτελεί εστία πρόκλησης στη σχέση των δυο χωρών. Σήμερα στο ζήτημα αυτό υπάρχουν τρεις διαφορετικές θέσεις. Δηλαδή:

Η πρώτη είναι αυτή που προέρχεται από διάφορους φορείς στο εσωτερικό της Αιθιοπίας, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι δεν είναι δυνατό μια χώρα με πληθυσμό 85 εκατομμύρια να παραμένει εσώκλειστη, να μην έχει κανένα δικό της λιμάνι και να βασίζεται στη συνεργασία της με γειτονικά παράκτια κράτη τα οποία πολλές φορές έχουν εκβιαστικές τάσεις ή εχθρικές. Αυτή η πλευρά που αποτελεί μάλιστα και ισχυρή αντιπολίτευση στην Αιθιοπία ασκεί πολύ μεγάλη κριτική στον Meles Zenawi και στην κυβέρνηση του. Μάλιστα τον κατηγορούν για ανόητο δισταγμό και φόβο στα χρόνια του Πολέμου 1998 -2000, όταν δεν έδωσε τη διαταγή στις Αιθιοπικές δυνάμεις να καταλάβουν το λιμάνι του Assab και άλλες παράκτιες περιοχές της Ερυθραίας¹³⁹. Αυτή η πλευρά όσο εθνικιστικό και αν ακούγεται θεωρεί πως η Αιθιοπία ως η πιο σημαντική δύναμη στο Κέρασ της Αφρικής έχει δικαίωμα να έχει άμεση πρόσβαση στη θάλασσα.

Η δεύτερη θέση προέρχεται από κύκλους στην Ερυθραία, οι οποίοι υποστηρίζουν πως όλη αυτή η συζήτηση για τη πρόσβαση ή μη της Αιθιοπίας στη Θάλασσα αποτελεί καθαρά ένα δείγμα του Αιθιοπικού Ιμπεριαλισμού. Οι υποστηρικτές του οποίου αδιαφορούν για τις διεθνείς συνθήκες, για τα τετελεσμένα γεγονότα και την ιστορία των κρατών και το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι να πάρουν παράνομα αυτό που νομίζουν ότι

¹³⁷ Μετά το 1993 και έως το 1998 η Αιθιοπία διατηρούσε πρόσβαση στο λιμάνι Assab της Ερυθραίας ένα λιμάνι που ήταν ζωτικής σημασίας για το εμπόριο της. Όμως με την έκρηξη του Πολέμου το 1998 έως και σήμερα η Ερυθραία απαγόρευσε στην Αιθιοπία τη χρήση του λιμανιού του Assab. International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, *Africa Report* N°101. 22 December 2005. Σελ 14-15.

¹³⁸ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict', *Cambridge Review of International Affairs*, 16:1, 119 — 133. Σελ: 121-122.

¹³⁹ Belai Abbai and Zeru Kihishen, Meles' Assab Policy Threatens Ethiopia's, National Security http://www.ethiopians.com/belai_and_zeru.htm July 15, 2000.

ανήκει στην Αιθιοπία. Η πλευρά αυτή κατηγορεί την Αιθιοπία ότι βασική αφορμή του Πολέμου ήταν η ζωτική ανάγκη της Αιθιοπίας να βγει στη θάλασσα. Ισχυρίζονται ότι ενώ δημόσια η Κυβέρνηση της Αιθιοπίας δεν ομολογεί κάτι τέτοιο, αντιθέτως έχει ως βασικό στόχο στο μέλλον να καταλάβει παράκτια εδάφη της Ερυθραίας. Η πλευρά αυτή είναι επίσης που κατηγορεί την Αιθιοπία ότι δεν έχει αποδεχτεί μέχρι στιγμής την ανεξαρτησία της Ερυθραίας του 1993. Όλα αυτά γιατί όπως λένε ο Αιθιοπικός Ιμπεριαλισμός δεν έχει όρια και δεν σταματά ποτέ. Ενδεικτικά η πλευρά αυτή παρουσιάζει **χάρτες** (*όπως το παραπλήσιο*) που δείχνουν την εδαφική αύξηση και την επέκταση της Αιθιοπίας από το 1883 μέχρι την εποχή μας.

Η τρίτη θέση προέρχεται και αυτή από την Αιθιοπία και υποστηρίζει πως όλες αυτές οι κατηγορίες και τα υποθετικά σενάρια είναι ανούσια, αυθαίρετα και άνευ βάσεως. Η δική της τοποθέτηση για το ζήτημα είναι ότι η Αιθιοπία μετά το 1993 μέχρι σήμερα τα πήγε πολύ καλά και δεν έχει ανάγκη το κράτος να έχει άμεση πρόσβαση στη θάλασσα μιας και τα καταφέρνει πολύ καλά και χωρίς. Οπότε θεωρούν πως οι δυο προηγούμενες θέσεις είναι λάθος και το αποδεικνύουν αυτό με στοιχεία. Συγκεκριμένα τονίζουν πως η οικονομία της χώρας αναπτύσσεται από το 1993 με αργά βήματα αλλά σταθερά. Τονίζουν πως η συνεργασία της Αιθιοπίας με τα λιμάνια του Τζιμπουτί, της Κένυας και πρόσφατα της Υεμένης είναι πολύ καλές και για αυτό το λόγο η Αιθιοπία αν και εσώκλειστη ικανοποιεί τις ανάγκες της για έξοδο στη θάλασσα¹⁴⁰.

Πράγματι όμως τι από όλα αυτά ισχύει στην πραγματικότητα; Αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι η αλήθεια βρίσκεται κάπου στη μέση. Σίγουρα το να έχει ένα κράτος δική του και άμεση πρόσβαση στη θάλασσα αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την οικονομία του και για την διεξαγωγή του εμπορίου. Παρολαυτά όμως, υπάρχουν πολλά παραδείγματα Ευρωπαϊκών και Ασιατικών χωρών που ενώ είναι εσώκλειστα, καταφέρνουν πολύ καλά μέσω της συνεργασίας τους με λιμάνια γειτονικών χωρών να μην επηρεάζεται το εμπόριο τους αρνητικά. Γιατί λοιπόν να μην μπορεί η Αιθιοπία; Από την άλλη η Κυβέρνηση της Αιθιοπίας ποτέ δεν έχει θέσει επίσημα στη Διεθνή Κοινότητα σχετικό ζήτημα άσχετα αν έχει ισχυρή αντιπολίτευση που το επιζητά. Οπότε οποιαδήποτε κατηγορίες εξαπολύονται προς αυτήν είναι αβάσιμες τουλάχιστον για τη στιγμή που εξετάζουμε. Παρολαυτά το ζήτημα της πρόσβασης ή μη της Αιθιοπίας στη Θάλασσα εξακολουθεί να υφίσταται και αποτελεί μια από τις κρίσιμες εστίες στις σχέσεις των δυο χωρών που προκαλεί αμφιλεγόμενες αντιδράσεις.

¹⁴⁰ Prime Minister Meles Zenawi's Speech to the Parliament January 2 ,2006,

5.3 Σομαλία και Τρομοκρατία: Η ανάμειξη, οι διαφορετικές θέσεις και η αντιπαράθεση Αιθιοπίας- Ερυθραίας

Μια πολύ σημαντική και χρόνια εστία αντιπαράθεσης στις σχέσεις Αιθιοπίας- Ερυθραίας αποτελεί η γειτονική τους **Σομαλία**¹⁴¹. Η άμεση ή έμμεση εμπλοκή των δυο χωρών στη πολύχρονη κρίση της Σομαλίας δημιούργησε πολλαπλές αντιδράσεις, εξακολουθεί να συνιστά ένα παράγοντα διαφωνίας και εχθρικότατος στις μεταξύ τους σχέσεις ενώ η παράλληλη παρουσία της Διεθνούς Κοινότητας οξύνει περισσότερο τη κατάσταση.

5.3.1 Το Χρονικό της Εσωτερικής Κρίσης στη Σομαλία

Όταν το 1969 δημιουργήθηκε η δημοκρατία της Σομαλίας από την ένωση ενός πρώην βρετανικού προτεκτοράτου και μιας ιταλικής αποικίας άρχισε να διεκδικεί την κυριαρχία σε όλες τις περιοχές που κατοικούνταν από Σομαλούς, όπως τα βορειοανατολικά της Κένυας, την Αιθιοπική επαρχία Ογκαντέν και το Γαλλικό έδαφος των Αφάρ και των Ισά¹⁴². Το 1970 ο Mr Barre κήρυξε τη Σομαλία σοσιαλιστικό κράτος,

ανοίγοντας το δρόμο για στενές σχέσεις με την ΕΣΣΔ. Έτσι δε πέρασε πολύς καιρός και το 1977 με τη βοήθεια των Σοβιετικών όπλων, η Σομαλία επιτέθηκε και προσπάθησε να καταλάβει την περιοχή Ογκαντέν της Αιθιοπίας, αλλά ηττήθηκε χάρη στη στήριξη που έδειξαν η Κούβα και η Σοβιετική Ένωση στην Αιθιοπία, η οποία είχε μετατραπεί μαρξιστική με το Mengistu Haile Mariam. Για πολλά χρόνια η Σομαλία εξακολουθούσε να βρίσκεται σε πόλεμο με την Αιθιοπία

http://www.mfa.gov.et/Press_Section/publication.php?Main_Page_Number=3311

¹⁴¹ **Η Σομαλία** είναι μια χώρα της Ανατολικής Αφρικής, με εκτεταμένες ακτές βόρεια, ανατολικά και νοτιοανατολικά στον Κόλπο του Άντεν και τον Ινδικό Ωκεανό. Συνορεύει στα δυτικά και βορειοδυτικά με την Αιθιοπία και το Τζιμπουτί, ενώ στα νοτιοδυτικά με την Κένυα. Η χώρα έχει έκταση 637.657 km² και πληθυσμό 10 εκατομμύρια (εκτίμηση 2008)^[1]. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη είναι το Μογκαντίσου (Mogadishu). BBC World News: **Country profile: Somalia**,

http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072592.stm

¹⁴² BBC World News: **Timeline: Somalia** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072611.stm

αντιμετωπίζοντας παράλληλα και τρομερά εσωτερικά προβλήματα έως όπου το 1988 υπογράφει η τελική ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ των δυο χωρών.

Η κατάσταση όμως δεν άργησε να επιδεινωθεί και το 1991, όταν κατέρρευσε η κεντρική κυβέρνηση του Προέδρου Mohammed Siad Barre, η Σομαλία μπήκε σε εμφύλιο πόλεμο¹⁴³. Οι μαχητές των Ισλαμικών Δικαστηρίων επιθυμούσαν να αποκτήσουν την εξουσία και να εφαρμόσουν τη σαρία στη χώρα¹⁴⁴. Τα ισλαμικά κινήματα, αναζητώντας ένα ιδανικό διαφυλετικό κράτος ενισχύθηκαν από το Δεκέμβριο του 1992 με τη διεθνή επέμβαση. Παρολαυτά η ειρηνευτική αποστολή του ΟΗΕ για τη Σομαλία απέτυχε το στόχο της, πολλά Αμερικανικά ελικόπτερα κατερρίφθησαν και νεκροί αμερικανοί στρατιώτες σύρθηκαν στους δρόμους από τους ισλαμιστές. Όλα αυτά οδήγησαν το Μάρτιο του 1995 να αποχωρήσουν¹⁴⁵ τα ειρηνευτικά στρατεύματα σηματοδοτώντας την αποτυχία της διεθνούς ανθρωπιστικής επιχείρησης. Δεκατέσσερις προσπάθειες έγιναν από τότε να δημιουργηθεί μια νέα κυβέρνηση και το 2004 μετά από μακρές συνομιλίες στην Κένυα, οι πολέμαρχοι και οι πολιτικοί υπέγραψαν μια συμφωνία για την δημιουργία ενός νέου κοινοβουλίου αλλά αντιμετώπισαν μια απίστευτη αποστολή ώστε να φέρουν τη συμφιλίωση στη χώρα η οποία ήταν χωρισμένη σε φέουδα φατριών¹⁴⁶.

Όμως το 2006 τα πράγματα άλλαξαν, όταν η Ένωση Ισλαμικών Οίκων - Islamic Courts Union¹⁴⁷ πραγματοποίησαν άνοδο και απέκτησαν τον έλεγχο μεγάλου μέρους του νότου, συμπεριλαμβανομένης της πρωτεύουσας, αφού κατάφεραν να διώξουν τους πολέμαρχους που κατείχαν τη περιοχή για 15 χρόνια¹⁴⁸. Το 2006 η Αιθιοπία επενέβη στη Σομαλία με στρατό και με την υποστήριξη των ΗΠΑ¹⁴⁹ ώστε να συντρίψει την Ένωση των Ισλαμικών Οίκων και να φέρει στην εξουσία την Μεταβατική Εθνική Κυβέρνηση της Σομαλίας- Transitional National Government (TNG) of Somalia, η οποία βρισκόταν στη Κένυα· ενώ η Ερυθραία αντιτάθηκε και υποστήριξε την ICU. Το Δεκέμβριο του 2006 ο ΟΗΕ ενέκρινε τη σύσταση ειρηνευτικής αποστολής

¹⁴³ Markakis, John (2003) 'The horn of conflict', *Review of African Political Economy*, 30:97, 359 — 362. Σελ 361.

¹⁴⁴ Επίσης μετά την κατάρρευση του καθεστώτος, το βορειοδυτικό τμήμα της Σομαλίας κήρυξε μονομερώς την ανεξαρτησία του ως Δημοκρατία της Σομαλιλάνδης. Το έδαφος, η ανεξαρτησία του οποίου δεν έχει αναγνωριστεί από διεθνείς οργανισμούς, έχει τύχει σχετικής σταθερότητας. International Crisis Group, 'SOMALILAND: TIME FOR AFRICAN UNION LEADERSHIP', Africa Report N°110 – 23 May 2006. Σελ: 1-4.

¹⁴⁵ International Crisis Group, 'CAN THE SOMALI CRISIS BE CONTAINED?', Africa Report N°116 – 10 August 2006. Σελ: 1-2.

¹⁴⁶ International Crisis Group, 'CAN THE SOMALI CRISIS BE CONTAINED?', Africa Report N°116 – 10 August 2006. Σελ: i – ii.

¹⁴⁷ International Crisis Group, 'CAN THE SOMALI CRISIS BE CONTAINED?', Africa Report N°116 – 10 August 2006. Σελ: 9-11.

¹⁴⁸ International Crisis Group, 'CAN THE SOMALI CRISIS BE CONTAINED?', Africa Report N°116 – 10 August 2006. Σελ: 14-16.

¹⁴⁹ International Crisis Group, 'CAN THE SOMALI CRISIS BE CONTAINED?', Africa Report N°116 – 10 August 2006. Σελ: 11-14.

της Αφρικάνικης Ένωσης στη Σομαλία (AMISOM¹⁵⁰) αλλά τόνισε πως θα αποτελείται μόνο από δυνάμεις κρατών μη γειτονικών της Σομαλίας.

5.3.2 Η Γεωστρατηγική Σημασία της Σομαλίας

Στη Σομαλία υπάρχουν τεράστια αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Από το 1986, τέσσερις μεγάλες πετρελαϊκές πολυεθνικές πήραν την άδεια για πρώτη φορά από το Σομαλό πρόεδρο Σιάντ Μπαρέ για να ψάξουν για πετρέλαιο. Και βρήκαν σημαντικά κοιτάσματα. Όμως το σημαντικότερο απ' όλα: η Σομαλία βρίσκεται σε στρατηγικό σημείο¹⁵¹. Έχει μια ακτογραμμή 3.300 χιλιομέτρων. Αυτή είναι η

μεγαλύτερη ακτογραμμή στην Αφρική. Ένα τμήμα αυτής της ακτογραμμής βρίσκεται απέναντι από τη σημαντικότερη περιοχή του κόσμου αυτή τη στιγμή, τη Μέση Ανατολή. Ένα άλλο μέρος αυτής της ακτογραμμής αντικρίζει τον Ινδικό Ωκεανό. Ίσως δεν είναι πολύ γνωστό πως πριν ακόμη από την άφιξη των Πορτογάλων, το 16ο αιώνα, υπήρχε σημαντικό εμπόριο μεταξύ της Ινδίας και της Αφρικής που περνούσε από τα λιμάνια αυτής της ακτής. Σ' αυτό τον αιώνα ο τροχός της ιστορίας γυρίζει και πάλι προς τις ανερχόμενες χώρες της Κίνας και της Ινδίας. Φέτος είδαμε σημαντικές προσπάθειες της Κίνας¹⁵² να αυξήσει το εμπόριό της με την Αφρική.

5.3.3 Η Σημερινή Κατάσταση στη Σομαλία και η εμφάνιση της al-Shabab και της Πειρατείας

Το 2008 συνεχίστηκαν οι εμφύλιες συγκρούσεις στη Σομαλία αλλά έπειτα από συνομιλίες στο Τζιμπουτί¹⁵³, τον Ιούνιο του 2008, η κυβέρνηση της Σομαλίας υπέγραψε συμφωνία ειρήνης με

¹⁵⁰ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008. Σελ:20.

¹⁵¹ Οι ΗΠΑ θεωρούν τη Σομαλία χώρα κλειδί για τη καταπολέμηση της Διεθνούς Τρομοκρατίας . Sudan Tribune: **US sees Somalia as key front in war on terror**, 8 January 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article19636>

¹⁵² Η Κίνα χρειάζεται επειγόντως πετρέλαιο και άλλα ορυκτά για την ταχύτατα αναπτυσσόμενη οικονομία της. Και η Αφρική μπορεί να ανταποκριθεί σ' αυτή την ανάγκη. Έτσι λοιπόν η Σομαλία αποτελεί ένα πολύ σημαντικό στρατηγικό σημείο για τα επόμενα χρόνια. Beker Jasper, "Η Κίνα μπροστά στην ανάπτυξη", *National Geographic*, τεύχ. Μάρτιος 2004.

¹⁵³ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008. Σελ:23-25.

τη Συμμαχία για την Εκ Νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας, η οποία έχει ως στόχο να σταματήσει την εμφύλια σύρραξη. Οι σκληροπυρηνικοί ισλαμιστές αντιτάχθηκαν στη συμφωνία, η οποία προέβλεπε κατάπαυση του πυρός για τρεις μήνες. Παρά τη συμφωνία αυτή, τις επόμενες κιάλας ημέρες οι συγκρούσεις αναζωπυρώθηκαν.

Και ενώ η κατάσταση της TNG ήταν υπό διάλυση¹⁵⁴, η Αιθιοπία το Δεκέμβριο του 2008 ανακοινώσε ότι η αποστολή της έχει ολοκληρωθεί, ότι θα αποχωρήσει¹⁵⁵ από την Σομαλία και ότι δεν θα παίζει άλλο το παιχνίδι της Ερυθραίας. Στις 14 Δεκεμβρίου του 2008 ο πρόεδρος Αχμέτ καθαίρεσε τον πρωθυπουργό Νουρ Χασάν Χουσεϊν¹⁵⁶, επειδή απέτυχε να αποκαταστήσει την ασφάλεια στη χώρα του. Η σχετική δήλωση έγινε από τον ίδιο τον πρόεδρο στο Κοινοβούλιο. Νέος πρωθυπουργός διορίστηκε ο πρώην υπουργός Εσωτερικών, Μοχάμεντ Μοχάμουντ Γκουλέντ Γκαγκμοντέρ, ο οποίος παραιτήθηκε λίγες ημέρες μετά. Στις 29 Δεκεμβρίου του 2008 παραιτήθηκε και ο πρόεδρος Γιουσούφ Αχμέτ, αφήνοντας προσωρινά στη θέση του τον Σεΐχ Άντεν Μαντόμπε. Στις αρχές του 2009 άρχισαν να αποχωρούν από τη χώρα τα στρατεύματα της Αιθιοπίας. Τα τελευταία αιθιοπικά στρατεύματα αποχώρησαν στις 25 Ιανουαρίου του 2008. Νέος πρόεδρος εξελέγη στο Τζιμπουτί ο Sharif Sheikh Ahmed, στις 30 Ιανουαρίου του 2009, ο οποίος έπειτα από συμφωνία με τις αντιμαχόμενες παρατάξεις επέβαλε τον ισλαμικό νόμο (Σαρία).

Παρά την εκλογή του μετριοπαθούς ισλαμιστή **Sharif Sheikh Ahmed** στη θέση του προέδρου μεταβατικής κυβέρνησης (Ιανουάριος) και την αποχώρηση των αιθιοπικών δυνάμεων, οι συγκρούσεις συνεχίζονται. Με τις κυβερνητικές δυνάμεις συγκρούονται τώρα οι ισλαμιστές αντάρτες al-Shabab¹⁵⁷ και Hizbul Islam, νέο κίνημα, που δημιουργήθηκε από τους κόλπους των Ισλαμικών Οίκων που φημολογείται ότι έχει αρχηγό τον Sheikh Hassan Dahir Aweys¹⁵⁸. Οι Al-Shabab κατηγορεί τη νέα κυβέρνηση ότι είναι ένα κατασκεύασμα της Δύσης για να ελέγχουν τις πλούσιες πηγές της Σομαλίας. Υπολογίζεται ότι από το 1991 περισσότεροι από ένα εκατομμύριο

¹⁵⁴ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008.Σελ:2-4.

¹⁵⁵ African News Agency: **Ethiopia pulls out of main posts in Somalia**, 13 January 2009
<http://www.afrol.com/articles/32139>

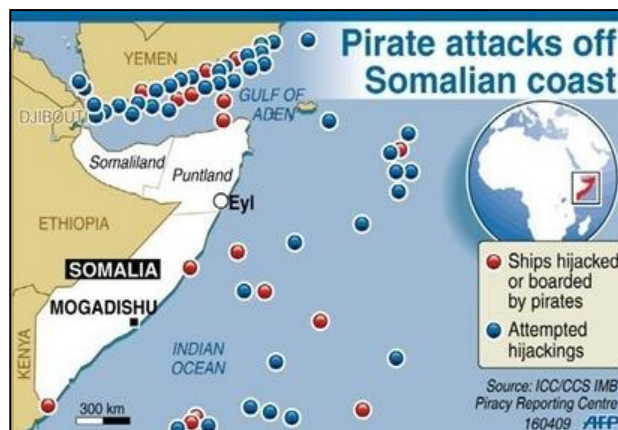
¹⁵⁶ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008. Σελ: 5-7.

¹⁵⁷ Οι al-Shabab, που περιλαμβάνονται στον αμερικανικό κατάλογο των τρομοκρατικών οργανώσεων καθώς φέρονται να συνεργάζονται με την Αλ Κάιντα, κυριαρχούν πλέον στην κεντρική και νότια Σομαλία. Επιθυμούν να ανατρέψουν τη μεταβατική κυβέρνηση και να εφαρμόσουν τον ισλαμικό νόμο σε όλη τη χώρα. International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008.Σελ: 15- 17.

¹⁵⁸ International Crisis Group, ‘COUNTER-TERRORISM IN SOMALIA: LOSING HEARTS AND MINDS?’, Africa Report N°95 – 11 July 2005.Σελ:6.

έχουν χάσει τη ζωή τους, περίπου δύο εκατομμύρια είναι εσωτερικοί πρόσφυγες ή έχουν βρει καταφύγιο σε γειτονικές χώρες και άλλα πέντε εκατομμύρια κάτοικοι δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό, πόσιμο νερό και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Η Σομαλία στο εσωτερικό έχει καταρρεύσει μέσα σε πολιτικό, οικονομικό¹⁵⁹ και θρησκευτικό - φυλετικό χάος, ενώ στο πεδίο της αστάθειας θα πρέπει να εντάξουμε και **την πειρατεία**¹⁶⁰, η οποία στις μέρες μας ευδοκμεί

ιδιαίτερα στην Ανατολική Αφρική στα παράκτια ύδατα της Σομαλίας. Οι πειρατές εξορμούν συνήθως από το ημιαυτόνομο κρατίδιο Πάντλαντ, στην βορειοανατολική Σομαλία, και επιτίθενται εναντίον μικρών πλοίων, δεξαμενοπλοίων και φορτηγών. Ήδη το Αμερικανικό Ναυτικό ενεργεί στο κέρασ της Αφρικής, όχι μόνο εναντίον στόχων της Αλ Κάϊντα, αλλά και εναντίον πειρατών οι οποίοι χρησιμοποιούν τα λύτρα από τις πειρατείες για να εξοπλίζονται οι ισχυροί πολέμαρχοι της περιοχής που αναζωπυρώνουν και αυτοί τους εμφυλίους πολέμους. Τα ξένα πολεμικά πλοία έχουν ήδη το δικαίωμα να εισέρχονται στα χωρικά ύδατα της Σομαλίας, τώρα όμως το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ έδωσε το δικαίωμα στις ξένες δυνάμεις να καταδιώκουν τους πειρατές και στην εθνική επικράτεια της Σομαλίας.

Στις 7 Μαΐου του 2009, οι ισλαμιστές αντάρτες εξαπέλυσαν μεγάλης κλίμακας επίθεση¹⁶¹ υπό την ηγεσία της Χεζμπ αλ-Ισλαμίγια¹⁶² του σείχη Χάσαν Νταχίρ Αγουέις και των ανταρτών της Al-Shabab, με στόχο την ανατροπή του μετριοπαθή ισλαμιστή προέδρου Σάριφ Σείχ Αχμεντ, ο οποίος εξελέγη τον Ιανουάριο. Αξίζει να σημειωθεί όπως ανακοίνωσε κατά τη διάρκεια συνέντευξης τύπου ο υπουργός Ανθρωπιστικών Υποθέσεων της Σομαλίας, ότι τουλάχιστον 208 άνθρωποι, στην πλειοψηφία τους πολίτες, σκοτώθηκαν στο Μογκαντίσου, και 700 τραυματίστηκαν από την έναρξη στις 7 Μαΐου της επίθεσης των δυνάμεων των ισλαμιστών. Περίπου 57.000

¹⁵⁹ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008. Σελ: 18-20.

¹⁶⁰ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008. Σελ: 21- 23.

¹⁶¹ African News Agency: **US condemns renewed clashes in Mogadishu, 12 May 2009**
<http://www.afrol.com/articles/33217>

¹⁶² International Crisis Group, Somalia: The Tough Part Is Ahead Africa Briefing N°45, Nairobi/Brussels, 26 January 2007. Σελ 9.

κάτοικοι του Μογκαντίσου αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους από την έναρξη της επίθεσης, σύμφωνα με νεότερο απολογισμό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Για αυτό το λόγο στις 27 Μαΐου του 2009 , ο ΟΗΕ ανακοίνωσε ότι την επέκταση λειτουργίας της αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία έως και τα τέλη του 2010¹⁶³.

5.3.4 Η Εμπλοκή και η έντονη Αντιπαράθεση της Ερυθραίας, της Αιθιοπίας και της Διεθνούς Κοινότητας στη Σομαλία

Ποια είναι όμως η εμπλοκή της Ερυθραίας ; Η Ερυθραία μετά το 1991 υποστήριξε την Ένωση των Ισλαμικών Οίκων στη Σομαλία¹⁶⁴ , όμως σήμερα δέχεται συνεχείς και έντονες κατηγορίες από τη Διεθνή Κοινότητα ότι βοηθά χρηματικά και στρατιωτικά την Al-Shabab. Μάλιστα η Αφρικανική Ένωση έκανε έκκληση στον ΟΗΕ να προχωρήσει σε άμεσες κυρώσεις στην Ερυθραία , έτσι ώστε να σταματήσει να ενισχύει του Ισλαμιστές στη Σομαλία. Από την πλευρά της η Ερυθραία έχει αρνηθεί κάθετα όλες αυτές τις κατηγορίες , τις χαρακτηρίζει ανούσιες και αβάσιμες και ισχυρίζεται ότι οι κατηγορίες των ΗΠΑ είναι ψευδείς και εξυπηρετούν τα δικά τους γεωστρατηγικά συμφέροντα¹⁶⁵. Λένε πως η κυβέρνηση Μπους δεν μπόρεσε να ελέγξει ολόκληρο τον κόσμο και προτίμησε μια πολιτική αποσταθεροποίησης ολόκληρης της περιοχής για πολλά χρόνια, παρά να επιτρέψει να γίνει μια πλούσια περιοχή που μπορεί να παίξει ρόλο-κλειδί στις αναπτυσσόμενες εμπορικές σχέσεις μεταξύ της Αφρικής και των νέων ανερχόμενων οικονομιών της Ασίας.

Επιπλέον ο Πρόεδρος **Isaias Afewerki** κατηγόρησε την Αφρικανική Ένωση για τις κινήσεις της και ανακάλεσε τον απεσταλμένο της Ερυθραίας από τα κεντρικά της Αφρικανικής Ένωσης στην Addis Ababa. Ισχυρίζεται σθεναρά ότι η Ερυθραία είναι ένα ανεξάρτητο κράτος με ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική που δεν πρόκειται να υποκύψει σε ανόητες πιέσεις. Έχοντας ένα ισχυρό στρατό 350,000 στρατιωτών η Ερυθραία απαιτεί από τις γειτονικές χώρες να τη σέβονται και κατηγορεί την Αιθιοπία και τις ΗΠΑ ότι προσπαθούν να ελέγξουν τη πολιτική κατάσταση της Σομαλίας για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα¹⁶⁶. Χαρακτηρίζει απαράδεκτη την

¹⁶³ African News Agency: **AU mission in Somali extended until 2010**, 27 May 2009 <http://www.afrol.com/articles/33378>

¹⁶⁴ International Crisis Group, 'COUNTER-TERRORISM IN SOMALIA: LOSING HEARTS AND MINDS?', Africa Report N°95 – 11 July 2005. Σελ: 20.

¹⁶⁵ African News Agency: **Eritrea blames US for Somali piracy**, 21 November 2008 <http://www.afrol.com/articles/31778>

¹⁶⁶ International Crisis Group, 'COUNTER-TERRORISM IN SOMALIA: LOSING HEARTS AND MINDS?', Africa Report N°95 – 11 July 2005. Σελ 9-11.

στρατιωτική εμπλοκή της Αιθιοπίας στη Σομαλία και τη κατηγορεί ότι το μόνο που έχει καταφέρει είναι να αυξήσει ακόμα περισσότερο την εσωτερική αντίσταση και τα προβλήματα. Επίσης κατηγορεί τον αιθιοπικό στρατό ότι έχει μετατραπεί σε μια τοπική μισθοφορική δύναμη στην υπηρεσία των ΗΠΑ και τονίζει ότι η επέμβαση στη Σομαλία από την Αιθιοπία δεν ενθαρρύνθηκε και δεν περιφρουρήθηκε μόνο από τις ΗΠΑ αλλά και χρηματοδοτήθηκε.

Παράλληλα ο **Isaias Afewerki** παραμένει στη πάγια θέση ότι δεν πρόκειται να δεχτεί τη φιλοδυτική TNG's κυβέρνηση της Σομαλίας και τη χαρακτηρίζει παράνομη. Ισχυρίζεται ότι για να βρεθεί μια λύση θα πρέπει να διοργανωθεί ένα νέο διευρυμένο ειρηνικό συνέδριο στη Σομαλία, στο οποίο θα συμμετέχουν όλες

οι πολιτικές δυνάμεις ελεύθερα για να αποφασίσουν για το πολιτικό μέλλον της χώρας τους. Όλες οι πολιτικές δυνάμεις της Σομαλίας θα πρέπει να έχουν δικαίωμα να ακουστούν χωρίς να χαρακτηρίζονται εξτρεμιστικές ή τρομοκρατικές, απλά διότι έχουν άλλες απόψεις. Κανένας όπως είτε δεν μπορεί να εγγυηθεί την ειρήνη, εάν δεν υπάρξει μια κυβέρνηση την οποία να δέχονται όλοι ή τουλάχιστον οι περισσότεροι Σομαλοί. Όσων αφορά την Ειρηνευτική αποστολή της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία, η Ερυθραία ζητά να τερματιστεί και να εγκαταλείψει τη πρωτεύουσα της Σομαλίας. Συγκεκριμένα ο Isaias Afewerki τονίζει ότι η Ουγκάντα και το Μπουρούντι δεν μπορούν να στέλνουν ειρηνευτικές δυνάμεις στη Σομαλία, όταν αυτά τα κράτη δεν είναι ικανά να διασφαλίσουν την ειρήνη στην δική τους επικράτεια. Κατηγορεί τις κινήσεις αυτών των κρατών και θεωρεί πως λειτούργησαν ως ομπρέλα για την απαράδεκτη και παράνομη εισβολή της Αιθιοπίας στο εσωτερικό της Σομαλίας.

Οι ΗΠΑ πιέζουν σήμερα για την αποστολή μιας νέας και διευρυμένης ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ στην Σομαλία, την οποία θεωρούν πρόσφορο έδαφος για την καλλιέργεια εξτρεμισμού. Παράλληλα το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με το υπ' αριθμό 1872 ψήφισμα του στις 26-5-2009 αποφάσισε την συνέχεια της Amisom¹⁶⁷ (της ειρηνευτικής αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης για τη Σομαλία) μέχρι της 31 Ιανουαρίου του 2010. Παρολαυτά οι σχέσεις της Ερυθραίας με τις ΗΠΑ είναι σήμερα πολύ άσχημες. Οι ΗΠΑ στις αρχές του 2009 σχεδίαζαν να

¹⁶⁷ Η Amisom αποτελείται από 4300 στρατιώτες από την Ουγκάντα και το Μπουρούντι και η αποστολή του είναι να διαφυλάττει στρατηγικά σημεία του Μογκαντίσου (όπως είναι το λιμάνι, το αεροδρόμιο και το Προεδρικό Μέγαρο). Δεν είναι εξουσιοδοτημένη να εμπλέκεται σε πολεμικές αναμετρήσεις με τους Ισλαμιστές παρά μόνο αν δεχτούν άμεση επίθεση που απειλεί την ακεραιότητά τους.

εντάξουν την Ερυθραία στις χώρες που προστατεύουν και ενισχύουν τη τρομοκρατία¹⁶⁸ όπως έχουν ήδη κάνει με τη Κούβα, τη Συρία, το Ιράν, το Σουδάν, τη Βόρεια Κορέα και το Αφγανιστάν. Επίσης τον Απρίλιο του 2009 υπήρξαν σενάρια ότι οι ΗΠΑ απειλούσαν τη Κυβέρνηση της Ερυθραίας να σταματήσει να ενισχύει τους εξτρεμιστές Ισλαμιστές στη Σομαλία και τη Διεθνή Τρομοκρατία¹⁶⁹ γιατί αλλιώς θα προχωρούσαν σε στρατιωτική επίθεση όπως έκαναν και στο Αφγανιστάν. Ο Πρόεδρος της Σομαλίας Sharif Sheikh Ahmed το Μάιο του 2009 κατηγόρησε και αυτός την Ερυθραία ότι βρίσκεται πίσω από τα τρομοκρατικά χτυπήματα των Ισλαμιστών στη Σομαλία και ζήτησε άμεση βοήθεια από την Διεθνή Κοινότητα για να της επιβάλει κυρώσεις¹⁷⁰. Όπως τονίζει η Ερυθραία δεν θέλει μια δημοκρατική Σομαλία που να έχει ειρήνη με την Αιθιοπία. Αντιθέτως επιθυμεί λόγω του άσβεστου μίσους της για την Αιθιοπία να υπάρχει μια ακραία Ισλαμική Κυβέρνηση που να υποστηρίζεται από την Al-Qaeda¹⁷¹ στην Σομαλία και η οποία να συμμαρύνεται τις ίδιες επιθετικές πολιτικές προς την Αιθιοπία.

5.4 Σουδάν : τα Συμφέροντα και η Κόντρα Αιθιοπίας- Ερυθραίας.

Ακόμη ένας παράγοντας που προκαλεί ένταση στις σχέσεις Αιθιοπίας- Ερυθραίας είναι ο ανταγωνισμός τους ως προς ποια χώρα θα έχει τις καλύτερες σχέσεις και τη καλύτερη συνεργασία με το **Σουδάν**. Και αυτό δεν είναι κάτι τυχαίο.

Το Σουδάν αποτελεί το μεγαλύτερο σε μέγεθος κράτος της Αφρικής, έχει πληθυσμό 40 εκατομμύρια, κατέχει την 17 θέση παγκοσμίως στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας του, έχει μια πολύ σημαντική για το εμπόριο ακτογραμμή 853 τετραγωνικών χιλιομέτρων στην Ερυθρά Θάλασσα και συνορεύει με 9 χώρες συνολικά που δυο από τους ανατολικούς γείτονες του είναι η Αιθιοπία και η Ερυθραία¹⁷². Αυτό όμως που καθιστά το Σουδάν ελκυστικό όχι μόνο για τους γείτονες του αλλά και για όλη τη Διεθνή Κοινότητα είναι τα τεράστια αποθέματά του σε

¹⁶⁸ Sudan Tribune: 'US to declare Eritrea a 'state sponsor of terrorism'', 18 August 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article23318>

¹⁶⁹ International Crisis Group, 'COUNTER-TERRORISM IN SOMALIA: LOSING HEARTS AND MINDS?', Africa Report N°95 – 11 July 2005.Σελ: 23-24.

¹⁷⁰ BBC World News: **Country profile: Sudan**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles/820864.stm

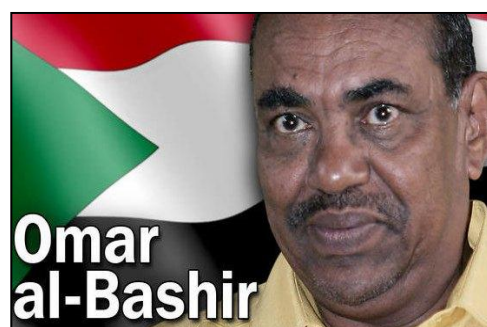
¹⁷¹ International Crisis Group, 'COUNTER-TERRORISM IN SOMALIA: LOSING HEARTS AND MINDS?', Africa Report N°95 – 11 July 2005.Σελ: 6-7.

¹⁷² BBC World News: www.bbcworld.uk/sudan

πετρέλαιο¹⁷³, των οποίων η εξαγωγή εκτόξευσε την οικονομία του Σουδάν το 2007 στο 9% ανάπτυξη. Παράλληλα το Σουδάν λόγω της γεωγραφικής του θέσης διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και στην ανάπτυξη της υδροηλεκτρικής ενέργειας: παράγοντας που λόγω των κλιματικών αλλαγών παίζει τρομερά σημαντικό ρόλο στο ιδιαίτερα ευπαθή Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής.

Το Σουδάν όμως από την επίσημη ανεξαρτησία του στις 1 Ιανουαρίου του 1956 αντιμετώπισε και συνεχίζει να αντιμετωπίζει τρομερά εσωτερικά προβλήματα, εμφύλιους πολέμους, επισιτιστικά προβλήματα, ξηρασίες, καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνοριακές διενέξεις. Συγκεκριμένα στο Σουδάν έγιναν δυο εμφύλιοι πόλεμοι μεταξύ των Μουσουλμάνων του Βόρειου Σουδάν και των Χριστιανών και των Ανιμιτών του Νότιου Σουδάν¹⁷⁴ (το οποίο δεν επιθυμούσε τον Ισλαμικό Νόμο Σαρία και τις στενές σχέσεις με τις Αραβικές χώρες). Ο πρώτος εμφύλιος πόλεμος έγινε το 1962-1972 και ο δεύτερος το 1983- 2002 · αποτέλεσμα των οποίων ήταν το Νότιο Σουδάν να κερδίσει μια σχετική αυτονομία¹⁷⁵. Μεγάλες μάχες όμως ξέσπασαν στο Νταρφούρ του Δυτικού Σουδάν το 2003 που συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Συνολικά υπολογίζεται ότι οι δυο εμφύλιοι πόλεμοι στο Σουδάν κόστισαν τη ζωή σε παραπάνω από 1,5 εκατομμύρια ανθρώπους, ενώ η κρίση στο Νταρφούρ¹⁷⁶ μέχρι σήμερα έχει εκτοπίσει από τις εστίες τους παραπάνω από 2 εκατομμύρια ανθρώπους και έχει στοιχήσει τη ζωή σε 200,000.

Η Ερυθραία διατηρεί σήμερα άριστες σχέσεις με τη Κυβέρνηση του Omar al- Bashir¹⁷⁷ του Σουδάν έπειτα από τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι σχέσεις τους το 2002. Μάλιστα η Ερυθραία ενώ για πολλά χρόνια υπήρξε υποστηρικτής του Ανατολικού Μετώπου¹⁷⁸ - Eastern Front

¹⁷³ Οργανισμός Πετρελαιοεξαγωγικών Κρατών (Ο.ΠΕ.Κ.): www.opec.org

¹⁷⁴ Markakis, John (2003) 'The horn of conflict', *Review of African Political Economy*, 30:97, 359 — 362. Σελ

¹⁷⁵ BBC World News: **Timeline: Sudan** http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles/827425.stm και International Crisis Group, 'Sudan's Comprehensive Peace Agreement: Beyond the Crisis', Africa Briefing N°50 Nairobi/Brussels, 13 March 2008. Σελ: 13.

¹⁷⁶ International Crisis Group, 'DARFUR'S NEW SECURITY REALITY', Africa Report N°134 – 26 November 2007.

¹⁷⁷ BBC World News: **Profile: Sudan's President Bashir**, 25 November, 2003

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/3273569.stm>

¹⁷⁸ Το οποίο βρισκόταν στο παρελθόν σε συνεχόμενη αντιπαράθεση και οπλικές συγκρούσεις με τη κυβέρνηση του Σουδάν.

του Σουδάν, το 2006 προσπάθησε και επέτυχε να έρθει πιο κοντά με τη κεντρική κυβέρνηση του Σουδάν και στις 19 Ιουνίου του 2006 ύστερα από πολλές διαπραγματεύσεις, κατάφερε να πείσει τις δυο πλευρές να υπογράψουν μια συμφωνία ειρήνης¹⁷⁹. Αυτή η πρωτοβουλία της Ερυθραίας εξυπηρετούσε απόλυτα τα συμφέροντά της, μιας και οι γειτονικές βόρειο – ανατολικές περιφέρειες του Σουδάν (οι οποίες αποτελούν οδικό πέρασμα του πετρελαίου από το Νότιο-Κεντρικό Σουδάν προς την Ερυθρά Θάλασσα) είναι προτιμότερο να βρίσκονται σε ειρήνη και να διατηρούν φιλικές σχέσεις με την Ερυθραία.

Από την άλλη πλευρά οι ΗΠΑ – βασικός σύμμαχος της Αιθιοπίας στην Ανατολική Αφρική έχουν πολύ άσχημες σχέσεις με την Κυβέρνηση του Omar al- Bashir του Σουδάν. Εδώ και αρκετά χρόνια οι ΗΠΑ έχουν αναγορεύσει το Σουδάν ως ένα από τα κράτη που υποθάλπει, υποστηρίζει και συνεργάζεται με τα δίκτυα της Ισλαμικής Τρομοκρατίας. Δε πρέπει να ξεχνάμε ότι το Σουδάν είναι ένα κράτος-μέλος του Αραβικού Συνδέσμου και το 70% του πληθυσμού του είναι Σουνίτες Μουσουλμάνοι. Η κατάσταση των σχέσεων σήμερα

συνεχώς επιδεινώνεται. Δηλαδή λόγω των τραγικών γεγονότων στο Νταρφούρ , ο ΟΗΕ επιμένει να στείλει μια διευρυμένη ειρηνευτική αποστολή 26,000 κυανόκρανων στο Σουδάν, ο Omar al- Bashir αρνείται τόσο ισχυρή δύναμη, οι μάχες στο δυτικό μέτωπο συνεχώς κορυφώνονται και τελικός έπειτα από πολλές κατηγορίες το Μάρτιο του 2009 το Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων της Χάγης καταδίκασε για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας στη περιφέρεια του Νταρφούρ¹⁸⁰ πολλά μέλη της κυβέρνησης του Σουδάν. Συγκεκριμένα εκδόθηκε και ένταλμα σύλληψης και για τον Πρόεδρο του Σουδάν Omar al- Bashir , ο οποίος αρνείται όλες τις κατηγορίες.

Σήμερα όμως η Ερυθραία και η Αιθιοπία βρίσκονται σε ένα μεγάλο ανταγωνισμό για το ποια θα καταφέρει να έχει τις καλύτερες σχέσεις με το Σουδάν. Στις 24 Μαΐου του 2009 ο Isaias Afewerki εξαπέλυσε έντονη κριτική στη «κυβέρνηση» του Νότιου Σουδάν και απαίτησε να συνεργαστούν με τη Κεντρική Κυβέρνηση όπως ορίζει η Συμφωνία ειρήνης που έχουν υπογράψει. Η κίνηση αυτή δεν ήταν τυχαία. Ο Πρόεδρος της Ερυθραίας ενοχλήθηκε έντονα από τις πρόσφατες στενές σχέσεις του Νότιου Σουδάν με την Αιθιοπία. Ισχυρίζεται ότι η ελίτ (ακαδημαϊκοί , πολιτικοί

¹⁷⁹ International Crisis Group, 'DARFUR'S NEW SECURITY REALITY', Africa Report N°134 – 26 November 2007. Σελ 19-20.

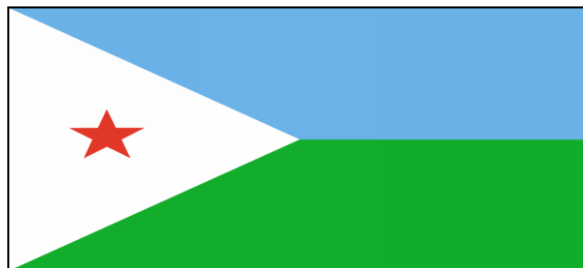
και επιχειρηματίες) του Νότιου Σουδάν έχουν επιλέξει την Αιθιοπία ως βασικό εγγυητή της εθνικής και οικονομικής ασφαλείας τους και ότι προσπαθούν να συνδεθούν με τη Δύση κάτι το οποίο όπως λέει δημιουργεί τεράστια προβλήματα στη πολιτική σταθερότητα ολόκληρου του Σουδάν.

Πράγματι από τα τέλη του Ιουνίου του 2008 η Αιθιοπία έχει προσεγγίσει έντονα το Νότιο Σουδάν και έχουν υπογραφεί πολλές συμφωνίες που περιλαμβάνουν την ειρηνική διαβίωση των δυο κρατών, τις οδικές και εναέριες μεταφορές μεταξύ της Juba και της Addis Ababa, την περαιτέρω οικονομική συνεργασία και την αύξηση των επενδύσεων μεταξύ των δυο μερών¹⁸¹. Όλα αυτά έχουν ενοχλήσει έντονα την Ερυθραία¹⁸², η οποία νοιώθει πως απομονώνεται συνεχώς από το Νότιο Σουδάν το οποίο είναι πλούσιο σε πλουτοπαραγωγικές πηγές. Μια βασική κίνηση αντίδρασης της Ερυθραίας ήταν ότι το Μάρτιο του 2009 κάλεσε τον Πρόεδρο του Σουδάν Omar al-Bashir να την επισκεφτεί¹⁸³. Αγνοώντας λοιπόν τις αποφάσεις-κατηγορίες του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και προκαλώντας ολόκληρη τη Διεθνή Κοινότητα, η Ερυθραία υποδέχτηκε με χαρά στις 23 Μαΐου του 2009 την επίσημη επίσκεψη του Omar al-Bashir¹⁸⁴. Η Ερυθραία έχει απορρίψει τις αποφάσεις της Χάγης για τη σύλληψη του Omar al-Bashir και υποστηρίζει ότι είναι αβάσιμες και άδικες. Επιπλέον η Ερυθραία δεν έχει υπογράψει τη Συμφωνία της Ρώμης - Rome Statute¹⁸⁵ (το οποίο αποτελεί το θεμελιώδες κείμενο του Διεθνούς Δικαστηρίου).

5.5 Πόσο επικίνδυνη είναι η πρόσφατη διένεξη Ερυθραίας-

Τζιμπουτί?

Το Τζιμπουτί αποτελεί ακόμη ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα χώρας του Ανατολικού Κέρατος της Αφρικής, όπου οι σχέσεις της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας δοκιμάζονται συνεχώς και

¹⁸⁰ Africa News Agency: **UN appeals for urgent humanitarian assistance in north Darfur**, 25 May 2008
<http://www.afrol.com/articles/33354>

¹⁸¹ Sudan Tribune: **South Sudan and Ethiopia agree on joint development projects**, 7 July 2008
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article27765>

¹⁸² Sudan Tribune: **Is there an end to Eritrea's President assault on South Sudan?**, 13 June 2009
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article31486>

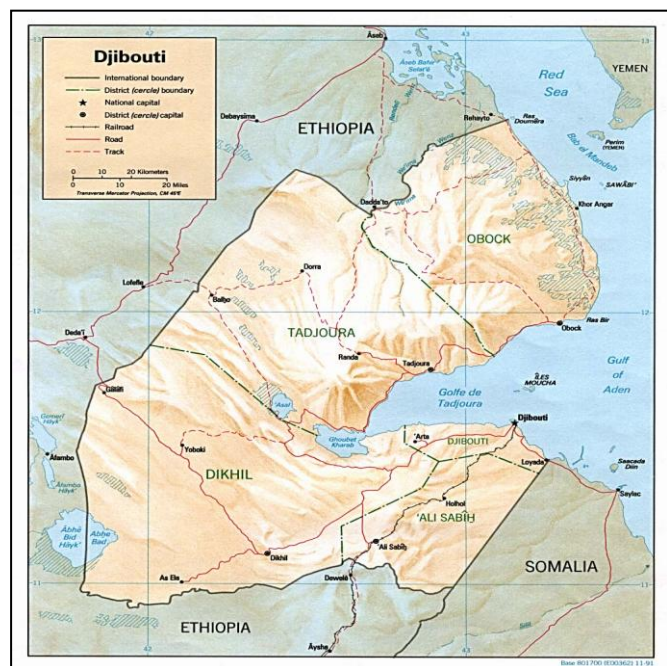
¹⁸³ Sudan Tribune: **Afwerki invites Sudan's Bashir to visit Eritrea**, 11 March 2009
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article30461>

¹⁸⁴ Sudan Tribune: **Sudanese president visits Eritrea**, 9 April 2009
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article26688>

¹⁸⁵ Σύμφωνα με αυτή όσα κράτη το έχουν υπογράψει έχουν την αρμοδιότητα όταν καταζητείται ένα άτομο και γνωρίζουν ότι βρίσκεται σε ένα κράτος που επίσης έχει υπογράψει τη Συμφωνία να επεμβαίνουν χωρίς άδεια.

βρίσκονται σε μεγάλη αντιπαράθεση. Το Τζιμπουτί¹⁸⁶ με μόλις 23,200 τετραγωνικά χιλιόμετρα είναι μια πολύ μικρή χώρα του Ανατολικού Κέρας της Αφρικής, έχει πληθυσμό 848,00 κατοίκους, είναι κράτος-μέλος του Αραβικού Συνδέσμου, συνορεύει με την Ερυθραία, τη Σομαλία και την Αιθιοπία και απέκτησε την ανεξαρτησία του από τη Γαλλία μόλις το 1977¹⁸⁷. Από τότε το Τζιμπουτί είχε μια πολύ άστατη πολιτική ζωή, οι δυο εθνοτικές ομάδες (οι Issa που είχαν Σομαλική Καταγωγή και οι Afar που είχαν Αιθιοπική Καταγωγή) μάχονταν για πολλά χρόνια μεταξύ τους για το ποιά θα έχει την κεντρική εξουσία. Εμφύλιος πόλεμος ξέσπασε το 1990 και τέλειωσε το 1994 ανάμεσα στις δυο εθνοτικές ομάδες, συγκρούσεις συνεχίστηκαν μέχρι το 2000 όταν τελικός με τη συνεχή παρέμβαση της Γαλλίας οι δυο ομάδες υπέγραψαν μια ειρηνευτική συμφωνία και τερματίστηκε ο εμφύλιος πόλεμος¹⁸⁸. Πρόεδρος της χώρας είναι από το 1999 ο Ismael Omar Guelleh, ο οποίος το 2005 επανεξελέγη. Ο Ismael Omar Guelleh έχει θέσει ως στόχο την διατήρηση των στενών σχέσεων της χώρας του με την Γαλλία και την περαιτέρω ανάπτυξή της.

Παράλληλα το Τζιμπουτί αν και αντιμετωπίζει αρκετά εσωτερικά προβλήματα είναι μια χώρα με πολύ σημαντική γεωγραφική θέση. Τα λιμάνια της χώρας έχουν τεράστια γεωστρατηγική και εμπορική σημασία μιας και ενώνουν την Ερυθρά Θάλασσα, τον Αραβικό Κόλπο και τον Ινδικό Ωκεανό. Οπότε από τα πολύ παλιά χρόνια, οι γειτονικές χώρες αλλά και οι ξένες δυνάμεις προσπάθησαν να επωφεληθούν αυτό το φυσικό πλεονέκτημά του. Στη πρόσφατη ιστορία, πχ στο Πόλεμο του Κόλπου το Τζιμπουτί αποτελούσε τη βάση των Γαλλικών

στρατιωτικών δυνάμεων. Ακόμα και σήμερα η Γαλλία διαδραματίζει τεράστιο ρόλο στη χώρα και έχει πολλές στρατιωτικές βάσεις. Οι ΗΠΑ θεωρούν το Τζιμπουτί σύμμαχο τους για τη καταπολέμηση της τρομοκρατίας, διατηρούν σε αυτό μια πολύ μεγάλη αμερικανική στρατιωτική βάση και το χρησιμοποιούν για τις επιχειρήσεις τους στην ευρύτερη περιοχή όπως πχ για το Αφγανιστάν, την Υεμένη, το Ιράκ και τη Σομαλία.

¹⁸⁶ BBC World News: **Country profile: Djibouti** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070579.stm

¹⁸⁷ BBC World News: **Timeline: Djibouti** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070593.stm

¹⁸⁸ BBC World News: **Timeline: Djibouti** http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070593.stm

Η Αιθιοπία και η Ερυθραία ως δυο γειτονικές χώρες ακολουθούν αντιμαχόμενα πεδία εξωτερικής πολιτικής. Η Αιθιοπία έχει σχέσεις με το Τζιμπουτί από το 1897 όταν ακόμη αποτελούσε Γαλλική Αποικία, ενώ το 1917 είχε δημιουργηθεί ένα σιδηροδρομικό δίκτυο που ένωνε τη πρωτεύουσα του Τζιμπουτί με την Πρωτεύουσα της Αιθιοπίας Addis Ababa. Σήμερα οι σχέσεις των δυο χωρών είναι πολύ καλές, μιας και το Τζιμπουτί λόγω της στρατηγικής θέσης του, του χερσαίου αποκλεισμού της Αιθιοπίας και της επιθετικότητας της Ερυθραίας αποτελεί για την Αιθιοπία τη σημαντικότερη έξοδο στη θάλασσα¹⁸⁹. Η Αιθιοπία χρησιμοποιεί τα ζωτικά λιμάνια του Τζιμπουτί για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές της στο κόσμο και με αυτό τον τρόπο το Τζιμπουτί κερδίζει τεραστία χρηματικά ποσά.

Παρολαυτά οι σχέσεις με την Ερυθραία δεν είναι τόσο καλές. Η Ερυθραία αντιλαμβάνεται το Τζιμπουτί ως μια καθαρά ανταγωνιστική οικονομία ως προς αυτήν λόγω της μεγάλης απήχησης που έχουν τα λιμάνια του διεθνώς. Παράλληλα η Ερυθραία και το Τζιμπουτί έχουν μια σημαντική συνοριακή διαφωνία εδώ και πολλά χρόνια και τη δεκαετία του 1990 ενεπλάκησαν σε συνοριακές επιθέσεις που παραλίγο να οδηγήσουν σε ένα μεγάλο Πόλεμο. Επίσης οι καλές σχέσεις που έχει το Τζιμπουτί με τη Δύση, τις ΗΠΑ και κυρίως την Αιθιοπία αλλά και η παρουσία ξένων στρατιωτικών βάσεων σε αυτό, εξοργίζουν τη Κυβέρνηση της Ασμάρα και αποτελούν παράγοντες διαφωνίας και έντονης εχθρικότατος προς αυτό. Μάλιστα πρόσφατα στις 10-13 Ιουνίου του 2008 στρατιωτικές δυνάμεις της Ερυθραίας και του Τζιμπουτί ενεπλάκησαν στην αμφισβητούμενη συνοριακή περιοχή Ras Doumeira¹⁹⁰. Αποτέλεσμα ήταν ο θάνατος 9 στρατιωτών του Τζιμπουτί και ο τραυματισμός άλλων 60. Οι ΗΠΑ καταδίκασαν αμέσως την επιθετικότητα της Ερυθραίας, η οποία όμως αρνήθηκε ότι επιτέθηκε στη περιοχή.

Ο Πρόεδρος του Τζιμπουτί **Ismail Omar Guelleh** έχει κατηγορήσει την Ερυθραία ότι έχει στείλει στρατεύματα κατά μήκος των συνόρων τους, ότι τα έχει παραβιάσει και ότι έχει τοποθετήσει εκατοντάδες νάρκες από τη πλευρά του Τζιμπουτί¹⁹¹. Το Τζιμπουτί έχει ζητήσει τη βοήθεια του Αραβικού Συνδέσμου και της

¹⁸⁹ (2000)'Ethiopia and Eritrea', Strategic Comments, 6:2, 1 — 2.

¹⁹⁰ African News Agency: **Troops killed in Djibouti-Eritrea clashes**, 11 June 2008
<http://www.afrol.com/articles/29329>

¹⁹¹ Abbay Media 'The Ethiopian Information Bank', **INTERVIEW-Djibouti will resist war with Eritrea**, 30 January 2009, <http://abbaymedia.com/News/?p=2139>

Αφρικανικής Ένωσης¹⁹², ώστε να περιορίσουν την επιθετικότητα της Ερυθραίας. Η Ερυθραία από την πλευρά της αρνείται όλες τις κατηγορίες, κηρύσσει ότι υπερασπίζεται τα δίκαια κεκτημένα της και ότι δεν έχει περαιτέρω επεκτατικές φιλοδοξίες. Παρολαυτά το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ζήτησε από το καλοκαίρι του 2008 να αποχωρήσουν τα στρατεύματα της Ερυθραίας από τη συνοριακή περιοχή με το Τζιμπουτί¹⁹³. Κάτι τέτοιο δεν έγινε και τον Απρίλιο του 2009 το Συμβούλιο Ασφαλείας ανακοίνωσε πως νοιώθει απογοητευμένο πως η Ερυθραία δεν έχει συνεργαστεί και δεν έχει αποχωρήσει ακόμα από την περιοχή. Η Ερυθραία συνεχίζει μέχρι σήμερα να αρνείται να αποχωρήσει¹⁹⁴ από τη περιοχή και από την πλευρά της κατηγορεί την Αιθιοπία πως έχει μεταφέρει ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις στο Τζιμπουτί και ότι έχει κατασκευάσει εκεί ένα σύγχρονο οδικό δίκτυο μετακίνησης στρατιωτικών δυνάμεων που μπορούν ανά πασα στιγμή να επιτεθούν σε αυτήν.

Οπότε πόσο επικίνδυνη είναι αυτή η αντιπαράθεση? Τι πράγματι επιφυλάσσει το μέλλον για τις δυο χώρες; Το σίγουρο είναι ότι η κατάσταση βρίσκεται σε τεταμένο σημείο και ανά πασα στιγμή μπορεί να ξεσπάσει

ένας Πόλεμος μεταξύ Ερυθραίας και Τζιμπουτί, ο οποίος να συμπαρασύρει και άλλες γειτονικές χώρες της Ανατολικής Αφρικής. Οι προηγούμενες δεκαετίες μας έδειξαν ότι δεν πρέπει να υποτιμάμε και τη παραμικρή εστία κρίσης μιας και μπορεί να οδηγήσει σε απρόβλεπτες καταστάσεις. Αυτό που

χρειάζεται, όπως υποστηρίζει ο ΟΗΕ είναι οι δυο χώρες να δείξουν αυτοσυγκράτηση και μέσω του διαλόγου να επιλύσουν τις διαφορές τους ειρηνικά.

¹⁹² Η Αφρικανική Ένωση από την πρώτη στιγμή καταδίκασε τις επιθετικές ενέργειες της Ερυθραίας: African News Agency: **AU condemns Eritrea military attack on Djibouti**, 1 July 2008 <http://www.afrol.com/articles/29637>

¹⁹³ African News Agency: **UN orders Eritrea's withdrawal from disputed Djibouti border**, 15 January 2009 <http://www.afrol.com/articles/32165>

¹⁹⁴ BBC World News: **Eritrea 'ignored' UN resolution**, 8 April 2009 09,

Μέρος 6

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ

Κεφάλαια

6.1 Προτάσεις Πολιτικής προς την Αιθιοπία και την Ερυθραία

Σήμερα οι σχέσεις Αιθιοπίας – Ερυθραίας βρίσκονται σε πολύ κρίσιμη κατάσταση. Μετά τον οριστικό τερματισμό και την απομάκρυνση της ειρηνευτικής αποστολής του ΟΗΕ για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE) το καλοκαίρι του 2008, η κατάσταση στα 1000 χιλιομέτρων κοινά σύνορα των δυο χωρών θυμίζει στρατόπεδο. Η Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας έχει ουσιαστικά καταργηθεί όταν δυνάμεις της Αιθιοπίας καταλαμβάνουν πολύ μεγάλο ποσοστό της ενώ από την άλλη πλευρά η Ερυθραία έχει στείλει για περιπολίες στα σύνορα ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις. Παράλληλα η ανάμειξη και τα διαφορετικά συμφέροντα των δυο χωρών σε γειτονικές χώρες της Ανατολικής Αφρικής προκαλεί ακόμα περισσότερη ένταση στις σχέσεις τους. Τι λοιπόν θα ήταν ορθό και σωστό να γίνει από την πλευρά των δυο χωρών;

Αρκετοί αναλυτές που έχουν ασχοληθεί με την παρούσα διένεξη τονίζουν πως οι κυβερνήσεις και των δυο χωρών οφείλουν να αλλάξουν πολιτικές και να κινηθούν προς μια νέα κοινή κατεύθυνση, η οποία θα τους επιφέρει κοινά θετικά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα υποστηρίζουν τα ακόλουθα:

1. Η Αιθιοπία και η Ερυθραία να απομακρύνουν τις ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις τους κατά μήκος των δυο πλευρών της Προσωρινής Ζώνης Ασφαλείας, έτσι ώστε να αποφευχθούν επεισόδια έντασης¹⁹⁵.
2. Οι κυβερνήσεις των δυο χωρών οφείλουν να κατανοήσουν ότι δεν υπάρχει κανένα άλλο περιθώριο για πόλεμο μεταξύ τους¹⁹⁶. Ένας ενδεχόμενος νέος πόλεμος θα ήταν καταστροφικός και για τις δυο χώρες.

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7989282.stm>

¹⁹⁵ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ 19.

¹⁹⁶ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Stopping the Slide to War, Africa Report N°48 , 5 November 2007. Σελ : 9-10.

3. Στόχος και των δυο χωρών θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη των οικονομιών τους και του βιοτικού επιπέδου των πολιτών τους. Μιας και πολύ μεγάλα ποσοστά των πληθυσμών τους ζουν σε άθλιες συνθήκες και διαβιώνουν με ξένη επισιτιστική βοήθεια.
4. Η Κυβέρνηση της Ερυθραίας να αλλάξει την αρνητική στάση της προς την Διεθνή Κοινότητα και κυρίως τις χώρες της Δύσης και να προσπαθήσει να συμφωνήσει τουλάχιστον σε κάποια αρχικά σημεία που να προάγουν την ειρήνη.
5. Η Ερυθραία και η Αιθιοπία πρέπει να σταματήσουν τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς κατά μήκος των συνόρων τους.
6. Οι θρησκευτικές, εθνικές και πολιτιστικές διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό και των δυο χωρών θα πρέπει να γίνουν σεβαστές από τις κεντρικές κυβερνήσεις.
7. Όσων αφορά τη διασυνοριακή διαφορά, οι δυο χώρες οφείλουν να βγουν από το σημερινό αδιέξοδο και μέσω διμερών διαπραγματεύσεων να προσπαθήσουν να συμφωνήσουν τουλάχιστον σε ορισμένα τμήματα των κοινών συνόρων τους¹⁹⁷. Βάση αυτών των νέων συνομιλιών πρέπει να είναι οι νόμιμες αποφάσεις του 2002 της ΕΕΒΚ (τις οποίες δέχεται μονό η Ερυθραία) αλλά παράλληλα θα πρέπει να προαχθεί και ένας περαιτέρω διάλογος σε διάφορα σημεία των συνόρων που η Αιθιοπία ασκεί ενστάσεις. Αυτές οι περιπτώσεις είναι καλό να εξεταστούν από την αρχή, μιας και μόνο τότε οι δυο χώρες θα καταφέρουν να βγουν από το σημερινό εντεκάχρονο αδιέξοδο.
8. Οι δυο κυβερνήσεις πρέπει να προσεγγίσουν η μια την άλλη, να ανοίξουν ένα κύκλο διαλόγου και να προσπαθήσουν να συνεργαστούν μεταξύ τους. Να προαχθεί δηλαδή μια νέα συνεργασία σε όλους τους τομείς της οικονομίας¹⁹⁸ που θα ενισχύσει τη κοινή τους ανάπτυξη. Σε αυτή τη κατεύθυνση η Αιθιοπία θα ήταν ορθό να έχει την ικανότητα να χρησιμοποιεί τα λιμάνια της Ερυθραίας (συνάπτοντας βέβαια τις ανάλογες οικονομικές συμφωνίες με την Ερυθραία, συμφωνίες που θα ήταν προς το συμφέρον και των δυο) ενώ και τα κοινά τους σύνορα θα πρέπει να ανοίξουν για την ελεύθερη διεξαγωγή του εμπορίου.
9. Μεγάλη προσοχή είναι αναγκαία να δοθεί στις περιοχές που βρίσκονται κατά μήκος των συνόρων των δυο χωρών. Όπως υποστηρίζεται ειδικά οικονομικά πακέτα πρέπει να προωθηθούν από τις δυο χώρες που θα βοηθήσουν να αναπτυχτούν και πάλι οι πληγείσες περιοχές, (πχ αρχικά στους τομείς της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών και των οικοδομικών εγκαταστάσεων). Όλοι οι εκτοπισμένοι πληθυσμοί και οι πρόσφυγες να

¹⁹⁷ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ :2

- μπορέσουν να διεκδικήσουν τις περιουσίες τους , να επιστρέψουν στις περιοχές τους και ένα πνεύμα συνεργασίας, σύμπνοιας και αλληλοϋποστήριξης να δημιουργηθεί μεταξύ τους.
10. Και οι δυο χώρες οφείλουν να σταματήσουν να εμπλέκονται στις εσωτερικές πολιτικές καταστάσεις των γειτονικών τους χωρών (πχ Σομαλία, Σουδάν). Να δοθεί ένα τέλος στον ανταγωνισμό τους, στο να επιζητούν δηλαδή να επηρεάσουν γειτονικές χώρες υπέρ της δικής τους πλευράς και εις βάρος της άλλης.
11. Οι αρχές της ειρήνης, της ανοχής και της αρμονικής διαβίωσης πρέπει να προωθηθούν και στις δυο χώρες.

6.2 Προτάσεις Πολιτικής προς τη Διεθνή Κοινότητα

Όπως είδαμε στο Μέρος 5 της παρούσας ερευνητικής μελέτης, η Διεθνής Κοινότητα έχει διαδραματίσει και εξακολουθεί να διαδραματίζει σοβαρό ρόλο στο χρονικό της διένεξης ανάμεσα στις δυο αφρικανικές χώρες. Παρολαυτά εννέα χρόνια μετά το τερματισμό του Πολέμου το 2000, οι σχέσεις Αιθιοπίας- Ερυθραίας δεν έχουν εξομαλυνθεί , το χρόνιο πρόβλημα της συνοριακής διαφοράς εξακολουθεί να παραμένει άλυτο , χιλιάδες πολίτες και από τις δυο χώρες είναι πρόσφυγες και παραμένουν εκτοπισμένοι από τις εστίες που βρίσκονταν κατά μήκος των συνόρων και ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις και από τις δυο χώρες είναι σήμερα σε αναμονή.

Μεγάλο μερίδιο ευθύνης για τη στασιμότητα αυτή έχει σήμερα και η Διεθνής Κοινότητα , η οποία για τον ένα ή για τον άλλο λόγο δεν κατάφερε να δράσει αποτελεσματικά και να επιλύσει το πρόβλημα¹⁹⁹. Μετά την ειρηνευτική συμφωνία του Αλγέρι του 2000²⁰⁰ , η δράση της Διεθνούς Κοινότητας στη περιοχή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μη επιτυχημένη , σποραδική και καθόλου αντικειμενική. Οι αποφάσεις της EEBC του 2002 για την τελική οριοθέτηση των συνόρων , δεν έγιναν αποδεκτές και από τις δυο χώρες όπως όφειλαν. Η Ερυθραία τις αποδέχτηκε (μιας και το μεγαλύτερο μέρος τους την ευνοούσαν) ενώ η Αιθιοπία αρνήθηκε να τις δεχτεί. Ποια ήταν λοιπόν η στάση της Διεθνούς Κοινότητας από τότε μέχρι τώρα; Τι θα έπρεπε να είχε γίνει;

Η Διεθνής Κοινότητα(ο ΟΗΕ, η ΑΕ , η ΕΕ , οι ΗΠΑ , η Ρωσία και η Κίνα) δε κατάφεραν να πείσουν τις δυο χώρες να ακολουθήσουν μια κοινή και συναινετική πορεία. Απεναντίας η

¹⁹⁸ Abbink, John(2003)'Ethiopia—Eritrea: proxy wars and prospects of peace in the horn of Africa',*Journal of Contemporary African Studies*,21:3,407 — 426 . Σελ 419-420.

¹⁹⁹ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ 5-6.

²⁰⁰ Sudan Tribune: **Eritrea-Ethiopia: The Algiers agreement - A trap without exit**, 12 March 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article20730>

Διεθνής Κοινότητα παρουσιάστηκε διασπασμένη ανάλογα με τα συμφέροντα τους στην εύρεση μια κοινής λύσης για την διένεξη των δυο χωρών. Πιέσεις δεν ασκήθηκαν στην Αιθιοπία να δεχτεί τις αποφάσεις, καταγγελίες εκτοξεύονταν συνεχώς κατά της Ερυθραίας και ένα μέτρο ισορροπίας δε κρατήθηκε. Οπότε τι θα έπρεπε να γίνει από εδώ και περά? Αναλυτές και μελετητές αναφέρουν τα ακόλουθα²⁰¹:

1. Η Διεθνής Κοινότητα οφείλει να κρατήσει μια κοινή ισορροπία ανάμεσα στις θέσεις των δυο χωρών. Μια ισορροπία , η οποία δεν θα προκαλεί την Ερυθραία ώστε να αντιδρά αρνητικά και να ακολουθεί τον δρόμο της απομόνωσης από τη Δύση.
2. Νέες προτάσεις του ΟΗΕ πρέπει να κατατεθούν σύντομα για την επίλυση της συνοριακής διαφοράς. Προτάσεις οι οποίες θα ανταποκρίνονται στη σημερινή κατάσταση των σχέσεων και όχι του 2002.
3. Οι χώρες – μάρτυρες- εγγυητές της Συμφωνίας του Αλγερίου οφείλουν να συνεργαστούν και να συμφωνήσουν σε νέες ενέργειες , οι οποίες θα είναι ικανές να φέρουν τα δυο αφρικανικά κράτη στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και στην κοινή υλοποίηση των στόχων της Συμφωνίας του Αλγερίου.²⁰²
4. Ξένες δυνάμεις δεν πρέπει να συνεχίζουν να πουλούν στρατιωτικό οπλισμό στις δυο χώρες.
5. Η Διεθνής Κοινότητα οφείλει να στηρίξει άμεσα τις οικονομίες και των δυο χωρών. Ως ένα πρώτο θετικό βήμα θα ήταν η διαγραφή του εξωτερικού τους χρέους²⁰³ προς όλες τις χώρες.
6. Οι στρατιωτικές δυνάμεις των δυο χωρών μπορούν να αποχωρήσουν από τη συνοριακή περιοχή , μόνο αν δοθούν εγγυήσεις από τη Διεθνή Κοινότητα ότι δεν θα θιχτούν οι πάγιες θέσεις τους.
7. Ιδιαίτερη προσοχή οφείλει να δώσει η Διεθνής Κοινότητα στους ευπαθείς πληθυσμούς των δυο χωρών (οι όποιοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα).
8. Η αποτυχία της UNMEE και η οριστική απομάκρυνσή της το 2008, οφείλεται κατά ένα βαθμό και στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ. Μιας και δεν κατάφερε να πείσει τις δυο χώρες για το σπουδαίο ρόλο που θα μπορούσε να επιτελέσει αυτή η ειρηνευτική αποστολή. Αντιθέτως τα τελευταία χρόνια ο ρόλος της UNMEE αμφισβητήθηκε έντονα από τις δυο πλευρές και λίγο πολύ την οδήγησαν στο τερματισμό της.

²⁰¹ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008.Σελ :2

²⁰² International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 .Σελ: 15-16.

²⁰³ Επιτροπή για τη διαγραφή του χρέους του τρίτου κόσμου: www.cadtm.org και Ευρωπαϊκό Δίκτυο για το χρέος και την ανάπτυξη: www.eurodad.org

9. Το Συμβούλιο Ασφαλείας οφείλει να προωθήσει και την αρχή της φυσικής οριοθέτησης²⁰⁴ των συνόρων μεταξύ Αιθιοπίας- Ερυθραίας. Μια νέα προοπτική η οποία συνδυαζόμενη με την καθαρά εικονική οριοθέτηση των συνόρων το 2002 από την EEBC μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα.
10. Επίσης το ενδεχόμενο συγκρότησης μιας νέας ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία θα πρέπει να εξεταστεί λεπτομερώς. Ο ΟΗΕ και η ΑΕ μπορούν να συγκροτήσουν μια μικρότερη σε δύναμη αποστολή , η οποία να μπορεί να ανταποκρίνεται γρήγορα , άμεσα και αποτελεσματικά σε όποιο σημείο των συνόρων παρουσιαστεί πρόβλημα. Σίγουρα μια τέτοια νέα αποστολή (όμοια παραδείγματα όπως η UNMIS έχουν λειτουργήσει στο Σουδάν) θα ήταν πιο λειτουργικά ορθή από την UNMEE.

6.3 Προοπτικές Επίλυσης της Διένεξης

Πολλές συζητήσεις και έρευνες έχουν γίνει για το πώς θα μπορούσε να λυθεί η συγκεκριμένη πολύχρονη συνοριακή διένεξη μεταξύ της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας. Στη συνέχεια του κεφαλαίου αυτού παρατίθενται συνοπτικά διάφορες Προοπτικές και Σενάρια Επίλυσης που έχουν προταθεί . *Συγκεκριμένα:*

1. Διατήρηση του Σημερινού Status Quo

Αυτό το σενάριο επίλυσης αναφέρεται στην επισημοποίηση της σημερινής κατάστασης των συνόρων μεταξύ των δυο χωρών. Όμως θα ήταν λειτουργική; Πιθανόν όχι , μιας και θα εξακολουθούσε να υπάρχει μια εικονική Προσωρινή Ζώνη Ασφαλείας στην συνοριακή επικράτεια της Ερυθραίας, η Αιθιοπία θα κατείχε ένα μεγάλο ποσοστό αυτών των εδαφών και θα αρνιόταν να αποχωρήσει ενώ η Ερυθραία θα διατηρούσε ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις για όποιο ενδεχόμενο πρόκλησης. Σίγουρα αυτή η κατάσταση δεν θα μπορούσε να προσφέρει ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή.

2. Κοινή αποδοχή και Επισημοποίηση των τελικών αποφάσεων του 2002 της EEBC

Όπως έχουμε προαναφέρει το 2002 η EEBC ανακοίνωσε τις αποφάσεις της για την οριοθέτηση των συνόρων μεταξύ των δυο χωρών. Οι δυο εμπλεκόμενες χώρες έπρεπε όπως είχαν

²⁰⁴ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008

υπογράψει στη Συμφωνία του Αλγερίου του 2000 να τις αποδεχτούν άμεσα ως τελικές , νόμιμες και δεσμευτικές. Παρολαυτά μιας και οι αποφάσεις αυτές ικανοποιούσαν πολύ τις θέσεις της Ερυθραίας και αντίστοιχα έθιγαν αυτές της Αιθιοπίας , η τελευταία αρνήθηκε να τις δεχτεί. Η Ερυθραία από τότε κατηγορούσε την Αιθιοπία ότι παρανομεί και ότι οφείλει να δεχτεί αυτό που είχε συμφωνήσει το 2000. Παρολαυτά η Αιθιοπία έχοντας ως μόντο της , ότι δεν πρόκειται να δεχτεί κάτι που να θίγει την αυτοθυσία των χιλιάδων στρατιωτών της που πολέμησαν και σκοτώθηκαν για τη νίκη της χώρας τους, επιμένει στη θέση της²⁰⁵. Σίγουρα για να επιτευχτεί μια κοινή αποδοχή των Αποφάσεων του 2002 αποτελεί ένα πολύ μελλοντικό σενάριο. Λόγο διαφορετικών συμφερόντων που εξετάσαμε στο 4 Μέρος της εργασίας οι δυο χώρες δε πρόκειται να συμφωνήσουν. Παρολαυτά εξακολουθούν να υπάρχουν φωνές που να υποστηρίζουν πως μια μελλοντική κοινή αποδοχή των αποφάσεων του 2002 θα μπορούσε να συμβεί κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Τονίζεται ότι οι Αποφάσεις του 2002 της EEBC εξακολουθούν να υφίστανται, είναι νόμιμες, αποτελούν μια προοπτική επίλυσης και είναι αποτέλεσμα δυο χρόνων επίσημης έρευνας και διαβουλεύσεων²⁰⁶.

3. Συγκρότηση μιας νέας EEBC με στόχο την εύρεση λύσεων βάση της φυσικής οριοθέτησης και όχι αποκλειστικά της εικονικής

Μια ακόμη προοπτική επίλυσης της συνοριακής διαφοράς αποτελεί η συγκρότηση μιας νέας Επιτροπής Αιθιοπίας-Ερυθραίας για την οριοθέτηση των κοινών τους συνόρων. Σίγουρα πολλοί θα ισχυρίζονταν ότι η προηγούμενη EEBC απέτυχε στο στόχο της, μιας και οι αποφάσεις της έγιναν μονομερώς αποδεκτές από την Ερυθραία. Όμως πόσο πράγματι οφείλεται αυτό στην EEBC; Η EEBC ήταν αρμόδια να διαβουλεύσει ως διαιτητικό όργανο²⁰⁷ , να ερευνήσει και να αποφανθεί αμερόληπτα και αντικειμενικά. Σκοπός της δεν ήταν να αναγκάσει τις δυο χώρες να τις αποδεχτούν. Αντιθέτως η Διεθνής Κοινότητα λειτούργησε λανθασμένα και δεν κατάφερε μέσω του διαλόγου να φέρει τις δυο χώρες σε μια ισορροπία.

Οπότε η συγκρότηση μια νέας EEBC δεν θα έπρεπε να αποκλειστεί. Αποτελεί ένα επίσημο εργαλείο διαπραγμάτευσης αλλά υπάρχει μια ένσταση. Δηλαδή υποστηρίζεται ότι αν συγκροτηθεί μια νέα EEBC θα ήταν ορθό να αποφασίσει βάση της όσο γίνεται φυσικής οριοθέτησης²⁰⁸ των συνόρων (physical demarcation) και όχι της εικονικής οριοθέτησης (virtual demarcation) όπως

²⁰⁵ International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003.Σελ: 10-11.

²⁰⁶ Müller, Tanja R.(2006) 'State making in the Horn of Africa: notes on Eritrea and prospects for the end of violent conflict in the Horn',*Conflict, Security & Development*,6:4,503 — 530. Σελ: 516-518.

²⁰⁷ Βαρβαρούσης Πάρης , *Στρατηγική των Παιγνίων : Συνεργασία και Σύγκρουση στις Διεθνείς Σχέσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, 1998 Σελ: 220-221.

συνέβη το 2002. Η εικονική οριοθέτηση βασιζόμενη δηλαδή αποκλειστικά σε χάρτες του 1900 και μετά, οδήγησε στην έκβαση αποτελεσμάτων τα οποία η Αιθιοπία χαρακτήρισε επιφανειακά, άστοχα και μη ανταποκρινόμενα στην ρεαλιστική πραγματικότητα. Οπότε μια καινούργια μελέτη και έρευνα βασιζόμενη στην φυσική οριοθέτηση των συνόρων αλλά με την παράλληλη χρησιμοποίηση και στοιχείων της εικονικής οριοθέτησης, θα ήταν σίγουρα πιο αποτελεσματική στην εφαρμογή της και δεν θα προκαλούσε τόσες αντιδράσεις. Μόνο έτσι θα γινόταν κατορθωτό να επιστρέψουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων οι δυο χώρες μιας και θα παρέχονταν το ανάλογο σύνολο των εγγυήσεων που οι δυο χώρες επιζητούν τόσα χρόνια.

4. Παθητική Εξομάλυνση της Συνοριακής Διαφοράς

Η Συνοριακή Διαφορά Αιθιοπίας-Ερυθραίας θα μπορούσε να επιλυθεί σε βάθος χρόνου μέσω και της λεγόμενης Παθητικής Εξομάλυνσης. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία επίλυσης, μπορεί ορισμένες φορές μια διακρατική διαφορά να επιλυθεί όχι μέσω μια τυπικής συμφωνίας αλλά σε βάθος χρόνου τα δυο εμπλεκόμενα μέρη να αποδεχτούν τη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί και να προσαρμοστούν σε αυτή. Τέτοιες χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτελούν το Κυπριακό και η χρόνια διένεξη Βόρειας και Νότιας Κορέας. Θα μπορούσε κάτι αντίστοιχο να συμβεί μελλοντικά και ανάμεσα στην Αιθιοπία και στην Ερυθραία:

Πολλοί υποστηρίζουν πως ναι. Δηλαδή θα μπορούσε η σημερινή κατάσταση που ισχύει μεταξύ των κοινών συνόρων των δυο χωρών να συνεχιστεί για πάρα πολλά χρόνια, αμφότερες οι θέσεις των δυο χωρών να μην ικανοποιηθούν και τελικός σε πολλά χρόνια αντιλαμβανόμενες οι μελλοντικές κυβερνήσεις των δυο χωρών πως η κατάσταση αποτελεί αδιέξοδο αντί να εμπλακούν σε ένα καταστροφικό πόλεμο, να αποδεχτούν τη κατάσταση ως λύση, να οικοδομήσουν μια κοινή διαβίωση πάνω σε αυτή, να προχωρήσουν στην ομαλοποίηση των διπλωματικών τους σχέσεων και στο άνοιγμα των συνόρων τους για τους πολίτες. Μέσω της Παθητικής Εξομάλυνσης²⁰⁹ θα μπορούσε η συνοριακή διαφορά Αιθιοπίας-Ερυθραίας να λυθεί σταδιακά μιας και οι αντιμαχόμενες πλευρές αλλά και η διεθνής κοινότητα μαθαίνουν να ζουν με το κοινό πρόβλημα, ενώ δε φαίνεται να υπάρχει πλέον κίνδυνος για μια βίαιη εξισορρόπηση της κατάστασης. Όλα αυτά όμως με μια προϋπόθεση: Αρκεί οι δυο χώρες να μην εμπλακούν σε ένα νέο Πόλεμο τα επόμενα

²⁰⁸ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008. Σελ: 19-20.

²⁰⁹ Βαρβαρούσης Πάρης, *Διεθνείς Σχέσεις και Εξωτερική Πολιτική στον 21 αιώνα*, Εκδόσεις Παπαζήση, 2004 Σελ: 440-441 και Βαρβαρούσης Πάρης, *Στρατηγική των Παιγνίων : Συνεργασία και Σύγκρουση στις Διεθνείς Σχέσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, 1998 Σελ: 224-226.

χρόνια. Αν αυτό συμβεί τότε σίγουρα θα είναι καταστροφικός και οι συνέπειες που θα δημιουργήσει θα αλλάξουν τελείως πάλι τη παρούσα κατάσταση.

5. Αυτοσυγκράτηση – Οικειοθελής υποχώρηση

Υπάρχει επίσης μια ακόμη μέθοδος ειρηνικής επίλυσης των διαφορών , η οποία θα μπορούσε κάλλιστα να εφαρμοστεί στη περίπτωση της διένεξης Αιθιοπίας- Ερυθραίας. Αυτή δεν είναι άλλη από τη λεγόμενη Αυτοσυγκράτηση ή Οικειοθελής υποχώρηση²¹⁰ των εμπλεκόμενων μερών. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο όταν υπάρχει ένα αδιέξοδο στην επίλυση μια διένεξης και κανένας μηχανισμός δεν μπορεί να επιλύσει το ζήτημα της διαφοράς ανάμεσα σε δυο ή περισσότερα μέρη , τότε τα εμπλεκόμενα μέρη μπορούν να αναστείλουν τις ενέργειες που τους οδηγούσαν σε ένταση και μέσω της κοινής αυτοσυγκράτησης και της υποχώρησης από τις πάγιες θέσεις τους να οδηγηθούν σε μια βιώσιμη ειρήνη. Όμως πόσο εφικτή είναι η χρήση αυτής της μεθόδου επίλυσης των διαφορών στη περίπτωση της διένεξης Αιθιοπίας- Ερυθραίας;

Η αλήθεια είναι πως αυτή η μέθοδος θα μπορούσε να εφαρμοστεί στη περίπτωση της διένεξης Αιθιοπίας- Ερυθραίας. Και αυτό γιατί αυτή η μέθοδος έχει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας όταν τα εμπλεκόμενα μέρη μιας διένεξης διατηρούσαν σχετικά φιλικές σχέσεις μεταξύ τους στο παρελθόν. Και αυτό πράγματι ίσχυε για τις σχέσεις Αιθιοπίας – Ερυθραίας έως τα μέσα της δεκαετίας του 1990. Οι Κυβερνήσεις των δυο χωρών ήταν σύμμαχοι στον επαναστατικό αγώνα για πολλά χρόνια κατά της Χούντας του Mengistu Haile Mariam και μαζί κατάφεραν να νικήσουν και να δημιουργήσουν δυο ανεξάρτητα και ‘δημοκρατικά’ αφρικανικά κράτη. Όπως έχουμε προαναφέρει η Αιθιοπία μετά το 1991 ήταν θετική στην ανεξαρτησία της Ερυθραίας – το θεωρούσε δικαίωμα του λαού της Ερυθραίας και μάλιστα τα επόμενα χρόνια έως τα μέσα της δεκαετίας του 1990 οι δυο χώρες είχαν μια αρκετά καλή συνεργασία σε πολλούς τομείς. Αυτή λοιπόν, η κατάσταση των ειρηνικών σχέσεων μεταξύ των δυο χωρών θα μπορούσε μέσω της αυτοσυγκράτησης και της οικειοθελής υποχώρησης από τις πάγιες θέσεις τους να επανέλθει και πάλι. Σίγουρα πολλά έχουν συμβεί μεταξύ των δυο χωρών από το 1995 έως και σήμερα ` γεγονόςτα που έχουν απομακρύνει και έχουν φέρει αντιμέτωπα τα δυο κράτη, αλλά αυτό που έχει σημασία σήμερα είναι οι κυβερνήσεις των δυο χωρών να συνειδητοποιήσουν πως δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια για ένα νέο Πόλεμο και πως το να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις τους και να αντιμετωπίσουν τα κοινά προβλήματά τους θα είναι ότι καλύτερο για το μέλλον των λαών τους.

²¹⁰ Βαρβαρούσης Πάρης, *Διεθνείς Σχέσεις και Εξωτερική Πολιτική στον 21 αιώνα*, Εκδόσεις Παπαζήση, 2004 Σελ: 438-439.

Μέρος 7

Κριτική Επισκόπηση - Συμπεράσματα

Τι επιφυλάσσει, λοιπόν, άραγε το μέλλον για τις σχέσεις Αιθιοπίας- Ερυθραίας; Πόσο κοντά βρισκόμαστε στην εύρεση μιας οριστικής λύσης για τη χρόνια συνοριακή διαφορά τους; Και άραγε ο κίνδυνος ενός νέου Πολέμου μεταξύ των δυο Αφρικανικών Κρατών εξακολουθεί να είναι ορατός και να απειλεί την ειρήνη και την ασφάλεια γενικότερα στο Ανατολικό Κέρασ της Αφρικής; Το σίγουρο είναι πως για όλα αυτά τα ερωτήματα δε μπορεί να δοθεί μια απάντηση με ένα απλό ναι ή ένα όχι. Μιας και όταν εξετάζουμε ζητήματα που αφορούν τη διένεξη χωρών, δεν αρκεί να λαμβάνουμε υπόψη μας μόνο τις προθέσεις και τις διαθέσεις των κυβερνήσεων των εμπλεκόμενων χωρών αλλά εξίσου σημαντικός αποτελεί και ο ρόλος που διαδραματίζουν ισχυρές χώρες της Διεθνούς Κοινότητας και οι Διεθνείς Οργανισμοί. Όλα αυτά τα μέρη με τις διαφορετικές θέσεις και τα συμφέροντα τους, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και τελικώς δημιουργούν μια πολύπλοκη κατάσταση που δύσκολα μπορεί να ελεγχθεί και να προβλεφθούν οι μελλοντικές συνέπειές της.

Όταν ξέσπασε ο Πόλεμος του 1998-2000 μεταξύ της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας πολλοί αναλυτές και μελετητές τον χαρακτήρισαν ως ένα ανόητο Πόλεμο μεταξύ δυο κρατών τα οποία ουσιαστικά αποτελούσαν αδέρφια. Έναν ανόητο Πόλεμο που κόστισε τη ζωή σε περισσότερο από 100,000 ανθρώπους και ο οποίος δημιούργησε τεράστια προβλήματα στη διαβίωση των λαών και στις δυο χώρες. Όμως υπεύθυνοι για τη διεξαγωγή των Πολέμων δεν είναι οι λαοί των χωρών αλλά οι εκάστοτε κυβερνήσεις. Και σίγουρα ενώ οι σημερινές κυβερνήσεις του **Meles Zenawi** της Αιθιοπίας και του **Isaias Afworki** της Ερυθραίας αποτελούσαν σύμμαχοι στα επαναστατικά χρόνια του παρελθόντος ενάντια στη Χούντα του **Mengistu Haile Mariam**, τα διαφορετικά συμφέροντα και οι θέσεις τους σε καίριες υποθέσεις τους έφεραν με τα χρόνια αντιμέτωπους.

Η σημερινή κατάσταση όμως δεν φαίνεται να προμηνύει ένα ειρηνικό και ασφαλές μέλλον²¹¹. Όπως έχουμε προαναφέρει η Αιθιοπία και η Ερυθραία έχουν διακόψει σήμερα το διπλωματικό διάλογο, εξακολουθούν να διατηρούν ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος των κοινών τους συνόρων ενώ παράλληλα καμία από τις δυο πλευρές δε φαίνεται να υποχωρεί από τις πάγιες θέσεις της σχετικά με το διασυνοριακό πρόβλημα. Η αποστολή της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ στη περιοχή χαρακτηρίζεται πλέον ως αποτυχημένη μιας και δε κατάφερε να εδραιώσει

την ειρήνη στη διασυνοριακή περιοχή μεταξύ των δυο χωρών. Αλλά για αυτό το λόγο δεν θα μπορούσαμε να πούμε ότι έφταιγε μόνο ο ΟΗΕ αλλά και οι δυο εμπλεκόμενες χώρες που με τον έναν ή τον άλλον τρόπο δεν έδειχναν σεβασμό και δεν εμπιστεύονταν όπως θα έπρεπε το έργο της UNMEE.

Παράλληλα η συνεχιζόμενη εμπλοκή ξένων δυνάμεων από τα χρόνια της αποικιοκρατίας μέχρι την εποχή μας στην ιστορία και στην πολιτική κατάσταση των δυο χωρών, δεν βοήθησε αυτές τις δυο αφρικανικές χώρες να ορθοποδήσουν και να αναπτυχθούν. Λίγο πολύ αυτές οι δυο χώρες χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν από τις ξένες δυνάμεις, τις εκμεταλλεύτηκαν ενώ ακόμη και σήμερα λόγω της ιδιαίτερης στρατηγικής θέσης τους είναι έρμαιοι στις διαθέσεις και στα ιδιαίτερα συμφέροντα των ισχυρών ξένων δυνάμεων²¹².

Επιπλέον η χρόνια συνοριακή διαφωνία της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας δεν αποτελεί πλέον τη κύρια πτυχή της διαφοράς τους. Τα τελευταία χρόνια η αντιπαράθεση και η κόντρα των δυο χωρών έχει διευρυνθεί στις σχέσεις τους και με γειτονικές χώρες²¹³. Η έκρυθμη κατάσταση στη Σομαλία και οι έντονες αντιπαραθέσεις και οι αντικρουόμενες εξωτερικές πολιτικές με το Σουδάν και το Τζιμπουτί δυναμιτίζουν πλέον ακόμα περισσότερο τις σχέσεις Αιθιοπίας-Ερυθραίας. Αποτελούν κρίσιμες εστίες πρόκλησης των μεταξύ τους σχέσεων και είναι σίγουρο πως και το παραμικρό επεισόδιο εμπλοκής των δυο χωρών θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα καταστροφικό νέο πόλεμο.

Αυτό λοιπόν που είναι ορθό και οφείλουν να κατανοήσουν οι κυβερνήσεις των δυο χωρών είναι ότι δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια για ένα νέο Πόλεμο. Σίγουρα ένας νέος Πόλεμος θα ήταν καταστροφικός και για τις δυο χώρες. Θα υποβάθμιζε ακόμη περισσότερο τις οικονομίες τους και θα προκαλούσε τεράστιες συνέπειες στους λαούς τους. Όμως αυτό δεν είναι το χειρότερο σενάριο. Θα μπορούσε επίσης μέσα στο εύθραυστο περιβάλλον της Αφρικής, μια νέα σύγκρουση Αιθιοπίας- Ερυθραίας να εξαπλωθεί στις γειτονικές χώρες και να μετασχηματιστεί σε έναν διευρυμένο Πόλεμο μεταξύ κρατών της Ανατολικής Αφρικής και όχι μόνο. Έναν διευρυμένο Πόλεμο με ολέθριες συνέπειες για όλους.

Αλλά στο χέρι των κυβερνήσεων των δυο χωρών είναι να επιτύχουν να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις τους και να ανοίξουν ένα νέο κύκλο διαλόγου και συζήτησης στη βάση αμοιβαίων υποχωρήσεων και παράλληλης προώθησης μέτρων ειρηνικής συμβίωσης. Η κυβερνήσεις της

²¹¹ Abbink, John(2003)'Ethiopia—Eritrea: proxy wars and prospects of peace in the horn of Africa',*Journal of Contemporary African Studies*,21:3,407 — 426 .Σελ 417-419.

²¹² Sudan Tribune: **International interest in the Horn of Africa region rising – diplomat**, 17 March 2009, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article30527>

Αιθιοπίας και της Ερυθραίας²¹⁴ οφείλουν το συντομότερο δυνατό να επιλύσουν το χρόνιο πρόβλημα της συνοριακής διαφοράς τους και να κατανοήσουν πως μόνο τότε θα καταφέρουν να ξεκολλήσουν από το σημερινό αδιέξοδο. Μόνο τότε θα καταφέρουν να ασχοληθούν και να αντιμετωπίσουν τα **κοινά σοβαρά προβλήματα** που αντιμετωπίζουν. Ποια είναι αυτά;

Συνοπτικά παραθέτουμε ότι :

- Και οι δυο χώρες εξακολουθούν παρά την όποια σχετική πρόοδο να αποτελούν δυο από τις πιο φτωχές χώρες του κόσμου.
- Μεγάλα τμήματα του πληθυσμού και στις δυο χώρες αντιμετωπίζουν τεράστια προβλήματα υποσιτισμού²¹⁵ ενώ οι συνθήκες που διαβιώνουν είναι άθλιες.
- Οι οικονομίες και των δυο χωρών βρίσκονται σε πολύ άσχημη κατάσταση ενώ τα όποια σχέδια οικονομικής ανάπτυξης προτάσσονται , προς το παρόν εξακολουθούν να παραμένουν υπό τη μορφή σχεδίων.
- Το προσδόκιμο όριο διαβίωσης και για τους άνδρες αλλά και για τις γυναίκες και στις δυο χώρες παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό²¹⁶.
- Το AIDS εξακολουθεί να απειλεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού και στις δυο χώρες²¹⁷. Και αυτό που είναι αποδεδειγμένα σίγουρο είναι ότι όποτε ξεσπάει μια νέα διένεξη ανάμεσα σε δυο αφρικανικά κράτη, τότε η μάστιγα του AIDS εξαπλώνεται ακόμα περισσότερο μιας και καταρρέουν τελείως τα ήδη αδύναμα συστήματα υγείας²¹⁸.
- Και οι δυο αφρικανικές χώρες αποτελούν δυο από τα πιο φτωχά κράτη του κόσμου²¹⁹.
- Μεγάλα τμήματα του πληθυσμού και στις δυο χώρες δεν έχουν πρόσβαση στην παιδεία και αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα αναλφαβητισμού.

²¹³ Abbink, John(2003)'Ethiopia—Eritrea: proxy wars and prospects of peace in the horn of Africa',*Journal of Contemporary African Studies*,21:3,407 — 426 .Σελ 413-415.

²¹⁴ Martell, Peter(2008)'A View from Eritrea: Any Chance of Change Without War?',*Review of African Political Economy*,35:116,331 — 335.

²¹⁵ Ενδεικτικά το 2004 εφτά εκατομμύρια στην Αιθιοπία και 1,5 εκατομμύρια στην Ερυθραία εξακολουθούσαν να χρειάζονται ξένη επισιτιστική στήριξη για να διαβιώσουν. Σήμερα η κατάσταση εξακολουθεί να είναι εξίσου άσχημη και εκατομμύρια πολίτες και στις δυο χώρες βρίσκονται στα πρόθυρα της εξόντωσης. Philip White , (2005), ' War and food security in Eritrea and Ethiopia, 1998–2000' Overseas Development Institute, 92- 113. Σελ :593

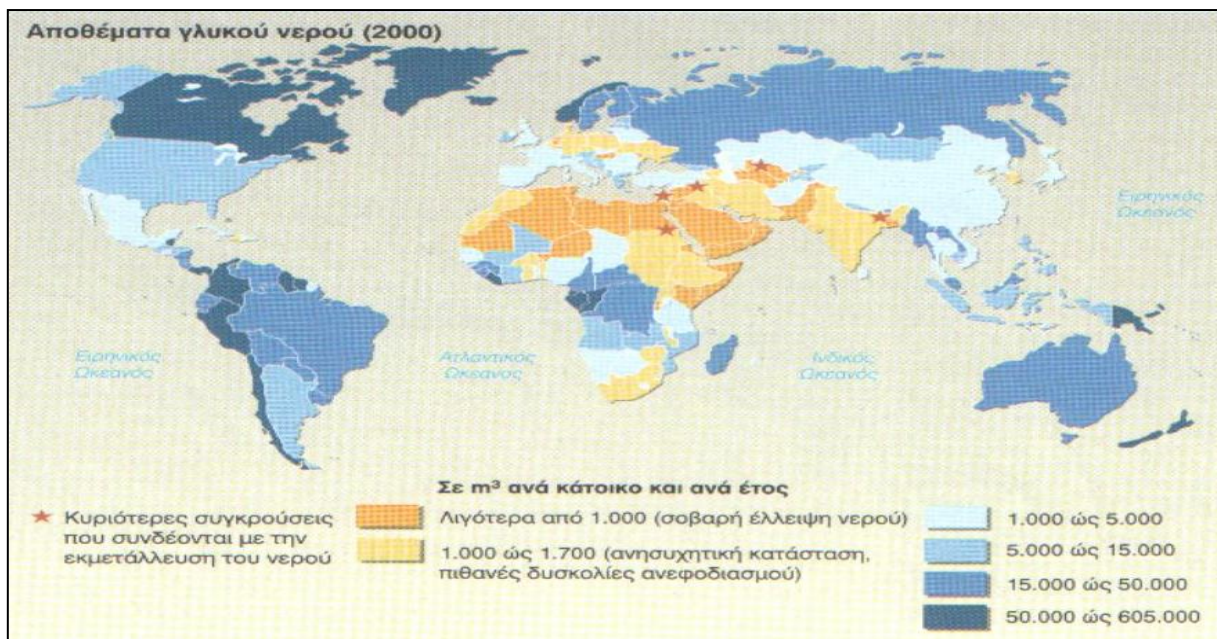
²¹⁶ Ενδεικτικά το προσδόκιμο όριο ζωής στην Αιθιοπία βρίσκεται στη θέση νούμερο 10 από το χαμηλότερο σε όλη την Αφρική.David H. Shinn (2005), 'Ethiopia and the United States: Some Key Issues', Testimony before the House Committee on International Relations Subcommittee on Africa, *Global Human Rights, and International Operations*, May 5, 2005.Σελ2-4.

²¹⁷ Η Αιθιοπία έχει πάρα πολλά θύματα του Ίου του AIDS συγκριτικά με πολλές χώρες του πλανήτη. Οι μόνες χώρες που την ξεπερνούν είναι η Ινδία , η Νιγηρία και η Νότιος Αφρική. David H. Shinn (2005), 'Ethiopia and the United States: Some Key Issues', Testimony before the House Committee on International Relations Subcommittee on Africa, *Global Human Rights, and International Operations* May 5, 2005.Σελ 3.

²¹⁸ International Crisis Group, 'HIV/AIDS AS A SECURITY ISSUE IN AFRICA: LESSONS FROM UGANDA' , 16 April 2004. Σελ : 5-8.

- Και στις δυο χώρες παρουσιάζονται συχνά πολλές κατηγορίες για υποθέσεις καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²²⁰, καταπάτησης του δικαιώματος της ελευθερίας του λόγου²²¹ και προσβολής της ανθρώπινης προσωπικότητας.

Αποθέματα γλυκού νερού (Πηγή: Παγκόσμιοι πόροι 2000-2001, Ινστιτούτο παγκόσμιων Πόρων, Ουάσιγκτον)

- Και οι δυο χώρες αντιμετωπίζουν κάθε χρόνο μεγάλα προβλήματα από ξηρασίες²²², έλλειψη τροφίμων και μειωμένης καλλιέργειας²²³, ξαφνικές φονικές πλημμύρες ενώ η ολοένα και πιο συχνή έλλειψη νερού²²⁴ δημιουργεί ακραίες καταστάσεις. Λύση πρέπει να είναι μια

²¹⁹ Philip White , (2005) , ‘ War and food security in Eritrea and Ethiopia, 1998–2000’, *Overseas Development Institute*, 92- 113. Σελ :593-596.

²²⁰ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008.Σελ 15-16 και BBC World News:**Eritrean Christians tell of torture**,27 September 2007<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7015033.stm>

²²¹ BBC World News: **Country profile: Eritrea**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070813.stm

²²² Αν αναλογιστεί κανείς ότι 9 από τις 14 χώρες της Μέσης Ανατολής έχουν πρόβλημα λειψυδρίας και ότι ο πληθυσμός τους συνεχώς αυξάνεται, γίνεται αντιληπτό το τεράστιο πρόβλημα που αναδύεται στην περιοχή. Ανάλογα προβλήματα υπάρχουν ανάμεσα στις χώρες που τροφοδοτεί ο Νείλος (Αίγυπτος, Αιθιοπία, Σουδάν), ο Γάγγης (Ινδία – Μπαγκλαντές) ενώ πολύ λίγα είναι τα παραδείγματα, όπου τελικά επήλθε συμφωνία ανάμεσα στα αντιμαχόμενα μέρη για τη κοινή διαχείριση του νερού (Ινδία – Πακιστάν για τον Ινδό ποταμό το 1960). Postel Sandra, Flavin K., Brown L., *Οικολογική Κρίση και Βιώσιμη Κοινωνία*, Εναλλακτικές Εκδόσεις – Κομμούνα, Αθήνα, 1991.

²²³ Παγκόσμιο Διατροφικό Πρόγραμμα (W.F.P.): www.wfp.org/index.asp?section=9 και Δράση ενάντια στη πείνα: www.act-fr.org και Ravinder Rena, (2005) , ‘Challenges for Food Security in Eritrea: A Descriptive and Qualitative Analysis’, African Development Bank 2005 ,pp 193-213.

²²⁴ Το νερό κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες αλλά πιο πολύ στο μέλλον αποτελεί και θα αποτελέσει ένα από τα βασικά σημεία τριβής ανάμεσα σε διεκδικήτριες χώρες. Μία οικογένεια στο Φοίνιξ των Η.Π.Α. ξοδεύει 3.000 λίτρα νερού την ημέρα, ενώ η αντίστοιχη οικογένεια στην Κένυα της Αφρικής μόλις το 5% αυτής της ποσότητας, τη στιγμή που η βροχόπτωση είναι κοινή και στις δύο πόλεις, της τάξης των 16-18 εκατοστών ετησίως. Ο πληθυσμός που ζει και στα δύο μέρη υπερβαίνει το μέγεθος που μπορεί να συντηρηθεί από τα τοπικά φυσικά αποθέματα. Η ψευδαίσθηση αυτή της αφθονίας που δημιουργείται στο Φοίνιξ, στηρίζεται πάνω σε ένα σύνολο από μεγάλα τεχνικά έργα, φράγματα,

διακρατική συνεργασία²²⁵ των χωρών του Ανατολικού Κέρας της Αφρικής για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από τις κλιματικές αλλαγές.

- Το πολιτικό σύστημα και στις δυο χώρες χαρακτηρίζεται ως ήπιας μορφής δημοκρατία²²⁶. Και δεν είναι τυχαίο. Στην Αιθιοπία αλλά και στην Ερυθραία από το 1993 μέχρι σήμερα, στην εξουσία βρίσκονται τα ίδια πολιτικά κόμματα με τους ίδιους πολιτικούς αρχηγούς. Στην Ερυθραία συγκεκριμένα όλα τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης χαρακτηρίζονται ως παράνομα και δεν διεξάγονται εκλογές ενώ στην Αιθιοπία μόλις το 2005 διεξήχθησαν εκλογές οι οποίες όμως χαρακτηρίστηκαν ως νοθευμένες, προβληματικές και μη ανταποκρινόμενες στις βασικές επιταγές ενός ελεύθερου δημοκρατικού πολιτεύματος. Στόχος πρέπει να είναι και στα δυο κράτη μια δημοκρατική μεταρρύθμιση (η οποία να δημιουργήσει σταδιακά το ανάλογο περιβάλλον σιγουριάς και εμπιστοσύνης μεταξύ των εκάστοτε κυβερνήσεων και του λαού)²²⁷

Για όλους αυτούς του λόγους, λοιπόν, οι κυβερνήσεις της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας πρέπει να κατανοήσουν πως υπάρχουν πολύ σημαντικά κοινά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουν μέσω μιας καλής συνεργασίας. Μόνο έτσι θα επιτευχθεί ο στόχος να αναπτυχθούν αυτές οι δυο χώρες και να καλυτερέψει ουσιαστικά το επίπεδο διαβίωσης των λαών τους. Με τη διαίωσιση της εχθρικότητας, του μίσους και της αντιπαλότητας δεν έχουν αυτά τα δυο κράτη να κερδίσουν απολύτως τίποτα απεναντίας χάνουν συνεχώς στο πεδίο της γενικότερης ανάπτυξης τους σε όλο το κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό φάσμα.

εκτροπές ποταμών, υπεράντληση, που ενώ ικανοποιούν τη ζήτηση δημιουργούν τεράστια περιβαλλοντικά προβλήματα με την καταστροφή των οικοσυστημάτων, υποθηκεύοντας τη ζωή για τις επόμενες γενιές. Βλέπε: Postel Sandra, *Η Τελευταία Οάση*, Νέα Σύνορα – Α.Α.Λιβάνη, Αθήνα, 1992 και Ενημερωτικό δελτίο Τ.Ε.Ε., "Αφιέρωμα: Βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και μακροπρόθεσμη προστασία των διαθέσιμων πόρων", φύλλο 2206, 8/7/2002.

²²⁵ Wichelns, Dennis, Barry Jr, John, Mller, Martina, Nakao, Megumi, Philo, Lisa D. and Zitello, Adam(2003)'Cooperation regarding water and other resources will enhance economic development in Egypt, Sudan, Ethiopia and Eritrea',*International Journal of Water Resources Development*,19:4,535 — 552.Σελ: 547-549.

²²⁶ International Crisis Group, *Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War*. Africa Report N°141 – 17 June 2008.Σελ 15-16.

²²⁷ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',*Cambridge Review of International Affairs*,16:1,119 — 133. Σελ: 131-132.

Παράρτημα

1) Η Συμφωνία του Αλγέρι 12/12/2000 μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας.

AGREEMENT BETWEEN:

THE GOVERNMENT OF THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA AND THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ERITREA.

The Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia and the Government of the State of Eritrea (the “parties”),

REAFFIRMING their acceptance of the Organization of African Unity (“OAU”) Framework Agreement and the Modalities for its Implementation, which have been endorsed by the 35th ordinary session of the Assembly of Heads of State and Government, held in Algiers, Algeria, from 12 to 14 July 1999,

RECOMMITTING themselves to the Agreement on Cessation of Hostilities, signed in Algiers on 18 June 2000,

WELCOMING the commitment of the OAU and United Nations, through their endorsement of the Framework Agreement and Agreement on Cessation of Hostilities, to work closely with the international community to mobilize resources for the resettlement of displaced persons, as well as rehabilitation and peace building in both countries,

Have agreed as follows:

Article 1

1. The parties shall permanently terminate military hostilities between themselves. Each party shall refrain from the threat or use of force against the other.
2. The parties shall respect and fully implement the provisions of the Agreement on Cessation of Hostilities.

Article 2

1. In fulfilling their obligations under international humanitarian law, including the 1949 Geneva Conventions relative to the protection of victims of armed conflict (“1949 Geneva Conventions”), and in cooperation with the International Committee of the Red Cross, the parties shall without delay release and repatriate all prisoners of war.
2. In fulfilling their obligations under international humanitarian law, including the 1949 Geneva Conventions, and in cooperation with the International Committee of the Red Cross, the parties shall without delay, release and repatriate or return to their last place of residence all other persons detained as a result of the armed conflict.

3. The parties shall afford humane treatment to each other's nationals and persons of each other's national origin within their respective territories.

Article 3

1. In order to determine the origins of the conflict, an investigation will be carried out on the incidents of 6 May 1998 and on any other incident prior to that date which could have contributed to a misunderstanding between the parties regarding their common border, including the incidents of July and August 1997.

2. The investigation will be carried out by an independent, impartial body appointed by the Secretary General of the OAU, in consultation with the Secretary General of the United Nations and the two parties.

3. The independent body will endeavor to submit its report to the Secretary General of the OAU in a timely fashion.

4. The parties shall cooperate fully with the independent body.

5. The Secretary General of the OAU will communicate a copy of the report to each of the two parties, which shall consider it in accordance with the letter and spirit of the Framework Agreement and the Modalities.

Article 4

1. Consistent with the provisions of the Framework Agreement and the Agreement on Cessation of Hostilities, the parties reaffirm the principle of respect for the borders existing at independence as stated in resolution AHG/Res. 16(1) adopted by the OAU Summit in Cairo in 1964, and, in this regard, that they shall be determined on the basis of pertinent colonial treaties and applicable international law.

2. The parties agree that a neutral Boundary Commission composed of five members shall be established with a mandate to delimit and demarcate the colonial treaty border based on pertinent colonial treaties (1900, 1902 and 1908) and applicable international law. The Commission shall not have the power to make decisions *ex aequo et bono*.

3. The Commission shall be located in The Hague.

4. Each party shall, by written notice to the United Nations Secretary General, appoint two commissioners within 45 days from the effective date of this Agreement, neither of whom shall be nationals or permanent residents of the party making the appointment. In the event that a party fails to name one or both of its party-appointed commissioners within the specified time, the Secretary-General of the United Nations shall make the appointment.

5. The president of the Commission shall be selected by the party-appointed commissioners or, failing their agreement within 30 days of the date of appointment of the latest party-appointed commissioner, by the Secretary-General of the United Nations after consultation with the parties. The president shall be neither a national nor permanent resident of either party.

6. In the event of the death or resignation of a commissioner in the course of the proceedings, a substitute commissioner shall be appointed or chosen pursuant to the procedure set forth in this paragraph that was applicable to the appointment or choice of the commissioner being replaced.

7. The UN Cartographer shall serve as Secretary to the Commission and undertake such tasks as assigned to him by the Commission, making use of the technical expertise of the UN Cartographic Unit. The Commission may also engage the services of additional experts as it deems necessary.

8. Within 45 days after the effective date of this Agreement, each party shall provide to the Secretary its claims and evidence relevant to the mandate of the Commission. These shall be provided to the other party by the Secretary.

9. After reviewing such evidence and within 45 days of its receipt, but not earlier than 15 days after the Commission is constituted, the Secretary shall transmit to the Commission and the parties any materials relevant to the mandate of the Commission as well as his findings identifying those

portions of the border as to which there appears to be no dispute between the parties. The Secretary shall also transmit to the Commission all the claims and evidence presented by the parties.

10. With regard to those portions of the border about which there appears to be controversy, as well as any portions of the border identified pursuant to paragraph 9 with respect to which either party believes there to be controversy, the parties shall present their written and oral submissions and any additional evidence directly to the Commission, in accordance with its procedures.

11. The Commission shall adopt its own rules of procedure based upon the 1992 Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitrating Disputes Between Two States. Filing deadlines for the parties' written submissions shall be simultaneous rather than consecutive. All decisions of the Commission shall be made by a majority of the commissioners.

12. The Commission shall commence its work not more than 15 days after it is constituted and shall endeavor to make its decision concerning delimitation of the border within six months of its first meeting. The Commission shall take this objective into consideration when establishing its schedule. At its discretion, the Commission may extend this deadline.

13. Upon reaching a final decision regarding delimitation of the borders, the Commission shall transmit its decision to the parties and Secretaries General of the OAU and the United Nations for publication, and the Commission shall arrange for expeditious demarcation.

14. The parties agree to cooperate with the Commission, its experts and other staff in all respects during the process of delimitation and demarcation, including the facilitation of access to territory they control. Each party shall accord to the Commission and its employees the same privileges and immunities as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention on Diplomatic Relations.

15. The parties agree that the delimitation and demarcation determinations of the Commission shall be final and binding. Each party shall respect the border so determined, as well as territorial integrity and sovereignty of the other party.

16. Recognizing that the results of the delimitation and demarcation process are not yet known, the parties request the United Nations to facilitate resolution of problems which may arise due to the transfer of territorial control, including the consequences for individuals residing in previously disputed territory.

17. The expenses of the Commission shall be borne equally by the two parties. To defray its expenses, the Commission may accept donations from the United Nations Trust Fund established under paragraph 8 of Security Council Resolution 1177 of 26 June 1998.

Article 5

1. Consistent with the Framework Agreement, in which the parties commit themselves to addressing the negative socio-economic impact of the crisis on the civilian population, including the impact on those persons who have been deported, a neutral Claims Commission shall be established. The mandate of the Commission is to decide through binding arbitration all claims for loss, damage or injury by one Government against the other, and by nationals (including both natural and juridical persons) of one party against the Government of the other party or entities owned or controlled by the other party that are (a) related to the conflict that was the subject of the Framework Agreement, the Modalities for its Implementation and the Cessation of Hostilities Agreement, and (b) result from violations of international humanitarian law, including the 1949 Geneva Conventions, or other violations of international law. The Commission shall not hear claims arising from the cost of military operations, preparing for military operations, or the use of force, except to the extent that such claims involve violations of international humanitarian law.

2. The Commission shall consist of five arbitrators. Each party shall, by written notice to the United Nations Secretary General, appoint two members within 45 days from the effective date of this agreement, neither of whom shall be nationals or permanent residents of the party making the

appointment. In the event that a party fails to name one or both of its party-appointed arbitrators within the specified time, the Secretary-General of the United Nations shall make the appointment.

3. The president of the Commission shall be selected by the party-appointed arbitrators or failing their agreement within 30 days of the date of appointment of the latest party-appointed arbitrator, by the Secretary-General of the United Nations after consultation with the parties. The president shall be neither a national nor permanent resident of either party.

4. In the event of the death or resignation of a member of the Commission in the course of the proceedings, a substitute member shall be appointed or chosen pursuant to the procedure set forth in this paragraph that was applicable to the appointment or choice of the arbitrator being replaced.

5. The Commission shall be located in The Hague. At its discretion it may hold hearings and conduct investigations in the territory of either party, or at such other location as it deems expedient.

6. The Commission shall be empowered to employ such professional, administrative and clerical staff as it deems necessary to accomplish its work, including establishment of a Registry. The Commission may also retain consultants and experts to facilitate the expeditious completion of its work.

7. The Commission shall adopt its own rules of procedure based upon the 1992 Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitrating Disputes Between Two States. All decisions of the Commission shall be made by a majority of the commissioners.

8. Claims shall be submitted to the Commission by each of the parties on its own behalf and on behalf of its nationals, including both natural and juridical persons. All claims submitted to the Commission shall be filed no later than one year from the effective date of this agreement. Except for claims submitted to another mutually agreed settlement mechanism in accordance with paragraph 16 or filed in another forum prior to the effective date of this agreement, the Commission shall be the sole forum for adjudicating claims described in paragraph 1 or filed under paragraph 9 of this Article, and any such claims which could have been and were not submitted by that deadline shall be extinguished, in accordance with international law.

9. In appropriate cases, each party may file claims on behalf of persons of Ethiopian or Eritrean origin who may not be its nationals. Such claims shall be considered by the Commission on the same basis as claims submitted on behalf of that party's nationals.

10. In order to facilitate the expeditious resolution of these disputes, the Commission shall be authorized to adopt such methods of efficient case management and mass claims processing as it deems appropriate, such as expedited procedures for processing claims and checking claims on a sample basis for further verification only if circumstances warrant.

11. Upon application of either of the parties, the Commission may decide to consider specific claims, or categories of claims, on a priority basis.

12. The Commission shall commence its work not more than 15 days after it is constituted and shall endeavor to complete its work within three years of the date when the period for filing claims closes pursuant to paragraph 8.

13. In considering claims, the Commission shall apply relevant rules of international law. The Commission shall not have the power to make decisions *ex aequo et bono*.

14. Interest, costs and fees may be awarded.

15. The expenses of the Commission shall be borne equally by the parties. Each party shall pay any invoice from the Commission within 30 days of its receipt.

16. The parties may agree at any time to settle outstanding claims, individually or by categories, through direct negotiation or by reference to another mutually agreed settlement mechanism.

17. Decisions and awards of the commission shall be final and binding. The parties agree to honor all decisions and to pay any monetary awards rendered against them promptly.

18. Each party shall accord to members of the Commission and its employees the privileges and immunities that are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention on Diplomatic Relations.

Article 6

1. This agreement shall enter into force on the date of signature.
2. The parties authorize the Secretary General of the OAU to register this agreement with the Secretariat of the United Nations in accordance with article 102(1) of the Charter of the United Nations.

DONE at [Algiers, Algeria] on the [12th] day of December, 2000, in duplicate, in the English language.

FOR THE GOVERNMENT OF THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA:
[Prime Minister Meles Zenawi]

FOR THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ERITREA:
[President Issaias Afewerki]

2) Το Ειρηνευτικό Σχέδιο - U.S.-Rwanda Pease Plan του 1998

U.S. Department of State Office of the Spokesman Press
Statement

Press Statement by James P. Rubin, Spokesman
June 3, 1998

The Dispute Between Ethiopia and Eritrea

At the request of both parties, for more than two weeks the Governments of the United States and Rwanda have been engaged in intensive efforts to facilitate a peaceful resolution of the dispute between Eritrea and Ethiopia.

The objective of the joint American-Rwandan facilitation effort has been to promote a peaceful and durable settlement of this dispute and to prevent a war, which would cost many lives and undermine regional stability. Having excellent relations with the Governments of both Eritrea and Ethiopia, the United States and Rwanda have sought to encourage both parties to protect the peace that has taken

root in the Horn of Africa since 1991. Throughout our facilitation effort, we urged both parties to exercise restraint.

The facilitation team listened carefully to the detailed positions of both parties and attempted to take full account of their respective perspectives and interests without making any judgment as to where the disputed border lies or what actions may have precipitated the crisis that began with the border skirmish on May 6. Based on our consultations, it is clear to the United States and Rwanda that there are many areas of commonality between the two parties and that there exists a practical, principled basis for peaceful resolution of this conflict. Thus, the facilitators presented recommendations to both parties on May 30-31 and asked each party to confirm their acceptance of these recommendation.

The U.S.-Rwandan recommendations are summarized as follows:

- 1) Both parties should commit themselves to the following principles: resolving this and any other dispute between them by peaceful means; renouncing force as a means of imposing solutions; agreeing to undertake measures to reduce current tensions; and seeking the final disposition of their common border, on the basis of established colonial treaties and international law applicable to such treaties.
- 2) To reduce current tensions, and without prejudice to the territorial claims of either party: a small observer mission should be deployed to Badme; Eritrean forces should redeploy from Badme to positions held before May 6, 1998; the previous civilian administration should return; and there should be an investigation into the events of May 6, 1998.
- 3) To achieve lasting resolution of the underlying border dispute, both parties should agree to the swift and binding delimitation and demarcation of the Eritrea-Ethiopia border. Border delimitation should be determined on the basis of established colonial treaties and international law applicable to such treaties, and the delimitation and demarcation process should be completed by a qualified technical team as soon as possible. The demarcated border should be accepted and adhered to by both parties, and, upon completion of demarcation, the legitimate authorities assume jurisdiction over their respective sovereign territories.
- 4) Both parties should demilitarize the entire common border as soon as possible.

Finally, the facilitators presented both sides with a detailed implementation plan and recommended that each party convey, in a legal and binding manner, their acceptance of the above recommendations and implementation plan to the facilitators. The United States and Rwanda regret that these recommendations have not yet been accepted by both sides as the basis for a peaceful resolution of this dispute. We are gravely concerned by the resumption of hostilities in recent days, which will render more difficult efforts to achieve a peaceful outcome.

As friends of the Government of Eritrea and Ethiopia, the United States and Rwanda call on both sides to avoid an escalation of the conflict, to reaffirm their commitment to a peaceful resolution of this dispute, to halt the fighting and to accept without delay the facilitators' recommendations as the basis for a peaceful resolution of this conflict. We remain committed to helping both sides achieve a peaceful settlement and avoid wider conflict through pursuit of further diplomatic efforts. The Rwandan Government is issuing a statement on this important matter as well. [end of document]

3) Ψήφισμα 1312 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την συγκρότηση της ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE)

United Nations

S/RES/1312 (2000)

Security Council

Distr.: General

31 July 2000

Resolution 1312 (2000)

**Adopted by the Security Council at its 4181st meeting, on
31 July 2000**

The Security Council,

Recalling resolutions 1298 (2000) of 17 May 2000 and 1308 (2000) of 17 July 2000 and all its previous resolutions and statements of its President pertaining to the Ethiopia-Eritrea conflict,

Commending the Organization of African Unity (OAU) for successfully facilitating the Agreement on Cessation of Hostilities between the Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia and the Government of the State of Eritrea (S/2000/601), signed in Algiers on 18 June 2000,

Recalling the official communications by the Governments of Ethiopia (S/2000/627) and Eritrea (S/2000/612) of 30 and 26 June 2000 respectively to the Secretary-General requesting United Nations assistance in implementing the Cessation of Hostilities Agreement,

Recalling the relevant principles contained in the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel adopted on 9 December 1994,

Welcoming the report of the Secretary-General of 30 June 2000 (S/2000/643), and *recalling* the letter of its President endorsing the Secretary-General's decision to dispatch reconnaissance and liaison teams to the region (S/2000/676),

1. *Decides* to establish the United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea consisting of up to 100 military observers and the necessary civilian support staff until 31 January 2001, in anticipation of a peacekeeping operation subject to future Council authorization, and to undertake the following mandate:

(a) to establish and maintain liaison with the parties;

(b) to visit the parties' military headquarters and other units in all areas of operation of the mission deemed necessary by the Secretary-General;

(c) to establish and put into operation the mechanism for verifying the cessation of hostilities;

(d) to prepare for the establishment of the Military Coordination Commission provided for in the Cessation of Hostilities Agreement;

(e) to assist in planning for a future peacekeeping operation as necessary;

2. *Welcomes* the discussions between the Secretariats of the United Nations and the OAU on cooperation in the implementation of the Cessation of Hostilities Agreement;

3. *Calls* on the parties to provide the Mission with the access, assistance, support and protection required for the performance of its duties;

4. *Requests* the parties to facilitate the deployment of mine action experts and assets under the United Nations Mine Action Service to further assess the mine and unexploded ordnance problem and to provide technical assistance to the parties to carry out emergency mine action required;

5. *Decides* that the measures imposed by paragraph 6 of its resolution 1298 (2000) shall not apply to the sale or supply of equipment and related *matériel* for the use of the United Nations Mine Action Service, or to the provision of related technical assistance and training by that Service;

6. *Stresses* the importance of the rapid delimitation and demarcation of the common border between the parties in accordance with the OAU Framework Agreement (S/1998/1223, annex) and the Cessation of Hostilities Agreement;

7. *Requests* the Secretary-General to continue planning for a peacekeeping operation and to begin to take the administrative measures for assembling such a mission, which would be subject to future Council authorization;

8. *Requests* the Secretary-General to provide periodic reports, as necessary, on the establishment and work of the Mission;

9. *Decides* to remain actively seized of the matter.

4) Ψήφισμα 1827 (2008) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τον οριστικό τερματισμό της ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE)

United Nations

S/RES/1827 (2008)

Security Council

Distr.: General
30 July 2008

Resolution 1827 (2008)

**Adopted by the Security Council at its 5946th meeting,
on 30 July 2008**

The Security Council,

Reaffirming all its previous resolutions and statements of its President pertaining to the situation between Ethiopia and Eritrea,

Stressing once again its unwavering commitment to the peace process and to the full and expeditious implementation of the Agreement on Cessation of Hostilities of 18 June 2000 (S/2000/601) and the Peace Agreement of 12 December 2000 (S/2000/1183) (hereinafter referred to as “the Algiers Agreements”) as a basis for peaceful and cooperative relations between Ethiopia and Eritrea,

Considering that Ethiopia and Eritrea bear a shared responsibility in the implementation of the Algiers Agreements, in which they agreed that the delimitation and demarcation determinations of the Eritrea-Ethiopia Boundary Commission (EEBC) shall be final and binding and that their forces shall respect the integrity of the Temporary Security Zone (TSZ),

Reaffirming that the primary responsibility for achieving a comprehensive and lasting settlement of the border dispute and normalizing their relations rests with Ethiopia and Eritrea, and that the Security Council stands ready to assist them in addressing the underlying fundamental issues, taking into account the interests and concerns of both countries,

Regretting that Eritrea’s obstructions towards the United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE) reached a level so as to undermine the basis of the Mission’s mandate and compelled UNMEE to temporarily relocate from Eritrea, *stressing* that this relocation was without prejudice to the Algiers Agreements and to the integrity of the TSZ, and *recalling* the Security Council’s previous condemnation of Eritrea’s lack of cooperation,

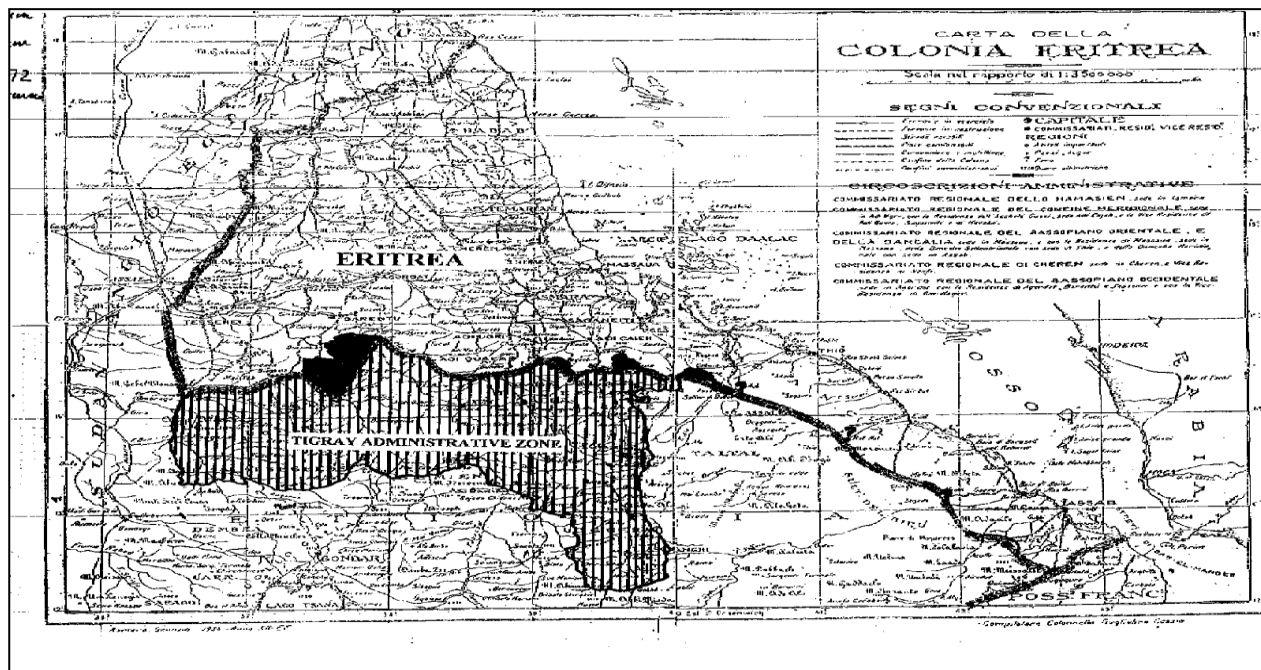
Commending the efforts made by UNMEE and its military and civilian personnel to accomplish its duties, despite the difficult circumstances, and *expressing* its deep appreciation for the contribution and dedication of the troop-contributing countries to the work of UNMEE,

Having considered the special report of the Secretary-General of 7 April 2008 (S/2008/226), the letters from Ethiopia and Eritrea dated respectively 17 and 18 June 2008, in response to the letters of the President of the Security Council of 10 June 2008, and the letter from the Secretary-General of 28 July 2008 (S/2008/496), in response to the letter of the President of the Security Council of 3 July 2008,

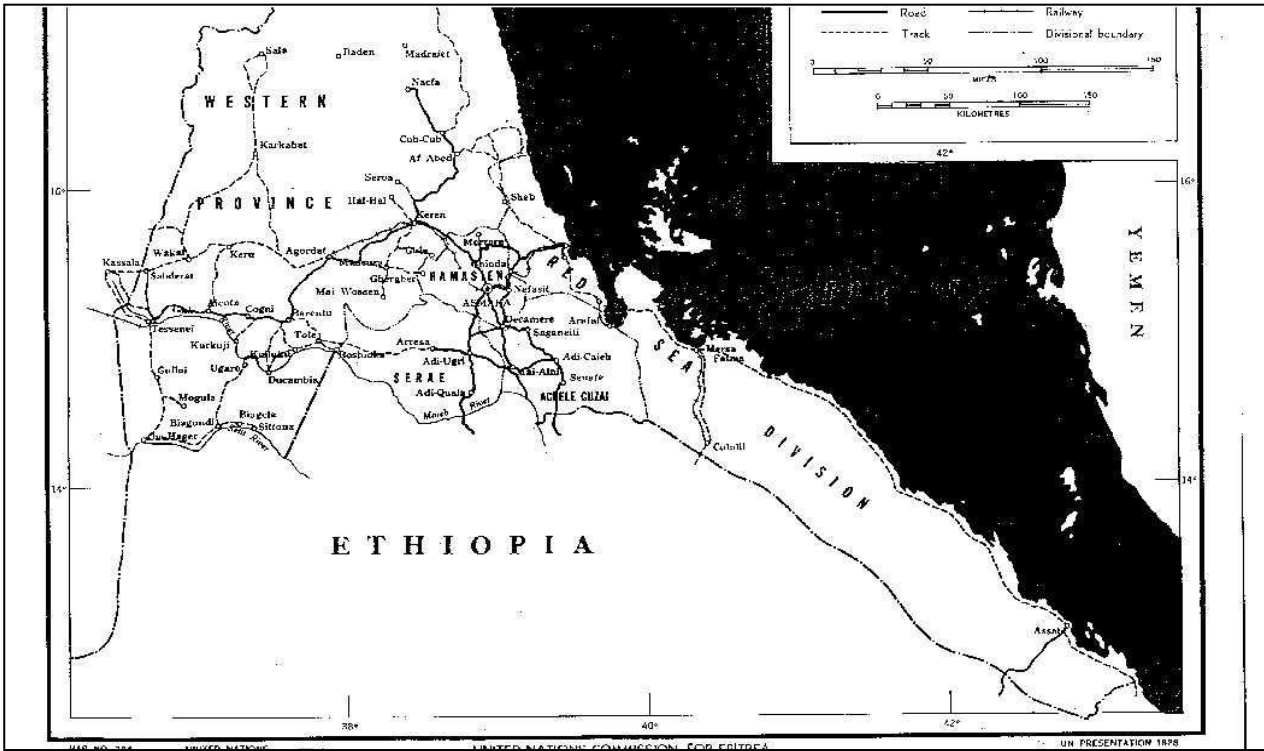
1. *Decides* to terminate UNMEE's mandate effective on 31 July 2008, *emphasizes* that this termination is without prejudice to Ethiopia and Eritrea's obligations under the Algiers Agreements and *calls upon* both countries to cooperate fully with the United Nations including in the process of liquidation of UNMEE;
2. *Demands* Ethiopia and Eritrea to comply fully with their obligations under the Algiers Agreements, to show maximum restraint and refrain from any threat or use of force against each other, and to avoid provocative military activities;
3. *Strongly supports* the ongoing efforts by the Secretary-General and the international community to engage with Ethiopia and Eritrea to help them to implement the Algiers Agreements, to normalize their relations, to promote stability between them, and to lay the foundation for a comprehensive and lasting peace between them, and *urges* again Ethiopia and Eritrea to accept the Secretary-General's good offices;
4. *Requests* the Secretary-General to further explore with Ethiopia and Eritrea the possibility of a United Nations presence in Ethiopia and Eritrea in the context of the maintenance of international peace and security;
5. *Requests* the Secretary-General to keep the Council regularly informed of the situation between Ethiopia and Eritrea and to make recommendations as appropriate;
6. *Decides* to remain actively seized of the matter.

Χάρτες

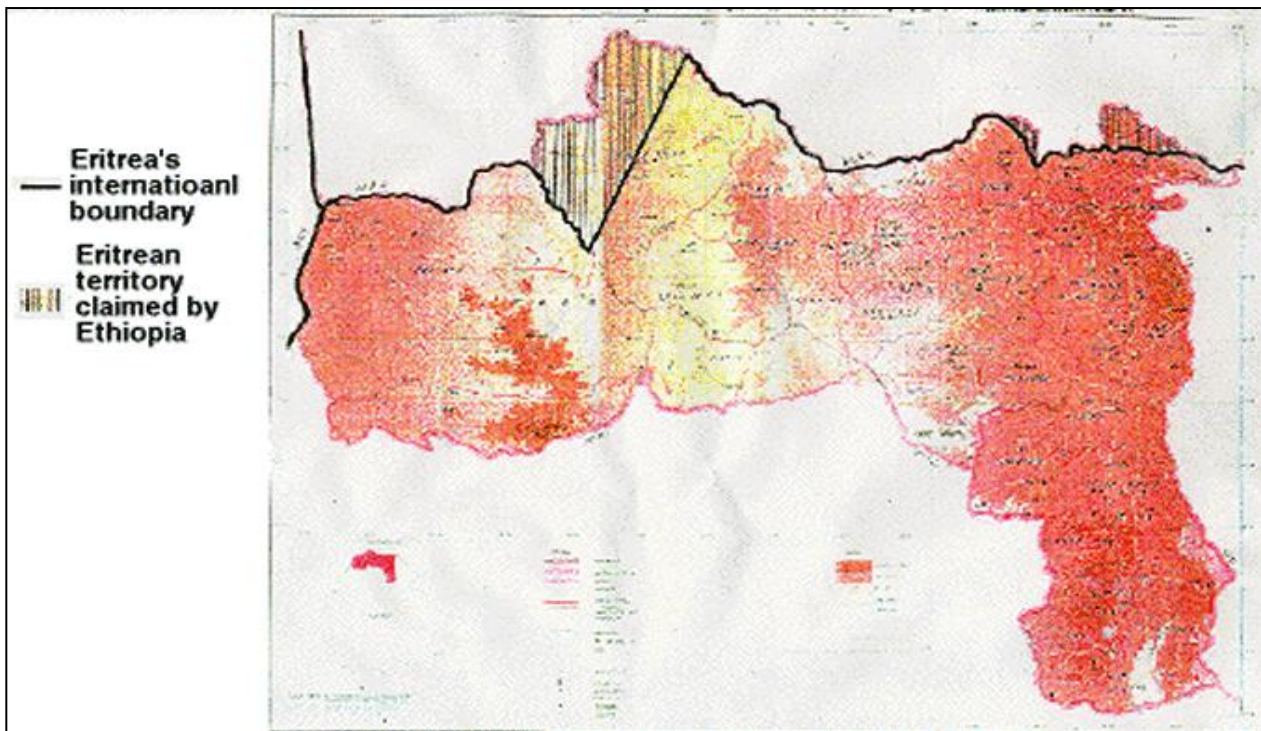
Χάρτης 1: Χάρτης των συνόρων της Ερυθραίας και της Αιθιοπίας τα χρόνια της Ιταλικής Αποικιοκρατίας . (Eritrea- Ethiopia Conflict Page: <http://www.dehai.org/conflict/>)

Χάρτης 2: Χάρτης της Ερυθραίας του 1950. (Eritrea- Ethiopia Conflict Page: <http://www.dehai.org/conflict/>)

Χάρτης 3 : Ο περιβόητος Χάρτης του 1997 που εξέδωσε η Αιθιοπία και ο οποίος περιλαμβάνει τμήματα της Ερυθραίας στην επικράτεια της Αιθιοπίας. (Eritrea- Ethiopia Conflict Page: <http://www.dehai.org/conflict/>)

Χάρτης 4: Σημερινή κατάσταση των συνόρων Αιθιοπίας-Ερυθραίας. (Eritrea- Ethiopia Conflict Page: <http://www.dehai.org/conflict/>)

Βιβλιογραφικές Πηγές

Πρωτογενείς Πηγές

- ❖ Το Ειρηνευτικό Σχέδιο - U.S.-Rwanda Peace Plan του 1998.
- ❖ Ψήφισμα 1312 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την συγκρότηση της ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE).
- ❖ Η Συμφωνία του Αλγέρι 12/12/2000 μεταξύ Αιθιοπίας και Ερυθραίας. (The Algiers Peace Agreement (December Agreement) between Ethiopia and Eritrea, 2000), http://www.unmeeonline.org/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=0
- ❖ **Eritrea - Ethiopia Boundary Commission decision** : Regarding Delimitation of the Border between The State of Eritrea and The Federal Democratic Republic of Ethiopia. 13/4/2002.
- ❖ Ψήφισμα 1827 (2008) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τον οριστικό τερματισμό της ειρηνευτικής αποστολής για την Αιθιοπία και την Ερυθραία (UNMEE).

Βιβλία

- ❖ Bahiru Zewde, *History of modern Ethiopia 1855-1991*, 2nd ed. ,77 , Addis Abeba University Press , 2000

- ❖ Heraklides Alexis , *The Self-determination of Minorities in International Politics*, British Library Cataloguing in Publication Data, 1991
- ❖ Βαρβαρούσης Πάρης , *Στρατηγική των Παιγνίων : Συνεργασία και Σύγκρουση στις Διεθνείς Σχέσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, 1998
- ❖ Βαρβαρούσης Πάρης, *Διεθνείς Σχέσεις και Εξωτερική Πολιτική στον 21 αιώνα*, Εκδόσεις Παπαζήση, 2004
- ❖ Τσινισιζέλης Μιχάλης – Υφαντής Κώστας (επιμέλεια), *Σύγχρονα Προβλήματα Διεθνών Σχέσεων. Κρατική Κυριαρχία: Απειλές και Προκλήσεις*, Βιβλιοθήκη Διεθνών και Ευρωπαϊκών Μελετών , Ι. Σιδέρης , Αθήνα, 2000
- ❖ FEUCHTWANGER , E. J., NAILOR , Peter Houndmills , *The soviet union and the third world*, Macmillan 1985
- ❖ Τσόντος , Ιωάννης Ν., *Η Αβησσυνία άλλοτε και τώρα : μετά πολλών εικόνων* , Ιωάννου Ν. Τσόντου, Αλεξάνδρεια : Τυπογραφείο του Εμπορίου 1937
- ❖ Ντιμπεκούλου Ζεουντιε, *Οι Σχέσεις εκκλησίας και πολιτείας εν Αιθιοπία, κατά το Σύνταγμα του 1955 : The Relations of church and state in Ethiopia according to the constitution of 1955*, Αθήνα : Εθνικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Νομική Σχολή. 1975
- ❖ Tsegaye A, Aga, *Κοινωνικοπολιτική διάθρωσις της Αιθιοπίας του 19ου και 20ού αιώνας : Social and political structure of Ethiopia from 19th to 20th century*, Πάντειος Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών Αθήνα : 1970
- ❖ Tom J. Farer, *War Clouds on the Horn of Africa*, 1 Carnegie Endowment for International peace, 1976

Περιοδικά

- ❖ Pratt, Martin(2006)'A Terminal Crisis? Examining the Breakdown of the Eritrea-Ethiopia Boundary Dispute Resolution Process',*Conflict Management and Peace Science*,23:4,329 — 341.
- ❖ Bariagaber, Assefaw(1998)' The politics of cultural pluralism in Ethiopia and Eritrea: trajectories of ethnicity and constitutional experiments' ,*Ethnic and Racial Studies*,21:6,1056 — 1073.
- ❖ Lata, Leenco(2003) 'The Ethiopian-Eritrea war', *Review of African Political Economy*,30:97,369 — 388.
- ❖ Steves, Franklin(2003)'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',*Cambridge Review of International Affairs*,16:1,119 — 133.
- ❖ (2000)'Ethiopia and Eritrea',*Strategic Comments*,6:2,1 — 2.
- ❖ Plant, Martin(2001) ' Towards a cold peace? the outcome of the ethiopia -Eritrea war of 1988 - 2000',*Review of African Political Economy*,28:87,125 — 129.
- ❖ Tom Killion, Historical Dictionary of Eritrea, pp6, *the Scarecrow Press Inc.*1998
- ❖ Reid, Richard(2007) ' The Trans-Mereb Experience: Perceptions of the Historical Relationship between Eritrea and Ethiopia',*Journal of Eastern African Studies*,1:2,238 — 255.

- ❖ Steves, Franklin(2003) 'Regime Change and War: Domestic Politics and the Escalation of the Ethiopia—Eritrea Conflict',*Cambridge Review of International Affairs*,16:1,119 — 133.
- ❖ White, Philip(2002) 'The eritrea-ethiopia border arbitration',*Review of African Political Economy*,29:92,345 — 356.
- ❖ Abbink, John(2003)'Ethiopia—Eritrea: proxy wars and prospects of peace in the horn of Africa',*Journal of Contemporary African Studies*,21:3,407 — 426 .
- ❖ (1989)'Eritrea — Ethiopia conflict: chronology of events 1988-89',*Review of African Political Economy*,16:44,74 —75.
- ❖ Müller, Tanja R.(2006) 'State making in the Horn of Africa: notes on Eritrea and prospects for the end of violent conflict in the Horn',*Conflict, Security & Development*,6:4,503 — 530.
- ❖ (2000)'Un Security Council Resolution 1312 Establishing The UN Mission In Ethiopia And Eritrea (UNMEE)',*International Peacekeeping*,7:4,216 — 221.
- ❖ Hedru, Debessay(2003)'Eritrea: transition to dictatorship, 1991-2003',*Review of African Political Economy*,30:97,435 — 444.
- ❖ Novati, Giampaolo Calchi(2008)'Italy and Africa: how to forget colonialism',*Journal of Modern Italian Studies*,13:1,41 — 57.
- ❖ Tibebe, Teshale(2008)'Modernity, Eurocentrism and radical politics in Ethiopia, 1961-1991',*African Identities*,6:4,345 — 371
- ❖ Kjetil Tronvoll (1999)' Borders of violence - boundaries of identity: demarcating the Eritrean nation-state' , *Ethnic and Racial Studies* ,Volume 22 Number 6 November 1999 pp. 1037–1060.
- ❖ Tekle, Amare(1996)'International relations in the Horn of Africa (1991-96)',*Review of African Political Economy*,23:70,499 — 509.
- ❖ Petras, James F. and Morley, Morris H.(1984)'The Ethiopian military state and Soviet-US involvement in the horn of Africa',*Review of African Political Economy*,11:30,21 — 31.
- ❖ Clapham, Christopher(1996)'Eritrean independence and the collapse of Ethiopian centralism: Causes, consequences, and implications',*Geopolitics*,1:2,115 — 129.
- ❖ Tadesse, Medhane and Young, John(2003)'TPLF: reform or decline?',*Review of African Political Economy*,30:97,389 — 403.
- ❖ Bariagaber, Assefaw(1998)'The politics of cultural pluralism in Ethiopia and Eritrea: trajectories of ethnicity and constitutional experiments',*Ethnic and Racial Studies*,21:6,1056 — 1073.
- ❖ JUNE ROCK , (1999) ' Relief and rehabilitation in Eritrea: lessons and issues' , *Third World Quarterly* , Vol 20, No 1, pp 129-142.
- ❖ Triulzi,Alessandro(2006) 'Displacing the Colonial Event' ,*Interventions*,8:3,430 — 443.
- ❖ Hepner, Tricia M. Redeker(2007)'Transnational governance and the centralization of state power in Eritrea and exile',*Ethnic and Racial Studies*,31:3,476 — 502.

- ❖ White, Philip and Cliffe, Lionel(2000)'War & famine in Ethiopia & Eritrea',*Review of African Political Economy*,27:84,329 — 333.
- ❖ Wichelns, Dennis, Barry Jr, John, Miller, Martina, Nakao, Megumi, Philo, Lisa D. and Zitello, Adam(2003) 'Cooperation regarding water and other resources will enhance economic development in Egypt, Sudan, Ethiopia and Eritrea',*International Journal of Water Resources Development*,19:4,535 — 552.
- ❖ Clapham, Christopher(1992) 'The socialist experience in Ethiopia and its demise',*Journal of Communist Studies and Transition Politics*,8:2,105 — 125.
- ❖ Redda, Araya(1983) 'The famine in Northern Ethiopia',*Review of African Political Economy*,10:27,157 — 164.
- ❖ Markakis,John(2003) 'The horn of conflict',*Review of African Political Economy*,30:97,359 — 362.
- ❖ Christine Gray (2006) , 'The Eritrea/Ethiopia Claims Commission Oversteps Its Boundaries: A Partial Award?' *EJIL* (2006), Vol. 17 No. 4, 699–721.
- ❖ Philip White , (2005) , ' War and food security in Eritrea and Ethiopia, 1998–2000' , *Overseas Development Institute*, 92- 113.
- ❖ RICHARD REID (2006) , 'TRAUMATIC TRANSITIONS: OPEN SEASON ON THE ERITREAN STATE' , *African Affairs*, 105/421, 637–644.
- ❖ Müller, Tanja R.(2006) 'State making in the Horn of Africa: notes on Eritrea and prospects for the end of violent conflict in the Horn',*Conflict, Security & Development*,6:4,503 — 530.
- ❖ Abdisalam M. Issa-Salwe and Anthony Olden, (2008) , 'Somali web sites, history and politics' , *Centre for Information Management*, Thames Valley University, London, UK στο www.emeraldinsight.com/0001-253X.htm.
- ❖ Fitsum Ghebregiorgis- Luchien Karsten, (2005) , 'Human resource management practices in Eritrea: challenges and prospects' *Faculty of Business and Economics*, University of Asmara, Asmara, Eritrea, and Faculty of Management and Organization, University of Groningen, Groningen, The Netherlands στο www.emeraldinsight.com/0142-5455.htm.
- ❖ Paulos Milkias , (2003) , 'Ethiopia, the TPLF, and the Roots of the 2001 Political Tremor', *Northeast African Studies* Vol. 10, No. 2 (New Series) 2003, pp. 13–66.
- ❖ Martell, Peter(2008)'A View from Eritrea: Any Chance of Change Without War?',*Review of African Political Economy*,35:116,331 — 335.
- ❖ *Asgedet Stefanos*, 'Eritrean Women: Defending National Borders and Challenging Gender Boundaries', *SAIS Review SUMMER-FALL* 2000.
- ❖ Ravinder Rena, (2005) , 'Challenges for Food Security in Eritrea: A Descriptive and Qualitative Analysis', *African Development Bank* 2005 ,pp 193-213.
- ❖ Malcolm D. Evans (2001) , 'The Maritime Delimitation Between Eritrea and Yemen', *14 Leiden Journal of International Law* 141–170.

- ❖ GEBREMARIAM WOLDEMICAEL (2000), ‘THE EFFECTS OF WATER SUPPLY AND SANITATION ON CHILDHOOD MORTALITY IN URBAN ERITREA’, *Cambridge University Press - J. biosoc. Sci.* 32, 207–227 .
- ❖ GAIM KIBREAB (2009), ‘Forced labour in Eritrea’, *Cambridge University Press - J. of Modern African Studies*, 47, 1 pp. 41–72.
- ❖ JOHN MARKAKIS (1988), ‘The Nationalist Revolution in Eritrea’, *The Journal of Modern African Studies*, 26, 1 , pp. 51—70.
- ❖ David H. Shinn (2005), ‘Ethiopia and the United States: Some Key Issues’, Testimony before the House Committee on International Relations Subcommittee on Africa, *Global Human Rights and International Operations* , May 5, 2005.
- ❖ Donald Crummey (2003), ‘The Horn of Africa: Between History and Politics’, *Northeast African Studies*, Vol. 10, No. 3 pp. 117–138.
- ❖ Merera Gudina, (2003), ‘The Elite and the Quest for Peace, Democracy, and Development in Ethiopia: Lessons to be Learn’, *Northeast African Studies Vol. 10*, No. 2 (New Series) , pp. 141–164.
- ❖ G. W. B. HUNTINGFORD, (1962), ‘THE CONSTITUTIONAL HISTORY OF ETHIOPIA’, *Journal of African History*, in, 2 pp. 311-315.
- ❖ ARIC PUTNAM (2007), ‘ ETHIOPIA IS NOW: J. A. ROGERS AND THE RHETORIC OF BLACK ANTICOLONIALISM DURING THE GREAT DEPRESSION’, *RHETORIC & PUBLIC AFFAIRS* VOL. 10, No. 3, , PP. 419–444.
- ❖ Diane E. Lyons, (2007) , ‘Building Power in Rural Hinterlands: An Ethnoarchaeological Study of Vernacular Architecture in Tigray, Ethiopia’, *Journal of Archaeological Method and Theory*, Vol. 14, No. 2, June 2007.
- ❖ Francesca Locatelli, (2003), ‘ Colonial Justice, Crime, and Social Stratification in the “Native Quarters” of Colonial Asmara, 1890–1941: Preliminary Insights from the Court Records of the Indigenous Tribunal of Hamasien’, *Northeast African Studies*, Vol. 10, No. 3 (New Series) 2003, pp. 101–115.
- ❖ Martin Plaut and Patrick Gilkes, (1999), ‘CONFLICT IN THE HORN: WHY ERITREA AND ETHIOPIA ARE AT WAR’, *Royal Institute of International Affairs and works for the BBC World Service - BRIEFING PAPER* New Series No.1 March 1999.
- ❖ Wichelns, Dennis, Barry Jr, John, Miller, Martina, Nakao, Megumi, Philo, Lisa D. and Zitello, Adam(2003)'Cooperation regarding water and other resources will enhance economic development in Egypt, Sudan, Ethiopia and Eritrea',*International Journal of Water Resources Development*,19:4,535 — 552.

Reports

- ❖ International Crisis Group, Beyond the Fragile Peace Between Ethiopia and Eritrea: Averting New War. Africa Report N°141 – 17 June 2008.
- ❖ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Stopping the Slide to War, Africa Report N°48 , 5 November 2007.
- ❖ International Crisis Group, Ethiopia and Eritrea: Preventing War, Africa Report N°101 . 22 December 2005 .
- ❖ International Crisis Group , Ethiopia and Eritrea: War or Peace? Africa Report N°68 . 24 September 2003.
- ❖ International Crisis Group, ‘CAN THE SOMALI CRISIS BE CONTAINED?’, Africa Report N°116 – 10 August 2006.
- ❖ International Crisis Group, SOMALIA: TO MOVE BEYOND THE FAILED STATE, Africa Report N°147 – 23 December 2008.
- ❖ International Crisis Group, Somalia: The Tough Part Is Ahead Africa Briefing N°45 ,Nairobi/Brussels, 26 January 2007.
- ❖ International Crisis Group, ‘SOMALILAND: TIME FOR AFRICAN UNION LEADERSHIP’ , Africa Report N°110 – 23 May 2006.
- ❖ International Crisis Group, ‘SOMALIA’S ISLAMISTS’, Africa Report N°100 – 12 December 2005.
- ❖ International Crisis Group, ‘COUNTER-TERRORISM IN SOMALIA: LOSING HEARTS AND MINDS?’, Africa Report N°95 – 11 July 2005.
- ❖ International Crisis Group, ‘HIV/AIDS AS A SECURITY ISSUE IN AFRICA: LESSONS FROM UGANDA’ , 16 April 2004.
- ❖ International Crisis Group, ‘Sudan’s Comprehensive Peace Agreement: Beyond the Crisis’, Africa Briefing N°50 Nairobi/Brussels, 13 March 2008.
- ❖ International Crisis Group, ‘Sudan: Breaking the Abyei Deadlock’, Africa Briefing N°47 Nairobi/Brussels, 12 October 2007
- ❖ International Crisis Group, ‘DARFUR’S NEW SECURITY REALITY’, Africa Report N°134 – 26 November 2007.
- ❖ International Crisis Group, ‘SOMALIA: COUNTERING TERRORISM IN A FAILED STATE’, Africa Report N° 45 , Nairobi/Brussels ,23 May 2002.
- ❖ International Crisis Group, ‘ CHINA’S GROWING ROLE IN UN PEACEKEEPING’, Asia Report N°166 – 17 April 2009.
- ❖ Belai Abbai and Zeru Kihishen, Meles’ Assab Policy Threatens Ethiopia’s, National Security http://www.ethiopians.com/belai_and_zeru.htm July 15, 2000]
- ❖ Prime Minister Meles Zenawi’s Speech to the Parliament January 2 ,2006,

Αναφορά Ξενόγλωσσων Άρθρων από το Διαδίκτυο.

- ❖ BBC World News: **Ethiopia ready for Eritrea war** , 28-6-2007
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6248898.stm>
- ❖ BBC World News: **Eritrea 'ignored' UN resolution**, 8 April 2009 09,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7989282.stm>
- ❖ BBC World News: **UN ends African Horn peace force**, 30 July 2008,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7533156.stm>
- ❖ BBC World News: **Eritrea broke law in border war**, 21 December 2005,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4548754.stm>
- ❖ BBC World News: **Standoff between UN and Eritrea** ,14 December 2005,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4528664.stm>
- ❖ BBC World News: **Horn of Africa 'crisis', UN warns**, 16 December 2005
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4530642.stm>
- ❖ BBC World News: **Ethiopia PM wants border changes**, 13 January 2005
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4171941.stm>
- ❖ BBC World News: **Country profile: Eritrea**,
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070813.stm
- ❖ BBC World News: **Timeline: Eritrea**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070861.stm
- ❖ BBC World News: **How Eritrea fell out with the west**,11 September 2007
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6987916.stm>
- ❖ BBC World News: **Eritrean Christians tell of torture**,27 September 2007
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7015033.stm>
- ❖ BBC World News: **UN fears new Ethiopia-Eritrea war**,11 April 2008
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7341833.stm>
- ❖ BBC World News: **Eritrea group seeks human rights**. 11 January 2009
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7822599.stm>
- ❖ BBC World News: **Country profile: Ethiopia**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072164.stm
- ❖ BBC World News: **Timeline: Ethiopia**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072219.stm
- ❖ BBC World News: **Country profile: Sudan**,
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles/820864.stm
- ❖ BBC World News: **Timeline: Sudan**

- http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles/827425.stm
- ❖ BBC World News:**Country profile: Somalia**,
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072592.stm
 - ❖ BBC World News:**Timeline: Somalia**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072611.stm
 - ❖ BBC World News:**Country profile: Djibouti**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070579.stm
 - ❖ BBC World News:**Timeline: Djibouti**
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1070593.stm
 - ❖ BBC World News: **Profile: Sudan's President Bashir**, 25 November, 2003
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/3273569.stm>
 - ❖ African News Agency:**Eritrea shuns border dialogue** , 17 June 2008
<http://www.afrol.com/articles/29413>
 - ❖ African News Agency:**AU commission investigations on Djibouti-Eritrea clashes**, 27 June 2008
<http://www.afrol.com/articles/29593>
 - ❖ African News Agency:**AU condemns Eritrea military attack on Djibouti**, 1 July 2008
<http://www.afrol.com/articles/29637>
 - ❖ African News Agency:**Eritrea debunks overstepping in Djibouti**, 11 July 2008
<http://www.afrol.com/articles/29784>
 - ❖ African News Agency:**Eritrea blames US for Somali piracy**, 21 November 2008
<http://www.afrol.com/articles/31778>
 - ❖ African News Agency: **UN orders Eritrea's withdrawal from disputed Djibouti border**, 15 January 2009 <http://www.afrol.com/articles/32165>
 - ❖ African News Agency: **Asmara shuns Security Council ruling** ,31 March 2008
<http://www.afrol.com/articles/32847>
 - ❖ African News Agency:**Eritrea rejects mediation effort to end border row**, 25 February 2009 ,
<http://www.afrol.com/articles/32522>
 - ❖ African News Agency: **Ethiopia denies Somalia re-entry reports**, 4 February 2009
<http://www.afrol.com/articles/32337>
 - ❖ African News Agency: **Ethiopia finally admits presence in Somalia**, 4 June 2009
<http://www.afrol.com/articles/33458>
 - ❖ African News Agency: **US condemns renewed clashes in Mogadishu**, 12 May 2009
<http://www.afrol.com/articles/33217>
 - ❖ African News Agency: **Ethiopia pulls out of main posts in Somalia** , 13 January 2009
<http://www.afrol.com/articles/32139>
 - ❖ African News Agency:**AU mission in Somali extended until 2010**, 27 May 2009

- <http://www.afrol.com/articles/33378>
- ❖ African News Agency: **Troops killed in Djibouti-Eritrea clashes**, 11 June 2008
<http://www.afrol.com/articles/29329>
 - ❖ African News Agency: **UN appeals for urgent humanitarian assistance in north Darfur**, 25 May 2008 <http://www.afrol.com/articles/33354>
 - ❖ Kommersant : Russias Daily Online: **Prepackaged War**, April 15 2005
 - ❖ Sudan Tribune: **South Sudan and Ethiopia agree on joint development projects**, 7 July 2008
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article27765>
 - ❖ Sudan Tribune: **Eritrea boosts economic ties with China**, 5 September 2007, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article23606>
 - ❖ Sudan Tribune: **Is there an end to Eritrea's President assault on South Sudan?**, 13 June 2009
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article31486>
 - ❖ Sudan Tribune: **Afwerki invites Sudan's Bashir to visit Eritrea**, 11 March 2009
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article30461>
 - ❖ Sudan Tribune: **Sudanese president visits Eritrea**, 9 April 2008
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article26688>
 - ❖ Sudan Tribune: **Chinese exports to Eritrea rise to \$37.7 million in 2006**, 18 April 2007
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article21417>
 - ❖ Sudan Tribune: **International interest in the Horn of Africa region rising – diplomat**, 17 March 2009, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article30527>
 - ❖ Sudan Tribune: **China, Ethiopia boost trade partnership**, 21 September 2006,
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article17727>
 - ❖ Sudan Tribune: **'US to declare Eritrea a 'state sponsor of terrorism'**, 18 August 2007,
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article23318>
 - ❖ Sudan Tribune: **Looking at the effects of the Ethiopia–Eritrea border dispute**, 4 August 2007,
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article23135>
 - ❖ Sudan Tribune: **Eritrea-Ethiopia: The Algiers agreement - A trap without exit**, 12 March 2007,
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article20730>
 - ❖ Sudan Tribune: **Ethiopia-Sudan-Yemen alliance a "conspiracy"**, Eritrea's FM, 8 January 2004,
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article1404>
 - ❖ Sudan Tribune: **US sees Somalia as key front in war on terror**, 8 January 2007,
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article19636>
 - ❖ CNN News: **President Obama Speech for Islam**, June 4 2009
<http://www.cnn.com/2009/POLITICS/06/04/egypt.obama.speech>
 - ❖ Abbay Media 'The Ethiopian Information Bank':, **INTERVIEW-Djibouti will resist war with Eritrea**, 30 January 2009, <http://abbaymedia.com/News/?p=2139>

- ❖ www.chinaview.cn/ China, Eritrea pledge to boost bilateral ties 2009-05-06

Χρήσιμες Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο/ Websites

- ❖ Διεθνές κέντρο εμπορίου: www.intracen.org
- ❖ Οργανισμός Πετρελαιοεξαγωγικών Κρατών (Ο.ΠΕ.Κ.): www.opec.org
- ❖ BBC World News: www.bbcworld.uk/ethiopia-eritrea
- ❖ Οργανισμός για την οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Ο.Ο.Σ.Α.): www.oecd.org
- ❖ Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών Τροφίμων και Γεωργίας (F.A.O.): www.fao.org
- ❖ Παγκόσμια Τράπεζα: www.worldbank.org/
- ❖ Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) : www.wto.org
- ❖ International Crisis Group: www.icg.org
- ❖ Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη: www.undp.org/seed/energy
- ❖ Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για τον πληθυσμό: www.un.org/popin/data.html
- ❖ Δράση ενάντια στη πείνα: www.act-fr.org
- ❖ Επιτροπή για τη διαγραφή του χρέους του τρίτου κόσμου: www.cadtm.org
- ❖ Εκπαίδευση για την εξάλειψη της φτώχειας: www.unesco.org/education/poverty
- ❖ Παγκόσμιο Διατροφικό Πρόγραμμα (W.F.P.): www.wfp.org/index.asp?section=9
- ❖ Παγκόσμιο Συμβούλιο ύδατος: www.worldwatercouncil.org
- ❖ Παγκόσμιο Υδρολογικό Πρόγραμμα της Unesco: www.unesco.org
- ❖ Stratfor Institute Analysis: www.stratfor.com/ethiopia-eritrea
- ❖ www.chinaview.cn/ethiopia-eritrea
- ❖ www.sudantribune.com/ethiopia-eritrea
- ❖ Αραβικό Κέντρο Πετρελαϊκών Μελετών www.arabligas.com
- ❖ Eritrea- Ethiopia Conflict Page: <http://www.dehai.org/conflict/>
- ❖ <http://www.globalissues.org/article/89/conflict-between-ethiopia-and-eritrea>
- ❖ Ethiopian parliament <http://www.ethiopar.net/>
- ❖ Ethiopian foreign ministry <http://www.mfa.gov.et/>
- ❖ Government of the state of Eritrea: Ministry of Information <http://www.shabait.com/>
- ❖ African News Agency : <http://www.afrol.com/>
- ❖ Αφρικανική Ενωση: <http://www.africa-union.org/>
- ❖ Ethiopia – Eritrea Boundary Commission,
<http://www.un.org/NewLinks/eebcarbitration/EEBC-Decision.pdf>
- ❖ CIA: The World Fact Book,
<https://www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/geos/so.h>

